This volume was donated to LLMC
to enrich its on-line offerings and
for purposes of long-term preservation by

Hawaii State Archives

NA KANAWAI

—O KA—

MOI KALAKAUA

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAUIA E KA HALE AHAOLELO,

ILOKO O KA AHAOLELO O KA MAKAHIKI

1882.

HOOPUKAIA MA KE KAUOHA.

HONOLULU:
PAIIA E KA HUI PACIFIC COMMERCIAL ADVERTISER.
1882.

NA KANAWAI O 1882.

MOKUNA I.

HE KANAWAI

E KAUOHA ANA E KOHO I LUNAMAKAAINANA NO KA APANA O KAANAPALI, MAUI.

NO KA MEA, malalo o ke Kanawai, he apana koho okoa ka apana o Kaanapali i hookomo pu ia o Kahakuloa, ma ka mokupuni o Maui, a e loaa no i ua apana la i ka Lunamakaainana iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni; a

NO KA MEA, aole oia he apana okoa me ke ano Ahahookolokolo a Auhau paha, a nolaila, aole he Lunakanawai Apana, Luna Auhau a Kahu Kula paha mà ia apana, e hiki ai i ke Kuhina Kalaiaina e wae ae i mau Luna Nana Koho Balota, no ke koho ana ma ka la 1 o Feberuari 1882, a no ia hemahema, aole no i koho na makaainana ma ia apana; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoomaopopoia i la e koho ia ai ka Lunamakaainana no ka Apana o Kahakuloa a me Kaanapali, ma ka mokupuni o Maui, ma ka Halekula o ia Apana kahi e koho ai, e hoolaha mua ia nae no ka la koho, aole e emi malalo o na la he umi, e na Luna Nana Koho.

PAUKU 2. Ma keia ua kauoha ia ke Kuhina Kalaiaina e hookohu i ekolu mau kanaka kupono i mau Luna e nana a e hooponopono no ia koho ana.

PAUKU 3. O ke koho ana i oleloia ma keia Kanawai, e hooponopono ia no e like me ke Kanawai, e pili ana i ke koho Lunamakaainana, a o ke koho ana i kauohaia ma keia, e manaoia ua like loa kona paa a me kona mana, me he mea la ua kohoia ma ke ano a me ka la i kauoha mua ia no ia hana.

PAUKU 4. Ma keia hope aku, ke kiki i na wa e koho ai na Lunamakaainana, ma keia ua kauoha ia a ua hoomana ia ke Kuhina Kalaiaina e hookaawale i wahi e haawiia ai na balota iloko o na apana o Kaanapali a me Kahakuloa, Mokupuni o Maui, a nana no e hoonoho aku i ekolu mau kanaka kupono e noho Luna a e hooponopono ma ia koho ana.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai ano.

Aponoia i keia la 2 o Mei, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA II.

HE KANAWAI

E HOONOHO AI I AWA HOU AE NO KE KU ANA MAI A ME KA HOLO ANA AKU O NA MOKU O NA AINA E MAI, ILOKO O KA APANA OHI DUTE O KAWAIHAE, MOKUPUNI O HAWAII.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoonohoia, a ma keia ua hoonoho ia no o Mahukona, ma ka Mokupuni o Hawaii a iloko hoi o ka

Apana Ohi Dute o Kawaihae, he awa no ke ku ana mai a me ka holo ana aku o na moku o na Aina e mai.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai ma ka la 1 o Iulai e hiki mai ana.

KALAKAUA REX.

MOKUNA III.

HE HOOLOLI I MANAOIA

NO KA PAUKU 56 O KE KUMUKANAWAI I HAAWIIA E KA MOI KAMEHAMEHA V. MA KA LA 20 O AUGATE, M. H. 1864, I HOOLOLIIA A APONOIA MA KA LA 13 O MEI, M. H. 1868, E LIKE ME NA OLELO O KA PAUKU 80 O IA KUMUKANAWAI.

E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 56 o ke Kumukanawai, a penei e heluhelu ia ai:

PAUKU 56. E ukuiia ka Poeikohoia e na Makaainana no ka lakou hana, e like me ka mea i oleloia ma ke Kanawai no loko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni, aole no nae e hoonuiia keia uku i ka makahiki i hooholo ia'i ka olelo e hoonui i ka uku, aole hoi e kaulia kekahi Kanawai e hoomahuahua ana i ka uku o ka Poeikohoia mamua o na dala elima haneri no kela me keia halawai ana o ka Ahaolelo.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA IV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1 O KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOAKAKA AI I KA UKU O NA LUNAMAKAAINANA," I APONOIA MA KA LA 24 O IUNE, M. H. 1868.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololi hou ia nei ka Pauku 1 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoakaka ai i ka uku o na Lunamakaainana," i aponoia ma ka la 24 o Iune, M. H. 1868, a penei e heluhelu ia'i:

PAUKU 1. Ma keia ua hoopaaia ka uku o na Lunamakaainana i Elima Haneri Dala no kela a me keia Kau Ahaolelo.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai i kona la e aponoia ai. O na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia e hoopauia, a ma keia ua hoopau ia no.

Aponoia i keia la 22 o Mei, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA V.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 3 O KA MOKUNA 22 O NA KANAWAI HOOPAI KARAIMA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pau-

ku 3 o ka Mokuna 22 o na Kanawai Hoopai Karaima, a penei e heluhelu ia ai ua Pauku la:

"PAUKU 3. O ka mea puhi i ka hale noho o kekahi i ke ao a me ka po me ka manao ino a me ka manao kolohe, oia ke puhi hale ma ke degere alua, e hoopaiia oia ma ka hoopaahao a me ka hana oolea a make ia, a i na makahiki paha a ka Ahahookolokolo e manao ai."

PAUKU 2. O na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia Kanawai, ma keia ua hoopau loa ia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 22 o Mei, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA VI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 2 O KA MOKUNA 10 O NA KANAWAI O KA M. H. 1880, I APONOIA MA KA LA 13 O AUGATE, M. H. 1880.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 2 o ka Mokuna 10 o na Kanawai o ka M. H. 1880, a penei e heluhelu ia ai ua Pauku la:

"PAUKU 2. Ina aole he ano kaumaha loa o ka ofeni i hana ia, alaila, e hiki no i ua mau Ahahookolokolo ala i oleloia ke hoopai i ka mea hana i ka ofeni ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o ka Elua Haneri Dala, a me ka hoopaahao ia ma ka hana oolea, aole e oi aku i na makahiki elua, aka, ma

na hihia e emi ai keia hoopai malalo o ka mea kupono e waiho ia aku no ka hookolokolo ana i ka hana i ka ofeni e like me ka mea i kauoha e like me ke Kanawai e kau nei."

PAUKU 2. O na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia ua hoopau loa ia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 22 o Mei, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA VII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 978 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 978 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i na huaolelo "lohe ole i kona lilo ana" ma ka lalani ewalu a e hookomo ma ia wahi i na huaolelo "i loaa ole kekahi kumu e manaoio ai ua lilo i," a penei e heluhelu ia ai ua pauku la:

PAUKU 978. E hoonele ia ka banekorupa i kona waiwai a pau loa mai ka la i lilo ai oia i banekorupa, koe nae kona mau aahu a me kona hale a me na mea e ae e pono ai ma ka noonoo ana o ka Lunakanawai aole nae e oi aku mamua o na dala ekolu haneri, a e lilo i mea ole kona hoolilo ana i kekahi waiwai ona ia hai mahope o kona lilo ana i banekorupa, a o kono hana ana paha i mea e banekorupa ai, koe nae ka hoolilo ana i kekahi waiwai no ke kumu kupono i kekahi hoa kuai i

loaa ole kekahi kumu e manaoio ai ua lilo i banekorupa; a e hiki no hoi i na luna puuku ke koi aku a loaa mai ua waiwai nei no ka poe nana ka aie.

Aponoia i keia la 5 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA VIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI HOU AI I KA PAUKU 892 O KE KANAWAI KIVILA I HOOLOLI IA MA KA LA 30 O IULAI M. H. 1878, I MEA E HOONOHO AI I LUNAKANAWAI HOOMALU NO KA APANA O KOHALA AKAU, MOKUPUNI O HAWAII.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni

PAUKU 1. E hooloiia a ma keia ua hooloiia no ka Pauku 892 o ke Kanawai Kivila i hooloiia ma ka la 30 o Iulai, M. H. 1878 ma ka hookomo ana i na huaolelo "A o kekahi i hoonoho ia ma ka apana elua o Hawaii oia ka Lunakanawai Hoomalu o ka Apana o Kohala Akau," a penei e heluhelu ia ai ua pauku la :

"Pauku 892. O kekahi o na Lunakanawai Apana no ka apana mua o Oahu, oia ka Lunakanawai Hoomalu ma Honolulu; a o kekahi i hoonohoia ma ka apana mua o Maui, oia ka Lunakanawai Hoomalu o ka apana o Lahaina; a o kekahi i hoonohoia ma ka apana elua o Maui, oia ka Lunakanawai Hoomalu o ka apana o Wailuku; a o kekahi i hoonohoia ma ka apana mua o Hawaii, oia ka Lunakanawai Hoomalu o Hilo; a o kekahi i hoonohoia ma ka apana elua o Hawaii, oia ka Lunakanawai Hoomalu no ka apana o Kohala Akau."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 5 o Iulai M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA IX.

HE KANAWAI

E HOOMAHUAHUA AI I KA HAAWINA UKU HOOMAU NO KA MOIWAHINE KANEMAKE EMA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Mai ka la aku e hoapono ia ai keia Kanawai e loaa no i ka Moiwahine Kanemake Ema he uku makahiki Elua Tausani Dala e hoohui aku ana me kona uku makahiki i oleloia ma ke Kanawai i aponoia ma ka la 31 o Dekemaba M. H. 1864.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai ma kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 5 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA X.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KA MANA I NA KOMIKINA O NA AINA LEI ALII, E HOOLILO AKU I KEKAHI HAPA O IA MAU AINA IA CLAUS SPRECKELS, I MEA E HOOPAU AI I NA KULEANA A PAU I LOAA PAHA IAIA ILOKO O IA MAU AINA.

No ka mea, ke koi nei o Claus Spreckels he kuleana mahele ole ia kona iloko o na aina i kapaia o na Aina Lei Alii mamuli o kekahi Palapala Hoolilo me ka Mea Kiekie Ruth Keelikolani.

A no ka mea, he mea pono a maikai e hooponopono ia a e hoopau ia ua mau koi la, nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Ma keia ke haawiia aku nei ka mana i na Komikina o na Aina Lei Alii e hana i mau Palapala Hoolilo kupono a me ka oiaio ia Claus Spreckels i oleloia no na aina i hoakakaia maloko o ka Papa i hui ia me keia ma ke ano hooko a hoopau loa i na koi a Claus Spreckels iloko o na aina i olelo ia a i kapaia na Aina Lei Alii.

PAUKU 2. Mamua o ka loaa ana o ia mau Palapala Hoolilo kupono me ka oiaio ia Claus Spreckels i oleloia, e hoolilo a haalele loa oia mamuli o ka Palapala Hoolilo kupono me ka oiaio i na Komikina o na Aina Lei Alii i oleloia, i kona mau pono a me kona kuleana a pau iloko o na Aina Lei Alii i koe.

PAUKU 3. Ma keia ua haawiia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e hoomakaukau a haawi aku ia Claus Spreckels i oleloia i Palapala Sila Nui no ka aina e hoolilo ia aku ana iaia.

KA PAPA.

O ke Ahupuaa o Wailuku ma ka mokupuni o Maui a me na Ili Aina maloko iho a e pili ana no ia Ahupuaa, a i manao ia nona na Eka he Iwakalua Kumamaha Tausani, a e kokoke ana paha ilaila.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1 A ME KA PAUKU 3 O KE KANAWAI I APONOIA MA KA LA 22 O IUNE, M. H. 1868, E PILI ANA I KA PEPEHI ANA A KUAI ANA I KA BIPI, E LIKE ME IA I HOOLOLI IA E KE KANAWAI I APONOIA MA KA LA 18 O IULAI, M. H. 1874, E LIKE NO ME IA I HOOLOLI HOU IA E KE KANAWAI I APONOIA MA KA LA 15 O SEPATEMABA, M. H. 1876.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 1 o keia Kanawai, a e heluhelu ia penei:

"Pauku 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina i kela manawa keia manawa, ke haawi aku i kekahi mea e noi mai ana i Palapala Ae no ka lole ana a me ke kuai ana i ka Bipi no ka makahiki hookahi ma Honolulu, Ewa, Waianae, Waialua, ma Koolauloa, Koolaupoko, mokupuni o Oahu; Lahaina, Wailuku, Makawao, Hana, Kipahulu, mokupuni o Maui; a me Molokai; Hilo, Hamakua, Kohala, Kona Hema, Kona Akau, Kau, Puna, mokupuni o Hawaii; Koloa, Lihue, Ka-

waihau, Hanalei, Waimea, mokupuni o Kauai; ke loaa mai i ke Kuhina Kalaiaina he Iwakalua Dala no kela a me keia Palapala Ae; aole nae i pili keia i na Bipi Miko i lawe ia mai na wahi e ae o keia Aupuni."

PAUKU 2. E hooloiiia a ma keia ke hooloiiia nei ka Pauku 3 o keia Kanawai, a penei e heluhelu ia ai ua Pauku la :

"Pauku 3. O kela mea keia mea e lole ana a e kuai ana paha ma Honolulu, Ewa, Waianae, Waialua, Koolauloa, Koolaupoko, mokupuni o Oahu; Lahaina, Wailuku, Makawao, Hana, Kipahulu, mokupuni o Maui; a me Molokai; Hilo, Hamakua, Kohala, Kona Akau, Kona Hema, Kau, Puna, mokupuni o Hawaii; Koloa, Lihue, Kawaihau, Hanalei, Waimea, mokupuni o Kauai; me ka loaa ole mamua o ka Palapala Ae e like me ka olelo ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, e hoopaiia oia aole e emi malalo o na dala he Umi, aole hoi e oi aku i na dala he Iwakalua Kumamalima no kela hewa keia hewa, aia no i ka manao o ka Aha Hookolokolo."

PAUKU 3. O na Kanawai a me na hapa Kanawai i kue i keia, ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XII.

HE KANAWAI

E HOOHOLO AI I HAAWINA HOOMAU NO J. P. E. KAHALEAAHU.

NO KA MEA, ua noho hana o J. P. E. Kahaleaahu ma ka Oihana Lunakanawai Apana no Ewa a me Waianae, Oahu, iloko o keia Aupuni no na makahiki he nui, aole i ikeia kekahi hana paewaewa ma ka lawelawe loihi ana i ka Oihana, a he mea i paulele ia no kona hoopono; a no ka mea hoi ua elemakule a nawaliwali iloko o na hana o ke Aupuni; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia na J. P. E. Kahaleaahu Elua Haneri Dala no kela makahiki keia makahiki oiai kona ola ana, a ua kauohaia ke Kuhina Waiwai e uku aku ia mau dala no loko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni ma ke ano e like me na uku makahiki a me na haawina e ae a ke Aupuni e uku ai ma ka makahiki paha a ma ka hapa makahiki paha e uku ia ai.

PAUKU 2. E hiki no ia J. P. E. Kahaleaahu ke kikoo aku i ka Waihona Dala o ke Aupuni no ka Haawina i oleloia ma ka Pauku mua mai ka la aku e hooholo ia ai keia Kanawai.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 11, MOKUNA 55 O NA KANAWAI HOOPAI KARAIMA, E PILI ANA I NA HALE HULA HAOLE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 11, Mokuna 55 o na Kanawai Hoopai Karaima, a penei e heluhelu ia ai ua pauku la :

"Pauku 11. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina e like me kona manao he pono e haawi i kela mea keia mea i kakau palapala mai i kona noi ana i palapala ae e malama i hale hula haole ma Honolulu a me Wailuku, Maui, no ka makahiki hookahi, ke loaa mua mai na dala hookahi haneri no ka pono o ka Waihona Dala o ke Aupuni; aka hoi, aole e haawi ia ka palapala ae oia ano i kekahi mea a mau mea paha i loaa ka palapala ae kuai waiona, halekuai, hale paina, hale inu ti, a hale pahupahu, a mea e ae paha i pili ia lakou ma ke ano o ka oihana."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai i kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XIV.

HE KANAWAI

E KAUOHA AI I KAU HOOKOLOKOLO HOU AE NO KA AHA KAAPUNI O KA APANA HOOKOLOKOLO EKOLU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E noho no ka Aha Kaapuni o ka Apana Hookolokolo Ekolu o ke Aupuni ma Waiohinu ma ka apana o Kau, Mokupuni o Hawaii ma ka Poaha mua o ka malama o Sepatemaba o kela a me keia makahiki.

PAUKU 2. O na hihia wale no i ulu ae maloko o na apana o Puna, Kau, Kona Akau a me Kona Hema ke hoolohe ia ma ia Kau o ka Aha, aka nae e hiki no ke hoolohe ia na hihia i ulu ae ma na apana e ae o ka Mokupuni o Hawaii me ka ae o na aoao e pili ana.

PAUKU 3. Ina elima wale no hihia a emi iho paha e hookolokolo ia ana ma ke Kau o ka Aha i hoonoho ia ma keia Kanawai, alaila, e ku no i ke Kanawai na ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie e kauoha aku me ka hoolaha akea no ia mea e kapae ana ia Kau Hookolokolo a e hoihoi ia aku ua mau hihia la e hookolokolo ia ma ke Kau o ka Aha Kaapuni e noho mau ana ma Waimea, Mokupuni o Hawaii i ka malama o Novemaba.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku i hoo. holoia ai.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA 3 O NA KANAWAI O 1878.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoak oa ilokoo ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hooloiia a ma keia ua hooloiia no ka Mokuna 3 o na Kanawai o ka makahiki 1878 i kapaia "He Kanawai e hooloi ai i ka Pauku 646 o ke Kanawai Kivila e pili ana i na palapala ae holo," a penei e heluheluia ai :

"E hooloiia ka Pauku 646 o ke Kanawai Kivila me ka pakui ana i mahele hou i kapaia 'Eono,' a penei e heluhelu ia'i :

"Eono. O ka palapala hoolaha i kakauia, hoopii a palapala kuihe paha a me ke noi e kue ana i ka haawi ana i ka palapala ae holo i kauoha ia ma keia pauku, e hoohiki no ia no ka oiaio o ke koi a aie paha a ka mea e noi ana i ka palapala ae holo, e hoohikiia hoi imua o ka Luna Dute a o kona Hope paha o ke awa kahi i noiia ai ka palapala ae holo, a ina aole i hooiaioia pela, alaila aole no he mana e kue ai i ka haawi ana o ua palapala ae holo la ; a mahope o ka hala ana o na la he umi mai ka la aku i waihoia mai ai ua olelo hoolaha kakauia, hoopii a me kuihe, alaila ua kauohaia ka Luna Dute a o kona Hope paha e hoopuka i palapala ae holo na ka mea i oleloia iloko o ia hoolaha kakau, hoopii a kuihe paha, ke ole nae i maopopo i ua Luna Dute la a o kona Hope paha iloko oia manawa i haiia ae la ua hoomakaia ka hoopii e hooko ai i ua koi nei imua o kekahi Aha Hookolokolo kupono a e ohi paha i ka aie a i ka loaa ana ma ia hope ae i ka lohe ma ka palapala ua pau ia hihia, a i ole ua haawiia ka palapala hoopaa i apeno-

ia no ka uku ana i ke dala i koiia e ka mea nana i kuihe no ka hoopuka ia ana o ka palapala ae holo, ke hooholoia e kue ana iaia, alaila na ka Luna Dute a o kona Hope paha e haawi aku ua palapala ae holo nei me ka nana ole hoi i na mea e kue ai iloko o keia Kanawai."

PAUKU 2. Aole no e aua ia ka palapala ae holo no kekahi kanaka paahana, nana i hana a pau kona manawa i hoopaaia ai ma ka palapala aelike a ua hookuuia paha mai ka hana ae no kekahi koi a aie paha i ulu mai mamuli o ia aelike i hana ia a'i aie ia paha i ka haku hana a mea e ae paha ma kona aoao.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XVI.

HE KANAWAI

E HOOHOLO AI I HAAWINA HOOMAU NO NIHOA (W) MARE A S. KIPI I MAKE.

NO KA MEA, ua noho pu o S. Kipi me kana wahine ma ka Oihana o ke Aupuni mai ka wa mai o Kauikeaouli oia hoi o Kamehameha III., Kamehameha IV., Kamehameha V., Lunalilo a ia Kalakaua hoi, aole i ike ia kekahi mau hana paewaewa ma ka lawelawe loihi ana i ka oihana, a he mea no hoi i paulele nui ia mamuli o kona ano hoopono; a

NO KA MEA hoi, i keia wa ua make ka Mea Hanohano S. Kipi a ke noho hookahi nei kana wahine me na keiki lehulehu, a he ano pilikia ka noho ana; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka 'Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia na Nihoa (w) Ekolu Haneri Dala no kela a me keia makahiki, oiai oia e ola ana, a ina oia e mare kane i ka wa e ola nei, e lilo keia haawina i oleloia ma keia Pauku i mea ole.

PAUKU 2. E kauohaia ke Kuhina Waiwai e uku aku ia mau dala mailoko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni, ma ke ano e like me na uku makahiki a me na haawina e ae o ke Aupuni e uku ai ma ka makahiki paha a ma ka mahina paha e uku ia ai.

PAUKU 3. E hiki no ia Nihoa (w) ke kikoo aku i ka Waihona Dala o ke Aupuni no ka haawina i oleloia ma ka Pauku mua mai ka la aku e hooholoia ai keia Kanawai.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XVII.

HE KANAWAI

E HOOHOLO AI I HAAWINA HOOMAU NO KA MEA HANOHANO H. KUIHELANI.

NO KA MEA, ua noho hana a loihi ka Meahanohano H. Kuihelani ma ka Oihana o keia Aupuni, aole no i ikeia kekahi paewaewa a pono ole i ka malama ana i ka Oihana a hiki wale i keia wa, a ua elemakule oia a ua nawaliwali hoi kona kino e hiki ole ai ke malama hou aku i ka Oihana; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia no ka Meahanohano H. Kuihelani Umikumamalua Haneri Dala no kela a me keia makahiki oiai oia e ola ana, a ua kauohaia ke Kuhina Waiwai e uku aku ia mau dala no loko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni ma ke ano e like me na uku makahiki a me na haawina e ae a ke Aupuni e uku ai, ma ka makahiki paha a ma ka hapa makahiki paha e uku ai.

PAUKU 2. E hiki no i ka Meahanohano H. Kuihelani e kikoo aku i ka Waihona Dala o ke Aupuni no ka haawina i oleloia ma ka Pauku maluna mai ka la aku i hooholo ia ai keia Kanawai, aka, aole no e haawi ia kekahi dala no loko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni mamuli o na olelo o keia Kanawai, aia a haalele a pau paha na kuleana o ka Meahanohano e loaa ai i uku no kekahi Oihana malalo o ke Aupuni.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai.

Aponoia i keia la 21 o Iulai, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XVIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 428 A ME 429 O KE KANAWAI KIVILA, E PILI ANA NO KA "HOOKUPA ANA I NA KANAKA NO NA AINA E MAI."

E hoohololua e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hooloiia a ma keia ke hooloi ia nei na Pauku 428 a me 429 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelu ia ai ua mau Pauku la :

"Pauku 428. Na ke Kuhina Kalaiaina e malama me ka ae mai o ka Moi e hooponopono i ka hookupa ana i na kanaka no na Aina E mai."

"Pauku 429. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina me ka ae mai o ka Moi ma ke noi ana mai o kekahi kanaka o ka Aina E mai i noho iloko o keia Aupuni elima a oi aku paha makahiki mai kona hiki ana mai, e hai mai ana i kona manao e noho paa maloko o keia Aupuni, e hoohiki aku i ua mea noi mai la ke maopopo i ke Kuhina he mea ia e pono ai ke Aupuni, a he waiwai paa kona i ku i ka auhau ia, a he waiwai ponoi hoi i hihia ole a i kupono no ka auhau ia e waiho ana iloko o keia Aupuni, a he kanaka ano maikai ia kanaka, aole hoi he mea mahuka mai ka lima mai o ke Kanawai o ka Aina E, aole hoi he luina, he koa moku a he luna i mahuka mai."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai. O na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia e hoopauia, a ma keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 27 o Iulai M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XIX.

HE KANAWAI

E Kokua ai i ka Hoohoihoi Mahiai ana.

No ka mea, he mea maikai i ke Aupuni ke kokua ana i kekahi haawina dala kupono no ka hoohoihoi ana i na hana mahiai, no ke kukulu ana i na hale hana no ka hoomaemae ana, hoomo'a ana i kekahi mau hua ai a me ke kukulu ana i mau hale hana e kaomi ai a e owili ai i ka baka a me na waiwai ulu e ae i hooulu ia ma keia Aupuni, a

No ka mea, he nui wale na laau waiwai e ae i ulu ma na Aina e a i laha ole ma Hawaii nei, he mea ku i ka pono i ke Aupuni ke hoolako mai i na laau hua ai o kela a me keia ano, a me na laau maikai e ae no ka hoolaha ana e hooulu ia ma keia Paeaina; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

Pauku 1. O ka haawina dala i hookaawale ia e ka Ahaolelo no ka hoohoihoi ana i na hana mahiai, ma ke kukulu ana i mau hale hana no ka hoomaemae ana a hoomo'a ana i kekahi mau hua ai i hooulu ia ma keia mau Paemoku, e like me ka hala-kahiki, pea, piki, piku, ohia a me na waiwai ulu e ae, a ua loaa i ke Kuhina Kalaiaina ka mana e haawi i puu dala kupono no ke kukulu ana i hale a mau hale paha no na hana i hoikeia ma keia Kanawai, ke noi ia mai oia e kekahi mea a mau mea paha i hoohuiia a i loaa hoi ka Palapala Hoohui me ke Aupuni, a i hooiaioia e ke Kuhina Kalaiaina, e hoomau ana ma ia hana no na makahiki aole e emi iho malalo o ka umi.

PAUKU 2. Ua pili pu me ka hana hoohoihoi mahiai i olelo ia ma keia Kanawai, ke kauoha ana aku i na aina e e hookomo ia iloko o keia Aupuni, i na laau hua ai o kela a me keia ano, ina ma ke kawowo a anoano paha, na laau maikai a maemae hoi, a ina he kawowo a anoano paha, ua hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke kauoha ana aku i na aina e e laweia mai i mea hoolaha, a e hooulu ia ma keia Aupuni, a e makana ia aku no ka lehulehu, a e uku ia na lilo a pau o keia mailoko ae o na dala i hookaawaleia e ka Ahaolelo no ka hoohoihoi mahiai.

PAUKU 3. E hookaawale ia na Dala Elima Tausani iloko o ka Bila Haawina, i mea e kokua ai i ka hooko ana i na hana i olelo ia e keia Kanawai.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai i kona wa i aponoia ai.

Aponoia i keia la 3 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XX.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KA AUHAU HALEMAI MALUNA O NA EEMOKU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Ma keia ua hoomanaia a ua kauoha ia na Kahu o ka Halemai Moiwahine e hookoe a e hoolilo aku no na kumu i haiia malalo ae nei, i na Dala Elua Tausani a me Elima Haneri no kela a me keia makahiki no loko ae o na dala i loaa ia lakou ma ke ano he Auhau Halemai i kauia a i loaa mai no na Eemoku i hiki ae ma kela me keia awa kumoku o keia Aupuni, me ka nana ole hoi i na Kanawai e ae e noho nei e kue ana.

PAUKU 2. E lawelawe ia a e hoolilo ia aku i na dala elua tausani a me elima haneri no kela me keia makahiki i olelo mua ia e ua poe Kahu la, e like me ka mea kupono i ko lakou manao mawaena o kela me keia hui manawalea o Honolulu, i mea e hoomama ai i ka poe haole mai me ka ilihune.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku i aponoia'i.

Aponoia i keia la 3 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 2 O KA MOKUNA 7 O NA KANAWAI O KA M. H. 1880.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hooloiia a ma keia ua hooloiia no ka Pauku 2 o ka Mokuna 7 o na Kanawai o ka M. H. 1880, a penei e heluhelu ia ai ua Pauku la:

"Pauku 2. E ae ia ke Kuhina Kalaiaina e uku aku no na lilo oia papa i na dala aole e oi aku mamua o Umi Tausani Dala no na makahiki elua, no ka uku ana i ka Peresidena a me na hoa oia papa a me na hoolaha ana, kuai ana i na Buke Kuauhau a me ka uku ana i ka poe i loaa na moolelo kahiko, na kaahele ana, na Buke no ka oihana, pepa, peni, inika, ka hoonohonoho ana i na oihana a hailona alii o kela a me keia papa alii no ka huli ana i na mea kahiko i nalowale a i huna ia ma na lua huna a me ka hoomaopopo a hookapu ana i na lua huna kahiko o na alii kahi i waiho ai ko lakou mau iwi, a e kikoo ia no keia mau dala i olelo mua ia maluna mailoko ae o na Dala o ka Waihona i hoomaopopo ole ia ma ka Bila Haawina."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 3 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXII.

HE KANAWAI

E PAPA AI I KE KUKULU ANA A ME KE KAPILI HOU ANA I NA HALE, KOE WALE NO NA HALE I KAPILI IA ME NA MEA PALE AHI MALOKO O KEKAHI MAU PALENA MA KE KULANAKAUHALE O HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. O ka huaolelo "Hale" ke loaa ia maloko o keia Kanawai, e manaoia oia no kela a me keia hale noho, keena hana, hale kuai, hale papaa, hale pule, hale halawai, rumi himeni, halemai, hale keaka, hale kapilipili, hale hana, hale lio, hale lualiilii, a hale e ae paha o kela ano keia ano, a o na huaolelo "e kukulu ia ana ma keia hope aku," e pili no ia i na hale a pau i hoomaka ke kukulu ia ana mahope o ke kau ana o keia Kanawai a i hoomaka ia paha mamua iho o ke kau ana o keia Kanawai, aole nae i paa ke kaupaku o ia hale iloko o ka mahina hookahi mahope ae o ia kau ana.

PAUKU 2. O na hale a pau e kukulu ia ana ma ke Kulanakauhale o Honolulu, maloko hoi o na palena i hai ia ma ka olelo hoakaka i pakui ia me keia, (koe nae na hale lanai i kukulu ia e ke Aupuni ma na uwapo, i mea e pono ai ka Oihana Uwapo) e hanaia na paia o waho a me na kaupaku o ia mau hale me na uinihapa, pohaku, pohaku puna, hao a mea e ae paha o ke ano pale ahi, aka nae, ina he hao ka mea e hana ia, alaila i hao no na pou a me na o'a kekahi.

PAUKU 3. O kela a mea keia kanaka i kue i na olelo o keia Kanawai, ma ke kukulu ana i kekahi hale me na mea e ae, aole hoi na mea i hai ia maloko o ka Pauku 2, e manao

ia ua hewa no ka ofeni ino wale, a e hiki no ke hoopiiia ma ke Kanawai no ia mea.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku i hoolaha ia ai.

KA OLELO HOAKAKA I HAI MUA IA.

"Kela mau wahi a pau iloko o ke Kulanakauhale o Honolulu i kaupalenaia me kahakai a e holo ana mai kahakai aku, i kanawalu kapuai ke kaawale mai o ka lalani hale ma ka aoao Ewa o Alanui Nuuanu a hiki i ka aoao makai o Alanui Alii, a malaila aku a hiki ma kahi he kanawalu kapuai ke kaawale mao ka aoao ma Waikiki o Alanui Papu, a malaila aku e holo ana he kanawalu kapuai ke kaawale mai ka aoao ma Waikiki o Alanui Papu a hiki hou aku i kahakai.

"A me kela mau wahi a pau o ke Kulanakauhale o Honolulu, oia na aina hou a me na aina e hoopiha ia ana ma keia hope aku, o ka aina i kapaia o Waikahalulu, makai ae o ke Alanui Moiwahine.

Aponoia i keia la 4 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXIII.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA LOAA ANA MAI, KA MALAMA ANA, A ME KA HOOLILO ANA AKU I NA DALA O KE AUPUNI, A E HOOMAOPOPO AI NO KA HOOIA IA I NA BUKE HELU O KE AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

MAHELE 1. NO KA OHI ANA A ME KA UKU ANA I NA DALA O KE AUPUNI.

PAUKU 1. O na kanaka a pau i haawi ia ma ke Kanawai, ma ka hoonohonoho ana, a ma ka hookohu ana paha, i keia wa a i keia hope aku paha, i ka oihana e ohi a e loaa paha i na dala loaa o ke Aupuni Hawaii, a i ole ia i ka oihana e hoolilo ia aku i na dala no na hana o ke Aupuni, e hoolilo ia poe he mau "Luna Buke Helu Aupuni," a e hooko no lakou i na hana a e hoike aku i na palapala helu e like me ka mea i hoakaka ia ma keia Kanawai, a i kauoha ia i kela me keia manawa e ke Kuhina Waiwai a me ka Luna Hooia Dala o ke Aupuni.

PAUKU 2. O kela me keia Luna Buke Helu i oleloia maluna ae, nana e ohi a loaa paha i na loaa a dala e ae o ke Aupuni ma Honolulu, e uku aku oia i kela me keia hebedoma a i ole i na manawa e ae i kauoha ia, iloko o ke Keena o ke Kuhina Waiwai, i na dala a pau i ohiia, a i loaa iaia no na loaa Aupuni a dala e ae paha o ke Aupuni, a e waiho pu ia me na palapala hookaa i kakau inoa ia e ia, e hoakaka piha ana a me ka pololei i na hana i ohi ia ai a i loaa ai paha ia dala a iloko o na la he umi mahope iho o ka pau ana o kela me keia

mahina, ke ole nae i kauoha ia ma ke ano e ae, e haawi aku ia Luna Hooia, he palapala hoike e like ke ano me ka mea i hai ia ma ka Palapala Hoakaka Mua i pakui ia me keia Kanawai, me ka hoomaopopo i kela me keia mea e like me ka mea i kauoha ia e ka Luna Hooia, no na dala a pau i ohi ia a i loaa paha iaia iloko o ka mahina i hala iho a e hana a kakau inoa i ka olelo hoohiki e like me ka mea i hai ia ma ua Palapala Hoakaka la.

Pauku 3. O kela me keia Luna Buke Helu i olelo mua ia nana e ohi a loaa paha i na loaa a dala e ae o ke Aupuni, mawaho ae o Honolulu, e hooili a e uku aku paha oia i kela a me keia mahina, a i ole, i na manawa e ae i kauoha ia, iloko o ke Keena o ke Kuhina Waiwai, i na dala a pau i ohi ia a i loaa iaia no na loaa Aupuni a dala e ae paha o ke Aupuni, a e waiho pu ia me na palapala hookaa i kakau inoa ia e ia, e hoakaka piha ana a me ka pololei i na hana i ohi ia ai a i loaa ai paha ia dala a iloko o na la he umikumamaha mahope iho o ka pau ana o kela a me keia hapaha makahiki, ke ole nae i kauoha ia ma ke ano e ae, e hooili aku i ka Luna Hooia ma ka eke leta a ano e ae paha he palapala hoike e like ke ano me ka mea i haiia ma ka Palapala Hoakaka Mua i pakui ia ma keia Kanawai, me ka hoomaopopo i kela a me keia mea e like me ka mea i kauoha ia e ka Luna Hooia no na dala a pau i ohiia a i loaa paha iaia iloko o ka hapaha makahiki i hala iho, a e hana a e kakau inoa i ka olelo hoohiki e like me ka mea i haiia ma ua palapala hoakaka la.

Pauku 4. Ina e make, haalele, a hoopau ia paha kekahi oia poe Luna Buke Helu, alaila e hoihoiia ma ka lima o ka mea i hookohu ia ma kona wahi i na dala a pau o ke Aupuni e koe ana iaia, ke ole nae i kauoha ia ma ke ano e ae e ke Kanawai, a ina e make ua Luna Buke Helu la, aole no e manao ia no ia mau dala he waiwai ia a ka mea i make, aole loa no hoi e lawelawe ia e kona poe hope ma ke Kanawai.

PAUKU 5. Na ka Luna Hooia e hooili aku i ke Kuhina Waiwai i ka inoa o kela me keia Luna Buke Helu, a mea e ae paha i hooko ole i na olelo o ka Pauku 1, 2, a me 3 o keia Kanawai, alaila e kaohiia ka uku mau a uku e ae paha, o ua Luna Buke Helu a mea e ae paha, a hiki i ka manawa e hooko ia ai e like me ka mea kupono i ka manao o ka Luna Hooia; a na ka Luna Hooia no e kuka pu i kela me keia manawa me ke Kuhina Waiwai ma na mea a pau e pili ana i ka ohi ana, ka loaa ana a me ka hoolilo ana aku i na dala o ke Aupuni, malalo ae o ka hooko ana o keia Kanawai.

PAUKU 6. O na dala a pau i uku ia mai iloko o ke Keena o ke Kuhina Waiwai, e like me ka mea i kauoha ia mamua ae nei e lawe ia mailaila mai ma ke ano i hoomaopopo ia malalo iho, a ma ia ano wale no, a penei no : Na ke Kuhina Waiwai, i kela me keia manawa, i ike ia ai ua pono, e hoomaopopo no ka nui o na dala i manao pono ia e uku aku ana iloko o ka manawa aole e oi aku i ka mahina hookahi; a mahope iho oia hoomaopopo ana, e hoomakaukau i palapala e like me ka mea i hai ia ma ka Palapala Hoakaka Elua i pakui ia me keia Kanawai, a iloko oia palapala e kakau ia ai kela puu dala, me ke kau papa ia a me ka hoonohonoho ia malalo o na mahele a me na poo e like me ka haawina o ia mau mea, a mahope o ke kakau ia ana o kona inoa e hooili aku ua palapala la i ka Luna Hooia; a ina ua maopopo iaia na mea i hoakaka ia ma ka pauku mahope iho nei, alaila e kakau inoa oia ma ke ano i hoakaka ia ma ka papa mahope ae nei.

PAUKU 7. Mamua ae o ke kau inoa ana e ka Luna Hooia i kekahi palapala o ke ano i olelo mua ia, e hoomaopopo no oia no ke ku i ke kanawai e loaa ia mau dala i oleloia, e hoolilo ia ai no na mea i hai ia ma ua palapala la, a mahope o kona kau ana i ka inoa e hoihoi ia aku i ke Kuhina Waiwai. Aka nae, ina e ike ka Luna Hooia, aole no i ku i ke Kanawai

ia manawa e loaa, i ua mau dala a o kekahi oia mau dala paha, e hoolilo ia ai no na mea i hai ia ma ua palapala la, alaila e hoihoi ia aku i ke Kuhina Waiwai e hooponopono hou ia, me ke kapili pu i kekahi palapala e hoakaka ana i ka puu dala a mau puu dala ana i ike ai i ku ole i ke Kanawai ka loaa ana a o ka hoolilo ana paha e like me ka mea i olelo mua ia.

PAUKU 8. Aia a hoihoi ia ua palapala la i ke Kuhina Waiwai, alaila nana no, a i ole ia o ka Luna Buke Helu o ka Oihana, e uku aku i kela me ke keia manawa, nolóko ae o na dala o ke Aupuni i waiho ia i ka lima o ke Kuhina Waiwai, i na dala aole e oi aku i ka huina pau o kela a me keia pauku i haiia maloko o ia palapala a me kekahi palapala mua paha.

PAUKU 9. E manao ia ua koho pono ia kela me keia helu dala ina i kulike ia me ke Kanawai e kau ana a Rula hooponopono paha, a i ole ua hoapono pololei ia e kekahi o na Kuhina o ka Moi a i komo hoi iloko o kekahi Kanawai Haawina e kau ana i ka wa e uku ia ai. Aka nae, aole no e manao ia ua pili ia hoapono ana i ka houluulu a me na auhau i kau ia, ke ole i hoomaopopo lea ia pela maloko.

PAUKU 10. E hooia ia kela a me keia palapala helu dala no ka pololei o ka houluulu ana, na auhau i kau ia a me ka hooko ana o na hana e uku ia ana, e ka Luna nana i kena ia mea a ina i oi aku ke dala i hoolilo ia i ka mea kupono, mamuli o kona hooia ana i ka pololei, alaila na ka Luna Hooia e auhau i ua luna la, no ia mau dala oi.

PAUKU 11. O kela me keia puu dala i hookaawale ia no na Oihana Aupuni no kela me keia elua makahiki, ina aole i hoolilo ia aku iloko oia manawa a iloko paha o na mahina ekolu ma ia hope ae, ke ole nae i hooholoia ma ke ano e ae e kekahi Kanawai, alaila e lilo kela hookaawale ana he mea ole, aole hoi e hoolilo ia kela dala iloko o kela me keia elua ma-

kahiki no kela mea i hookaawale ia ai i kinohou ke ole nae i hanaia he aelike mamua ae o ka pau ana o kela me keia elua makahiki e kena ana e hoopuka ia a e hoolilo ia paha ia dala, a ina pela, e waiho ia aku me ka Luna Hooia i kope o ia palapala aelike.

PAUKU 12. E malama ke Kuhina Waiwai ma kona Keena he Buke, i kapaia ka "Buke Dala," me na mahele iloko e like me ka ke Kuhina i manao ai ua kupono, kahi i kakau ia ai i kela me keia la, malalo hoi o na poo, i kela me keia dala i loaa mai, mai na Luna Buke Helu, a poe e ae paha a me kela me keia hoolilo ana aku no na hana o ke Aupuni, a ma na la a pau e wehe ia ai ke Keena Hooia e hooili aku kekahi kope i ka Luna Hooia, i kapa ia he "Palapala Dala," he kope hoi o kahi o ka Buke Dala i hoouna mua ole ia iaia, i ole e kakau ia ma ia palapala dala na mea i hana ia mamua ae o na la eha i hala aku, a e hooili pu no me ua palapala la i na palapala hookaa a me na palapala e ae e pili ana i ua mau dala nei i loaa mai a hoolilo ia aku paha.

PAUKU 13. Na ke Kuhina Waiwai iloko o ka manawa e hiki ai mahope iho o ka pau ana o kela me keia hapaha makahiki o ka manawa helu dala, e hoolaha aku iloko o kekahi nupepa, he olelo hoakaka pakahi o na loaa a me na lilo no na oihana aupuni iloko oia hapaha makahiki, a me ka hoike hoohalike i na loaa oia hapaha iloko o ka makahiki mamua iho, a pela no ma ka pau ana o ka makahiki, e hoolaha aku oia he Palapala Hoike Makahiki no na loaa a me na lilo, a me ka hoohalike ana o ia mau loaa iloko o ka makahiki i hala iho, a e hooili aku i kope o ia mau palapala i ka Luna Hooia.

MAHELE 2. KA HOOIA ANA I NA HELU DALA O KE AUPUNI.

PAUKU 14. E hookohuia ka Luna Hooia e ka Moi mamuli o ke koho ana a ke Kuhina Waiwai, a e noho no ia ma ia oihana oiai kona hoopono ana. Aka nae, ua hiki no i ka Moi

me ke kuka pu ana me kona Aha Kuhina, ke hoopau i ka Luna Hooia mamuli o ke noi ana pela e ka Ahaolelo. A ua hiki no hoi i ka Moi iloko o ka Aha Kuhina i kela me keia manawa e kapae i ka Luna Hooia mai kana oihana ae, no ka hemahema a hewa paha, a ina pela i hana ai, alaila e waiho ia aku imua o ka Ahaolelo i hoike piha no ke kumu oia kapae ana, a ina aole e noho ana ka Ahaolelo ia wa alaila iloko o na la ehiku mai ka manawa e hoomaka ai ka noho ana o ka Ahaolelo; a ina i waiho ia aku he palapala imua o ka Moi, e noi aku ana iaia e ka Hale Ahaolelo oia Kau e hoonoho hou ia ka Luna Hooia ma ka oihana, alaila e hoonoho hou ia no, aka, ina aole e waiho ia aku ka olelo noi e like me ia, alaila e ku no i ke Kanawai na ka Moi no, me ke kuka pu ana i olelo mua ia, e hoihoi hou ia ua Luna Hooia i ka Oihana, a i ole ia, e hooholo e hoomau ia kela kapae ana a e kauoha aku ua hakahaka ka oihana a ka Luna Hooia, alaila ua hakahaka io no.

Pauku 15. Mamua ae o ka hapai ana o ka Luna Hooia i kana mau hana, a me ka lawelawe ana i na mana i haawi ia ma keia Kanawai, e hana a e kakau inoa oia imua o kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie, i ka olelo hoohiki e like me ka mea i hai ia ma ka Palapala Hoakaka Ekolu i huipuia me keia, a e malama ia ua olelo hoohiki nei ma na moolelo oia Aha.

Pauku 16. Aole no e ae ia ka Luna Hooia e hapai a lawelawe paha i kekahi hana a oihana paha, oiai e paa ana i ka Oihana Luna Hooia, a e uku ia oia i ka uku makahiki e like me ka mea i hooholo ia e ka Ahaolelo, aole hoi e hoemi ia kela uku iloko o kona manawa e hoopaa ana i ka oihana.

Pauku 17. Ke loaa i ka mai a i ole ke kapae ia, a ina paha ua hele ma kahi e ka Luna Hooia, alaila e ku no i ke kanawai ke hookohu aku ka Moi me na kuka ana i olelo mua

ia i kekahi mea okoa i hope no ua Luna Hooia la iloko o kona manawa e mai ana, a i ole ke kapae ia a hele paha ma kahi e; a o kela me keia kanaka i hookohu ia i hope, e lawe oia i ka hoohiki i kakau inoa ia e like me ke ano i hoike mua ia; a iloko o ka manawa e noho hope ana, e kau no iaia ka mana a pau a me ka hooko i na hana a pau a ka Luna Hooia.

PAUKU 18. Aia a loaa mai i ka Luna Hooia na hoike a na Luna Buke Helu, no na dala i loaa mai a ohi ia, e like me ka mea i olelo mua ia, alaila e nana pono ia e ia, a e hoohalike ia me na palapala dala i olelo mua ia, a me na palapala hookaa, a palapala e ae i pili, a e hookuu i ua Luna Buke Helu la me ka hoapono ia, no kela a me keia dala i loaa mai i ohi ia, a i uku ia aku iloko o ke keena o ke Kuhina Waiwai, a e hoole a kau hou aku no ia Luna Buke Helu, i na dala a pau ana i kolohe ai a i palaka paha ma ka loaa ana, a ohi ana paha, i kauoha ia oia e loaa a ohi paha ma kekahi kanawai a rula, a me na dala a pau ana i uku pololei ole ai iloko o ke keena o ke Kuhina Waiwai, a oia mau kau hou ana e hooili ia aku e ka Luna Hooia i ke Kuhina Waiwai nana e hooko ia mau mea e kue ana i ua Luna Buke Helu la.

PAUKU 19. Aia a loaa mai i ka Luna Hooia i ka Palapala Dala i olelo mua ia ma ka Pauku 13 o keia Kanawai, alaila e hoohalike mua oia i na mea i kakau ia ma ka aoao aie aku me aie mai, me na palapala hookaa pu, a me na palapala e ae i hooili ia mai, a e nana i ko lakou ano pololei no na auhau ia ana a me na houluulu ana, alaila e nana i na palapala i pili, i na paha ua hoomaopopo ia me ka oiaio no kela a me keia mahele o na loaa a me na lilo e like me ka mea i kakau ia no ua mau dala la, ma ka aoao aie aku a aie mai paha pakahi, alaila e hoomaopopo oia, i na paha o na dala i kakau ia ma ka aoao aie aku o ka Palapala Dala, ua uku io ia no iloko o ke keena o ke Kuhina Waiwai, a ina hoi o na dala i kakau

ia ma ka aoao aie mai, o ua Palapala Dala nei, ua hoolilo io ia no mamuli o ka mana kupono a me ka palapala kauoha i olelo ia, a na ka Luna Hooia e hoapono a e hookuu ia ke Kuhina Waiwai i kela me keia mahina no na loaa a pau i ike ia ua pololei, e like me ka mea i hai mua ia, a no na hoolilo a pau a me ka huipu ana o na palapala hookaa o kela a me keia poe i uku ia ai ke dala. Aka nae, aole no e uku aku ke Kuhina Waiwai i kekahi o ia mau dala, aole no hoi e uku ia mamuli o kona kauoha koe nae na lilo Moi, na Haawina Kumau me na uku mau o na Luna Aupuni; ke ole i kau mua ia na bila me ka inoa o ka Luna Hooia.

Pauku 20. Ma ka nana ana i ka Papa Palapala Hoike Dala a me na palapala e ae i waiho ia mai ma ke ano he mau palapala hookaa a hookaa hapa paha, e ninaninau a e hoakaka aku ka Luna Hooia i na Luna Helu Dala, na luna e hoike dala ana, a poe e ae paha nana i lawelawe ma kela ano keia ano ma ka loaa ana, a o ka hoolilo ana aku paha o ke dala i olelo ia ma keia kanawai, a e kauoha oia i mau hoike helu hou ae he mau bila hookaa, mau hoakaka ana, a me na wehewehe ana e like me ka mea i kupono i kona manao, a mahope o ka pane ana no ia mau ninau a me na hoakaka ana, a ua loaa mai na hoike helu hou ae a me na wehewehe ana, alaila, na ka Luna Hooia e hoole, a e kakau hou ia na puu dala a pau i kakau ole ia ma ka aoao kupono, a i uku ole ia iloko o ke keena o ke Kuhina Waiwai, a e hoole a e kakau hou ia na puu dala i hoolilo oi ia aku, a i ole, ua loaa ole na palapala hookaa kupono, a i kauoha ole ia paha, a nana no e hoike aku i ke Kuhina Waiwai i palapala e hoike ana no ia mau kakau hou ana, e hooko ia ia maluna o ia Luna Helu Dala, luna e hoike dala ana, a mea e ae paha, nana ka hewa i loaa ai ia kakau hou ana.

Pauku 21. I na manawa a pau ina i hoohalahala kekahi Luna Helu Dala no ka hoole ana a o ke kakau hou ana aku i

kana mau buke helu e ka Luna Hooia Dala, alaila, ua hiki no i ua Luna Helu Dala la ke hoopii ae imua o kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie ma ke keena, a na ia Lunakanawai mahope o ka noonoo ana, e like me kona manao ua ku i ke kaulike, e hoopuka i kana olelo kauoha e kapae ana i kela hoole ana a o kauwahi paha, a me ke kakau hou ana, ke hoomaopopo ia i ua Lunakanawai la he mea ia i ku i ka pono a me ka noiau, a pela no e hooko ia ai e ka Luna Hooia Dala o ke Aupuni.

PAUKU 22. Aole no e apono ia no ka loaa ana mai o ka uku ana aku paha o kekahi dala ke ole he palapala hookaa a hoike paha no ka loaa io ana a o ka uku ana aku paha o ke dala i koi ia e apono ia, me ka nana ole i ka olelo ana mai ua nalowale he mau pepa, a ua haehae ia paha, a no ka hiki ole paha ke loaa i ka palapala a mau palapala hookaa paha, aia wale no me ke noi imua o kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie ma ke keena, a nana no e kena ae i ka Loio Kuhina a me ka Luna Hooia, a me ka poe e ae ana i manao ai ua pono, a ina e hoomaopopo pono ia oia mamuli o na mea mea hoike kupono, ua nalowale no, a ua haehae ia paha na palapala i koi ia, a ua hiki ole paha ke pani ia, alaila na ua Lunakanawai la e hoapono a hoapono ole paha i ua dala nei e like me ka mea i ku i ka pono, a e hoopuka i kana kauoha e pili ana e like me kona manao he pono a e lilo ia i olelo kauoha i mea paa maluna o ke Aupuni Hawaii a me na mea e ae a pau, a e hooko ia pela.

PAUKU 23. Ina ua ike ia no kekahi palapala hookaa i waiho ia mai no kekahi dala i hoolilo ia aku, ua hemahema no ka hooia ole a palapala e ae paha i pono ke huipuia, a no kekahi ano e ae paha, alaila ua ku no i ke kanawai, ina e hooiaio ia mai e hoomaopopo ai i ka Luna Hooia, aole nae i hoonele ka Luna Buke Helu ia hooia ana mamuli o ka manao e hana pela, a ua uku io no me ka pololei na dala i olelo ia

ma ua palapala hookaa la, alaila e apono ia ua palapala hookaa nei a e hookuu ia ka Luna Buke Helu, a e kakau ia ma kona aoao he aie mai.

PAUKU 24. I na manawa a pau, ke apono ole ia kekahi dala no ka nele i ka palapala hookaa ole, a no ka hemahema paha o ka palapala hookaa a palapala hooia paha, alaila na ka Luna Hooia e hoike aku i ke Kuhina Waiwai i na mea a pau e pili ana, a me ka huina o na dala i apono ole ia, a e hookoe ia mau dala a e hoopaa ia no loko ae o kekahi dala e uku ia ana i ua Luna Buke Helu nei, a e manao ia he mau dala no ia i uku ia e ke Aupuni Hawaii no ka pono o ua Luna Buke Helu la, mamuli hoi o kona noi ana, a ua hiki nae iaia ke hoopii ae imua o kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie, e like me ka mea i olelo ia maloko o ka Pauku 21.

PAUKU 25. Aia a loaa mai i ka Luna Hooia ka hoike makahiki o na loaa a me na lilo i olelo ia ma ka Pauku 13 o keia Kanawai, alaila e kena aku oia e noi ia mau mea, a iloko o na mahina ekolu mai ka manawa i loaa mai ai, e hoomakaukau a e kakau inoa oia i palapala hoike e wehewehe piha ana no ia mau helu dala, ina paha ua ku like a ku like ole me na huahelu i waihoia mai iaia e ke Kuhina Waiwai, e like me ka mea i hai mua ia aku nei, a e wehewehe piha ana no na mea i hoohalike ole ai me na rula i kauoha ia ma keia kanawai, a me ka hoonele ana i na hoike no na dala o ke Aupuni a dala e ae paha, a me na mea i apono ole ia no ka nele i na palapala hookaa ole, na palapala hookaa a me na palapala hooia hemahema, a me na hoopii i hoomaka ia e kekahi mea, a e kue ana paha i kekahi mea, e like me na olelo iloko o keia kanawai.

PAUKU 26. Iloko o na la ehiku mahope iho o ka hana ana a me ke kau inoa ana o ka Luna Hooia i ka olelo hoike i olelo mua ia, ina e noho ana ka Ahaolelo ia wa, a ina aole i noho ka Ahaolelo, alaila iloko o na la ehiki mahope iho o ka

halawai hou ana, e hooili aku imua o ka Ahaolelo ua olelo hoike la, a me na hoakaka ana a me na kope i kauoha mua ia ma keia kanawai e pakui pu ia me ua olelo hoike la.

PAUKU 27. E ku no i ke kanawai, na ka Luna Hooia, maloko o kana hoike makahiki, a hoike ku i ka wa paha ana i manao ai he pono ke hana, e hai aku ana i na hana a me na rula hooponopono i kupono i kona manao e hooholo ia e ka Ahaolelo, i mea e pono ai ka ohi ana a me ka hoolilo ana o na dala o ke Aupuni, a i mea e hooko ai me ka pakiko i ka hooia ana a me ka noi ana i na Buke Helu Dala o ke Aupuni a me na hoololi hou ana i ke ano e malama ia ai na Buke Helu ana i ike ai he mea pono, a ma ke ano nui no hoi e hoike ae oia e pili ana i ka Oihana Buke Helu Dala o ke Aupuni.

PAUKU 28. Ma keia ua haawi ia ka mana i ka Luna Hooia, ma ka palapala kauoha i hoike ia ma ka Palapala Hoakaka Eha o keia kanawai, i kakau inoa ia e ia, e kena aku i na mea a pau ana i manao ai he pono, e hele kino mai imua ona i ka manawa a me kahi i olelo ia maloko oia palapala kauoha, a e waiho mai imua ona i na Buke Helu a me na palapala e paa ana a e malama ana paha e ua poe la, i mea e nana ia ai, a ua ku no i ke kanawai, a ma keia ua hoomana ia ka Luna Hooia ke ike oia he pono, e kena ia e huli, a e kakau kope ia no loko ae o kekahi buke a moolelo paha e waiho ana i ka malama o ke Kuhina Waiwai, a luna e ae paha o ke Aupuni, me ka uku ole hoi i kekahi uku no ia mea.

PAUKU 29. Ma keia ua hoomana ia a ua kauoha ia ka Luna Hooia e ninau ia malalo o ka hoohiki, (a ma keia ua hoomana ia oia e hoohiki,) i na kanaka a pau ana i manao ai ua pono ke ninau ia, e pili ana i na loaa a me na lilo o ke dala, a e pili ana hoi i na mea e ae a pau e pono ai no ka hooko pono ana i na mana i haawi ia nona ma keia kanawai.

PAUKU 30. Ina i hele ole mai kekahi kanaka imua o ka Luna Hooia, i mea e ninaninau ia a ua waiho ole aku i kekahi buke helu, palapala hookaa, a palapala e ae, a ua pane ole i kekahi ninau i ku i ke kanawai i ninau ia oia e ka Luna Hooia, e hiki no ke hoopai ia i ka uku hoopai, aole e emi malalo o ka iwakalua dala, aole e oi aku i na dala hookahi haneri, ke hoahewa ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 31. Ina ma ka ninaniau ana imua o ka Luna Hooia, ua hoike wahahee kekahi kanaka me ka manao kolohe, alaila e pili no i ka mea i hana i ua hewa la, na hoopai i hoomaopopo ia no ka poe i ahewa ia no ka hoohiki wahahee ma ke degere elua.

MAHELE 3. KELA A ME KEIA LOINA.

PAUKU 32. E hiki no i ke Kuhina Waiwai a me ka Luna Hooia e hoomakaukau a e hoolaha aku i na rula hooponopono, ke ole nae i kue i keia kanawai, e like me ka mea i ike ia e pono ai no ka malama ana a me ka lawelawe ana i na dala o ke Aupuni, a i mea hoi e kaohi pono ai i ke kakau ana a me ka hooia ana i na loaa a me na hoolilo a pau o na Oihana Aupuni e na Luna Buke Helu. A e waiho ia aku ia mau rula a pau imua o ka Ahaolelo iloko o na la he umikumamaha mahope iho o ke kau ia ana, ina hoi e noho ana ka Ahaolelo ia wa, a ina aole, alaila iloko o na la he umikumamaha mahope iho o ka halawai hou ana o ka Ahaolelo.

PAUKU 33. E lilo keia i Kanawai ma ka la mua o Ianuari 1883, aka aole e pili keia i na dala auhau kula i kauoha ia ma ke Kanawai e uku ia i na Luna Kula o ka Papa Hoonaauao.

NA PALAPALA HOAKAKA.

KA PALAPALA HOAKAKA MUA.

Ka helu ana i na dala a pau i ohi ia e..... ma ke ano he.....mai ka la.....o..... a hiki i ka la.....o.....M. H. ....., a ua hookomo ia ia mau la elua.

KA MEA NANA MAI KE DALA.	HUINA PAU.
HUINA.....	

Ka uku ia ana o ia mau dala me ke Kuhina Waiwai.

Ka la i uku ia ai, a i hoo-ili ia ai paha.	Ke poo o ka palapala hoo-kaa e pili ana i na dala i uku ia mai ai.	HUINA.
	HUINA.....	

Owau o....., ke hoohiki pa nei au he hoike oiaio kela maluna ae, o na dala a pau i ohi ia e a'u, ma ko'u ano he.....mai ka la.....o.....a hiki i ka la.....o....., 18....., me ka hoo-komo pu ia mau la elua, a ua uku aku au ia mau dala a pau i ke Kuhina Waiwai.

Hoohiki ia i keia la.....o....., 18....., imua o'u.

KA PALAPALA HOAKAKA ELUA. KAUOHA.

I ka Luna Hooia Dala o ke Aupuni. O ka huina o na dala e uku ia ana no loko ae o ka Waihona Aupuni iloko o.....e hiki mai ana, he.....dala a me.....keneta, a o na kumu a me na mea e hoolilo ia ai oia keia :

No na hana e hoolilo ia ana no loko ae o ka Waihona Aupuni.	No na hana e hoolilo ia ana no loko ae o ka puu dala aie.	HUINA.
KA HAAWINA.	KA HANA.	
	HUINA.....	

Kakau ia i keia la.....o....., 18.....

.....

Kuhina Waiwai.

Ke hooia aku nei au, o na puu dala i hai ia maluna ae nei ua ku no i ke kanawai, e hoolilo ia aku no na hana a me na kumu i hoakaka ia.

Kakau ia i keia la.....o.....18.....

.....

Luna Hooia o ke Aupuni.

KA PALAPALA HOAKAKA EKOLU.

Owau o.....ke hoohiki paa nei, e hooko no au me ka pololei a me ke akamai a me ka noiau i loaa ia'u i ka oihana a me na hana o ka Luna Hooia Dala o ke Aupuni.

Inoa.

Ia.....

Mamuli o ka mana i haawiia mai ia'u ma ke kanawai i kapaia "He Kanawai e hooponopono ai i ka loaa ana mai, ka malama ana me ka hoolilo ana aku i na dala o ke Aupuni, a e hoomaopopo ai no ka hooia ia i na buke helu o ke Aupuni," ke kauoha ia aku nei oe e hele mai imua o'u ma..... .....ma ka .....a e lawe pu mai me oe i mea e nana ia ai kekahi buke (a mea e ae) e ninau a e nana ia e a'u e pili ana i kekahi mau mea e ninau ia ana e a'u e like me na mea i hoakaka ia maloko o ia kanawai.

I hoike ko'u lima i keia la.....o.....18.....

A. E., Luna Hooia.

Aponoia i keia la 4 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXIV.

HE KANAWAI

E Hoomaopopo ai i ka Uku o na Kiure.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

Pauku 1. Mai ka la aku e hooholo ia ai keia Kanawai, e uku ia na poe ma ke Kiure penei: Elua Dala no kela la keia la i noho mai ai iloko o ka Aha, Elima Keneta no kela mile keia mile a lakou i hele mai ai i ka Aha a hoi aku no hoi, Hookahi Dala no kela Olelo Hooholo keia Olelo Hooholo a lakou i hooholo ai.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hoapono ia ai, a o na huaolelo "a me ka poe Kiure" ma ka lalani 94, a me na huaolelo "e uku ia kela mea keia mea ma ke Kiure he hapalua no kela olelo hooholo keia olelo hooholo a lakou i hooholo ai" ma na lalani 97, 98, 99, a me na huaolelo "ka poe Kiure a me" ma ka lalani 100 o ka Pauku 1,280 o ke Kanawai Kivila, ua hoopau ia a ma keia ua hoopau loa ia no.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 64, 65 A ME 66 O KE KANAWAI KIVILA, I HOOLOLI IA A I APONO IA MA KA LA 18 O SEPATEMABA, M. H. 1876.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi hou ia nei ka Pauku 64 o ke Kanawai Kivila, i hoololi ia a i apono ia ma ka la 18 o Sepatemaba, M. H. 1876, a penei e heluhelu ia ai:

"Pauku 64. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina i kela manawa keia manawa e haawi i ka Palapala Ae Kuai Kudala no ka makahiki hookahi i kekahi kanaka kupono a he mau kanaka kupono ma kela apana auhau keia apana auhau, koe na kanaka o na Aupuni i hana Kuikahi ole me keia

Aupuni, e lilo lakou i poe kuai kudala no ka lehulehu ma ko lakou mau apana i ae pakahi ia ai."

PAUKU 2. E hoololi ia a ma keia ke hoololi hou ia nei ka Pauku 65 o ke Kanawai Kivila, i hoololi ia a i apono ia ma ka la 18 o Sepatemaba, M. H. 1876, a penei e heluhelu ia ai:

"Pauku 65. O ka uku o ka Palapala Ae Kuai Kudala no ka Apana o Honolulu, Oahu, he elima haneri dala, a me ka uku hapa-haneri aole e emi malalo o ka hookahi hapalua keneta iloko o ke dala hookahi ma kela a me keia kuai kudala ana. A ma na apana e ae, e kau ia ka uku o ka laikini ma ka uku hapa-haneri ma ko lakou mau kuai ana a ke Kuhina i manao ai he kupono, aole nae e oi aku i ka hapa-haneri hookahi."

PAUKU 3. E hoololi ia a ma keia ke hoololi hou ia nei ka Pauku 66 o ke Kanawai Kivila, i hoololi ia a i apono ia ma ka la 18 o Sepatemaba, M. H. 1876, a penei e heluhelu ia ai:

"Pauku 66. E haawi mai ka mea e lawe ana i ka Palapala Ae Kuai Kudala i ke Kuhina Kalaiaina i Palapala Hoopaa no na dala ekolu tausani, ina no ka Apana o Honolulu, Oahu ka Palapala Ae, a i elima haneri dala ina no kekahi mau Apana e ae o ka Paeaina Hawaii, me ka hope a mau hope maikai a kupono paha i apono ia e ke Kuhina no kona hoike pololei mai ma ka palapala hoike i ka nui o ka waiwai ana i kuai kudala ai, e like me ka olelo o ke Kanawai, a e uku aku i ke Kuhina Kalaiaina iloko o kela hapaha keia hapaha makahiki i na hapa-haneri i olelo ia iloko o kona Palapala Ae, a no kona uku pono aku i ka poe nona ka waiwai i ke dala i loaa mai iaia ma ke kuai kudala ana, a mahope iho o ka unuhi ana i kona uku hapa-haneri a me kona mau lilo, a no kona malama pono ana i na olelo a pau o ke Kanawai e pili ana i ka poe kuai kudala."

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai i kona la e apono ia ai,

a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia, e hoopau ia a ma keia ua hoopau loa ia no.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXVI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 913 A ME 922 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 913 o ke Kanawai Kivila, ma ke kapae ana i na huaolelo "me ka ae pu ana o ka Lunakanawai o ka Aha Kiekie," a e hookomo ia ma ia wahi na huaolelo " e hookohu ia," a penei e heluhelu ia ai ua Pauku la :

"Pauku 913. Na kela Kiaaina keia Kiaaina e hookohu a e hoonoho i hookahi a i elua paha lunakanawai apana iloko o kela apana keia apana ma ko lakou mau moku Kiaaina."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 922 o ke Kanawai Kivila, ma ke kapae ana i na huaolelo "me ka ae pu ana mai o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie," a e hookomo malaila i ka huaolelo "hookohu," a penei e heluhelu ia ai ua Pauku la :

"Pauku 922. E loaa no i kela me keia o na lunakanawai no kona luhi ka uku a ka Ahaolelo e hooholo ai a e hookaawale ai i kela manawa keia manawa. Aka hoi, i ka wa e

koho ia ai kekahi lunakanawai apana ma keia hope aku, e hiki no i ke Kiaaina nana i koho a hookohu e hooholo i ka olelo no ua lunakanawai apana nei, e lilo iaia no kona luhi na koina a pau i ohi ia iloko o kona aha ma na hihia i hana ia imua ona, me ka haalele i ka uku e ae."

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXVII.

HE KANAWAI

E KAU AI I LAIKINI MALUNA O KA OIHANA UWI WAIU A ME KE KUAI WAIU, A E HOONOHO ANA I LUNA NANA WAIU NO KE KULANAKAUHALE O HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Ma keia ua haawi ia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi i Laikini Ae no ka malama ana i ka Oihana Uwi Wai, a me ke kuai ana i ka Waiu maloko o ke Kulanakauhale o Honolulu, i kela me keia mea e noi mai ana no hookahi makahiki mahope o ka loaa ana mai mai ka mea noi aku, o na dala he iwakalua kumamalima no ka pomaikai o ka Waihona Dala o ke Aupuni.

PAUKU 2. O kela mea a me keia mea e kuai ana i ka Waiu a e kalewa ana paha no ke kuai aku ma ke akea maloko o Hono-

lulu me ka loaa mua ole iaia o ka Palapala Laikini Ae e like me ka mea i olelo mua ia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, e hoopai ia no oia ke ku ka hewa imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu i na dala aole e emi malalo o elima a aole hoi e oi mamua o iwakalua kumamalima.

PAUKU 3. O kela mea a me keia mea e kuai ana maloko o Honolulu i ka Waiu i pai ia me ka wai a mea e ae paha, e manao ia ua pili ka hewa mikamina iaia, a ke ahewa ia oia, e hoopai ia no oia i na dala aole e emi malalo o ka elima, a aole hoi e oi mamua o iwakalua kumamalima.

PAUKU 4. O ka Agena o ka Papa Ola oia no ka Luna Nana Waiu no ke Kulanakauhale o Honolulu. Na ua Luna Nana Waiu la i olelo ia e nana i ke ano o na waiu e kuai ia ana a i manao ia paha e kuai aku maloko o Honolulu i kela a me keia manawa. A ma keia ua haawi ia ka mana i ua Luna Nana Waiu la e lawe ma ke ano he waiwai pio i na waiu a pau i loaa aku iaia ua pai ia me kekahi mea okoa, a e hoopii aku no ia hana.

PAUKU 5. Aole no i pili na mea i olelo ia maloko o keia kanawai i ka poe e malama ana i kekahi pipi a mau pipi waiu paha no ko lakou pomaikai iho, a e haawi ana i ka waiu i na makamaka e noho kokoke mai ana me ke kuai akea ole ae imua o ka lehulehu.

PAUKU 6. E mana keia Kanawai mahope iho o ka hala ana o kanakolu la mai kona hoolaha ia ana.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXVIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1419 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hooloili ia a ma keia ke hooloili ia nei ka Pauku 1419 o ke Kanawai Kivila, ma ke kapae ana aku i na huaolelo a pau mahope o na huaolelo "e hookauwa" ma ka lalani ewalu, a e hookomo ana ma ia wahi i na huaolelo "no ke koena o ka manawa o kona hoopaa aelike mua ia ana," a penei e heluhelu ia ai ua Pauku la :

"Pauku 1419. Ina i haalele wale ka mea i hoopaa ia e like me ke Kanawai e hookauwa na kekahi i ka hana i olelo ia me ka ae ole o kona haku, e hiki no i kekahi Lunakanawai Apana a Hoomalu paha o ke Aupuni, ma ka hoopii a kona haku me ka hoohiki, a o kekahi mea e ae nona paha, ke hoopuka aku i palapala hopu i ua mea la, a e lawe mai iaia imua o ua Lunakanawai nei, a ina i kupono ka hoopii, na ka Lunakanawai e kauoha aku i ka mea hewa, e hoi aku oia me kona haku, a e paa no ia malalo ona e hookauwa no ke koena o ka manawa o kona hoopaa aelike mua ia ana."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXIX.

HE KANAWAI

E AE ANA I KEKAHI AIE AUPUNI A E HOOMAOPOPO AI NO KA HOOLILO ANA AKU O IA DALA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia, ua hoomana ia ke Kuhina Waiwai mamuli o ke kauoha a ka Moi iloko o ka Aha Kuhina, e aie aku ma ka inoa o ke Aupuni Hawaii, i kela me keia manawa iloko o na makahiki ekolu mahope iho o ka hooholoia ana o keia Kanawai, i na puu dala aole e oi aku ka huina pau i na dala Elua Miliona, no na kumuhana i hoakaka ia mahope ae nei iloko o keia Kanawai, a no ia mau puu dala e kena aku ke Kuhina Waiwai e hoopuka ia na Bona kupono, i kela me keia manawa, i no na dala pakahi ka nui o ke Kuhina i manao ai ua pono. E hoolilo ia aku ua mau Bona nei no ke kumukuai i kakau ia, a e loaa i ka ukupanee aole e oi aku i na hapa-haneri eono no ka makahiki, e uku ia hoi i kela a me keia hapalua makahiki, e kaawale keia mau Bona mai ka Auhau Aupuni ma na ano a pau, a e hookaa pau loa ana iloko o ka manawa, aole e emi malalo o na makahiki elima, aole hoi e oi aku i na makahiki he iwakalua kumamalima. E uku ia ke kumupaa me ka ukupanee ma na dala gula o Amerika Huipuia, a i ole ia ma ka mea i like.

PAUKU 2. O na Dala Aie i ae ia maluna iho, e hoolawelawe ia a e hoolilo ia no keia mau kumuhana penei:

Oihana Eemoku e hoolaupai ai.....$ 500,000
Na Hale Aupuni me na Halemai..... 200,000

Hoopiha a me Hoomaikai i na Kahua ma Waikahalulu	50,000
Na Awapae me na Mouo	50,000
Hana ana i na Alanui me na Uapo	300,000
Hoomaemae Ola, Honolulu	100,000
Alahuki Moku, Honolulu	40,000
Eli i ke Awa o Honolulu me ka Nuku	150,000
Uwea Telefone me Telegarapa	100,000
Kokua i na Alahao	150,000
Kokua Mahiai	360,000
Huina	$2,000,000

PAUKU 3. O na Dala a pau i Aie ia mamuli o na olelo o keia Kanawai, e uku ia i ke Kuhina Waiwai, nana no e waiho kaawale ia, a e kapa ia "Ke Dala Aie," aole no e hoolilo ia kekahi dala hookahi o ia puu dala ma kela ano me keia ano paha, no kekahi Oihana e ae o ke Aupuni, aka e hoolilo wale no no na kumuhana i hoakaka ia ma keia Kanawai.

PAUKU 4. Ma keia ua kauoha ia ke Kuhina Waiwai e uku aku, no loko ae o na dala o ka Waihona i hookaawale ole ia no kekahi hana e ae, no na lilo no ka hoomakaukau ana i na Bona i kauoha ia malalo o keia Kanawai, a me ka ukupanee maluna o ia mau Bona, e uku ana i kela a me keia manawa.

PAUKU 5. O na haawina iloko o ka Bila Haawina o keia Kau o ka Ahaolelo nona ka huina he hookahi miliona me iwakalua kumamalima tausani dala, a i hooholo ia hoi no keia mau mea malalo iho nei, oia hoi keia :

Na Alanui Alahaka me Alanui Pali	$ 300,000
Hale Dute me Hale Papaa no Kahului	15,000
Hale Dute me Hale Papaa no Mahukona	15,000
Hale Dute me Hale Papaa no Hilo	15,000

No ka hana ana i Hale no na Aha Hoomalu, na hana Aupuni, Oihana Wai, Luna Auhau, &c.....	35,000
No ka hana ana i Hale Pau Ole i ke Ahi no na Palapala o ka Aha Kiekie, a me na wahi e ae.....	15,000
Kukulu ana a me Malama ana i na Hale Hookolokolo me Hoopaa.....	30,000
Alahuki Moku, Honolulu.....	50,000
Na haawina lehulehu i haawi ia no na Awapae, nona ka huina.....	50,000
Kokua o ka Oihana Eemoku mai ka Aina E mai.....	500,000
Huina.....	$1,025,000

E koi ia aku a e uku ia mai loko ae o na dala e aie ia aku ana malalo o ka mana o keia Kanawai, a o na dala a pau e hoolilo ia ana e ke Kuhina Waiwai no na mea i hoakaka ia maluna mamua ae o ka loaa ana mai o ke dala malalo o keia Kanawai, e hookaa ia aku no ia i ke Kuhina Waiwai i ka wa e loaa mai ai ke dala ma ka aie ana aku.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o ka hoolaha ia ana.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXX.

HE KANAWAI

E Pili ana i na Keiki Oo ole e Noho ana Iloko o na Kula Ao Hanalima me ka Hoopololei.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

Pauku 1. I na manawa a pau e ike ia ai ma ka hoopaa mau ia ana i kekahi mea e noho ana iloko o kekahi Kula Ao Hanalima me ka Hoopololei, he mea ia e ano e ai ka hooko ia ana o na rula a me ka noho maikai ana, a he mea paha e hoopoino ai i na mea e ae e noho ana ma ia Kula, alaila ua ku no i ke Kanawai i kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha ma ka hoike ia ana aku pela e kekahi lala o ka Papa Hoonaauao, kona mau luna i ae ia, a o ke Kumu Nui o kekahi o ia mau Kula, e hoolohe a e hooholo ia hihia, a ina ua hooiaio ia a maopopo i ua Lunakanawai nei, ma keia ua haawi ia ka mana iaia ma kahi o ka hoopaa ana ma ke Kula, e kauoha e hoopaa ia ua mea oo ole la ma ka halepaahao me ka hana oolea a hana ole paha iloko o kekahi halepaahao o ke Aupuni, no kekahi manawa aole e oi aku mamua o ka manawa i koe i hoopaa ia ai ua mea la ma kona hoopaa hope ia ana, e hoopaa ia ma kekahi Kula Ao Hanalima me ka Hoopololei.

Pauku 2. Ina i kekahi manawa mahope iho o ka hoopaa a hooloili ana ae e like me ka mea i hoakaka ia ma ka Pauku mamua ae, o kekahi mea iloko o kekahi Kula Ao Hanalima me ka Hoopololei a i kekahi halepaahao, ua ike ia ma ke ano o ka hana o ua mea oo ole la, ua hooloili ae oia i kona ano a no kekahi kumu kupono e ae i hoike ia, ua ku no i ke Kanawai i kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha mahope

o ka loaa ana o na hoike kupono no ia mea, e kauoha e hookuuia ua mea oo ole la mai ka halepaahao ae, a i ole ia e hoihoi hou aku iaia malâlo o ka malama ana a ka Papa Hoonaauao ma kekahi Kula Ao Hanalima me ka Hoopololei i na wa a pau e noi ia aku ai pela e kekahi lala o ka Papa Hoonaauao, a i ole ia e kona mau luna i ae ia.

PAUKU 3. E uku ia na koina a pau i ulu ae malalo o keia Kanawai e ka Papa Hoonaauao, mai loko ae o na haawina i hookaawale ia no na Kula Ao Hanalima me ka Hoopololei.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXI.

HE KANAWAI

E HOOKOMO MAI AI I NA MEA HOOMOMONA LEPO ME KA UKU OLE I KE DUTE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Mahope aku o ka hoolaha ia ana o keia Kanawai, e hookomo ia mai na mea Hoomomona Lepo o na ano a pau ina ma kona ano maoli i kinohi a ua hana ia paha, me ka uku ole i ke Dute iloko o keia Aupuni.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPA IA "HE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KA LAWE ANA I NA OHUA ME KA UKANA, A ME KA HOOLIMALIMA ANA I NA KAA LEALEA, NA KAA, KAA HALI UKANA, NA KAA KIKANE A ME NA KAA E AE, MA KA APANA O HONOLULU."

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ua hoololi ia no ke Kanawai i olelo ia, ma ka pakui ana aku i keia mau huaolelo mahope ae nei, oia hoi:

"Pauku 12. Aole no e lilo kekahi i mea hookele kaa, a aole no hoi e hookele kekahi kanaka i kekahi kaa i loaa ka palapala ae, ke ole e loaa iaia he palapala ae no ia hana, a o ka mea nona ke kaa e ae ana i kekahi kanaka i loaa ole ka palapala ae, e hookele i kona kaa, a o ke kanaka e hookele ana i kekahi kaa, aole nae i loaa kona palapala ae no ia hana, e hoopai pakahi ia no ma ka ahewa ia ana, no kela a me keia hewa e uku i na dala aole e emi iho i ka elima aole hoi e oi aku i ka iwakalua kumamalima dala.

"Pauku 13. O kela a me keia kanaka e makemake ana e loaa ka palapala ae hookele kaa iaia, e noi aku ia i ka Ilamuku a i ole i kona Hope, a ina maopopo iaia ke kupono o ka mea noi e lilo i mea hookele kaa, e haawi no ia i ka mea noi i palapala hooia no kona kupono, a ma ka lawe ia ana aku o ia palapala hooia i ke Kuhina Kalaiaina, e haawi mai no ua Kuhina la i ka mea noi i ka palapala ae e hookele kaa.

O ka uku no ka palapala ae hookele kaa he hookahi dala, a no ka makahiki hookahi wale no ka mana oia palapala ae hookele kaa.

"Pauku 14. O kela a me keia mea kaa, a me kela a me keia mea hookele kaa i loaa ka palapala ae, e uhaki ana i kekahi o na rula e kau ia ana e ke Kuhina Kalaiaina malalo o ke kuhikuhi o ka Pauku 3 o ke Kanawai i olelo ia, e hoopai ia no ke ku ka hewa iaia e uku no kela a me keia hewa i na dala aole e oi aku i ka iwakalua kumamalima."

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPA IA "HE KANAWAI E HOAKAKA HOU AI NO KE ANO A ME NA MEA I HOOPAA IA MA NA PALAPALA HOOPAA HANA, I AE IA MAMULI O NA PAUKU 1417 A ME 1418 O KE KANAWAI KIVILA," I APONO IA MA KA LA 29 O IULAI, M. H. 1872.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hooloili ia a ma keia ke hooloili ia nei ka Pauku 3 o ke Kanawai i olelo ia ma ka pakui ana aku i keia mau huaolelo, "aole no hoi e hiki ke hoopii ia e hooko i kekahi palapala hoopaa hana i hana ia ma keia hope aku ina ua loaa i ke kauwa na dala ohi mua i oi aku mamua o na dala

he umikumamalima, ina aole i oi aku ka loihi o ka manawa i hoopaa ia no ka hana mamua o hookahi makahiki, a i ole ia, ina ua oi aku na dala ohi mua i loaa i ke kauwa mamua o ka iwakalua kumamalima, ina ua oi aku ka loihi o ka manawa i hoopaa ia no ka hana mamua o ka makahiki hookahi, aka nae, aole e pili keia mau olelo i na Palapala Hoopaa hana i hana ia me na eemoku ma kahi i ike ia he pono e uku ia na ohi mua nui i mea e hookaa ai i na lilo e pili ana i ka lawe ana mai o ia mau eemoku iloko o keia Aupuni."

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXIV.

HE KANAWAI

No ke Kaohi ana i na Mai mawaena o na Holoholona o keia Aupuni.

No ka mea, Ma ka lawe ia ana mai o na Holoholona mai na Aina E mai, ua ike ia he mau Mai ano e i ike ole ia mamua maanei, a ua laha ia mau Mai mawaena o keia Pae Aina, a no ia mea, ua nui na Holoholona maikai i make, a ua poho nui ka poe no lakou ia mau mea; a oiai aohe rula e kau nei a aole no hoi he Kanawai e hoomalu ai, nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

Pauku 1. Ma keia ua hoomana ia a ua kauoha ia ke

Kuhina Kalaiaina e hookaawale ma na Awa a pau o keia Aupuni, kahi e ku ai na moku mai na aina e, i mau wahi hoomalu no na holoholona.

PAUKU 2. Ma keia ua hoomana ia a ua kauoha ia ke Kuhina Kalaiaina e hookohu aku i kekahi mau kanaka makaukau, i ekolu no ke awa o Honolulu, a i hookahi pakahi no kela a me keia o na awa kumoku ohi dute o ke Aupuni, a e kapa ia ia poe o "Na Luna Nana Holoholona." I kela a me keia manawa e hoopiha ia ai ko lakou hakahaka me na hope no lakou ke ike ia ma kekahi manawa ua hakahaka ko lakou mau wahi mamuli o kekahi kumu. Hookahi o ia poe ekolu e hookohu ia no Honolulu, a e kapa ia oia ka Luna Hooko, iaia na mana a me na pono o na Luna Oihana Dute a o na luna paha malalo o ka Papa Ola, a na lakou no e malama na wahi e hoomalu ai, i maemae a makaukau no ka oihana.

PAUKU 3. Na ke Kapena o kela a me keia moku i hooili ia mai kekahi holoholona no kekahi o na awa ohi dute o keia Aupuni, (ua kauoha ia oia) e hoike koke ia mea imua o ka Luna Oihana Dute mahope koke iho o kona hiki ana ae, a na ia luna e hai koke aku i ka Luna Nana Holoholona, aole hoi e ae aku e hoopae ia mai kekahi o ia mau holoholona, aole hoi i kekahi wahi ai a wai paha, a mea e ae i hoomakaukau ia no ia mau holoholona, a hiki i ka manawa e hele mai ai ua Luna Nana nei e nana a apono ia ka hoopae ana mai.

PAUKU 4. Ua hiki no ke hoomalu ia na holoholona a pau i ka wa e hiki mai ai ma keia Pae Aina mai ka aina e mai, koe wale no nae na manu (canary) a me na holoholona liilii e ae i hookuu ia e ka Luna Nana, a o na lilo o ia hoomalu ana, maluna no ia o na Ona o ia mau holoholona, a e hoomaluia ma kahi a ke Kuhina Kalaiaina e kauoha ai no ka manawa aole e emi malalo o na la he umikumamaha a oi aku paha, ke manaoia he pono e ka Luna Nana, no ka ike ia he mailele a

mai e ae paha, a no ka mea paha, ua hookaulana ia mai ka aina kahi i lawe ia mai ai ua mau holoholona nei no ka mai a no kekahi kumu kupono e ae paha. Ina mahope o ka nooneo pono ana ua maopopo i ka Luna Nana ua loohia ia no ua mau holoholona nei me kekahi mai ano lele iwaena o na holoholòna o keia aina, alaila, e hoike aku oia ia mea i ke Kuhina Kalaiaina, a ina he mea kupono i ka manao o ke Kuhina, alaila, e kauoha aku oia e hoomake ia ua mau holoholona nei, a e hoopau a hoonalo loa i na mea ai a me na mea e ae e pili pu ana; ua hiki no hoi i ke Kuhina i oleloia e kauoha e hoopau loa ia ka ai a me na mea e ae a pau e pili ana i ua mau holoholona la a puni keia Pae Aina, e like me ka mea i kauoha ia ma ka Pauku 3, ke hoike ia aku ke kumu kupono imua o ka Luna Nana ma kekahi awa komo kokoke i ke awa kahi e hooili ia aku ana, a i ole ia, kahi e hoopae ia aku ana.

Pauku 6. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ma kana palapala hoolaha i kela a me keia manawa e kukala ana, ua loaa ka mailele ma kekahi awa a aina paha, a e papa loa i ka lawe ia ana mai o kekahi holoholona mailaila mai oiai ia manawa, me ka nana ole hoi i na olelo e ae iloko o keia Kanawai.

Pauku 7. O na holoholona a pau a me ka lakou mau mea ai a me na lako i hoopae ia mai me ke kue i na olelo o keia Kanawai, a i ole, ua lawe a hookaawale ia aku mai kahi hoomalu me ka ae ole ia, e hooliloia ia mau mea no ka pono o ke Aupuni Hawaii; a ina i lawe ia aku kekahi holoholona iloko o kahi hoomalu a hoonoho ia aku me na holoholona i hoomalu mua ia, e manaoia ua pili na olelo o keia Kanawai, a e kau ia aku na hopena a pau i hoakakaia.

Pauku 8. O kela a me keia kanaka i kue mamuli o kona manao iho i kekahi o na olelo o keia Kanawai, a o ka mea paha nana i kokua, a i ole, o ka mea kuai mai a lawe aku i kekahi holoholona, mea ai a ka holoholona a lako holoholona,

mamua ae o ka manawa i hookuuia mai e ka Luna Nana, a i ole ia, i kekahi mea me kona ike a me kona manao iho e malama ana i kekahi o ia mau mea, a i ole ia, o ka mea nana i kue a hoole i ka Luna Nana ma ka hooko ana i kana oihana, alaila, e hiki no ke hoopaahao ia ua kanaka hewa nei ma ka hana oolea no ka manawa aole e oi aku i na mahina eono, a i ole ia, e hoopai ia aole e oi aku i na dala elima haneri, a i ole e hoopai palua ia paha, a e hiki no ke hookolokolo ia na hihia a pau o keia ano imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

Pauku 9. E hoouku ia ka mea nona na holoholona i nana ia a i hoomalu ia paha malalo o keia Kanawai. E loaa i ua Luna Nana nei i oleloia he hookahi dala no kela a me keia lio a bipi paha i nana ia, a i kanalima keneta no kela a me keia hipa, a i umi keneta no kela a me keia holoholona e ae i nana ia e ia, a e uku ia keia mau uku e ka mea nona ia mau holoholona, a e ka mea paha i hooili ia mai ai, a pela no hoi ina ua nui ka hana ma ia nana ana, aole i oi aku i elima pakahi hou aku i kela a me keia la, e like nae me ka mea i hooholoia e ke Kuhina Kalaiaina, aole hoi e manaoia oia kekahi o na lilo hoomalu i hai mua ia. E loaa i ka mea nana e hoike a hoopii paha i ka hookahi hapalua o ka uku hoopai a pau i ohi ia malalo o keia Kanawai. Na ke Kuhina Kalaiaina e hooholo ka uku makana no na luna nana e like me kona manao ana he pololei; nana no hoi e hoolilo aku no ka malama ana i na wahi hoomalu a me na lilo e ae no ka hooko ia ana o keia Kanawai, a e hookomo pu malaila ka uku o na holoholona a me na pono i hoopau a hoonalo loa ia. Aia a uku ia ka hapalua uku hoopai a me na makana a ka poe nana i hai a hoike mai, alaila o na koena dala a pau i loaa mamuli o keia Kanawai, e hoihoi ia iloko o ka Waihona Dala o ke Aupuni no ka hooko ana i keia Kanawai.

Pauku 10. Na ke Kuhina Kalaiaina i kela a me keia ma-

nawa e hana a e hoolaha aku i na rula a me na kauona e ponoai no ka hooko pololei ia ana o na olelo o keia Kanawai.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXV.

HE KANAWAI

E AE ANA E HOONOHONOHO IA KA OIHANA LETA KIKOO DALA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia ka mana i ka Luna Leta Nui me ka ae o ke Kuhina Kalaiaina, e hoonohonoho i ka Oihana Leta Kikoo Dala kuloko a kuwaho hoi, no ka loaa ana mai a me ka uku ana aku i ke dala ma o na eke leta maloko a mawaho hoi o ke Aupuni.

PAUKU 2. Na ka Luna Leta Nui me ka ae o ke Kuhina Kalaiaina, e kau i na rula a me na olelo kauoha no ka hooili ana i na Leta Kikoo Dala maloko o na eke leta a me ka auhau no ka lawe ana. A e like no ka paa o ia mau rula a me na kauoha i hoopuka ia e ka Luna Leta Nui me ka ae o ke Kuhina Kalaiaina, me ko na Kanawai o ka aina.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXVI.

HE KANAWAI

E Huikala ai i ke Kuhina Waiwai.

No ka mea, ua ike ia ma ka hoike a ke Kuhina Waiwai mua iho nei, ua hooliloia aku na dala he ehiku tausani ehiku haneri me kanahiku kumamahiku i ka Mea Kiekie ka Hooilina Alii, oiai e noho ana oia ma ke ano Kahu Aupuni, i oi ae mamua o ka mea i hookaawale ia nona maloko o na lilo Moi, a

No ka mea, ua noi mai ke Kuhina Waiwai e huikala ia oia no ka hoolilo ana o ia mau dala; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

Pauku 1. E huikala ia a e hookuu loa ia aku ke Kuhina Waiwai a me na mea e ae a pau i hoopaa ia ma ke Kanawai no ka hoolilo ana i hoakaka ia maluna ma ke poo o keia Kanawai, a e hooponopono ia na Buke o ka Waihona Waiwai e like me keia.

Aponoia i keia la 5 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXVII.

HE KANAWAI

E HOOI AI I KA MALUHIA O NA KULA HANAI KAIKAMAHINE.

NO KA MEA, Ua nui ke kue ia ana o ka maluhia o na Kula Hanai Kaikamahine, a ua pilikia ka maluhia o na mea e noho ana iloko o ua mau kula la, mamuli o ke komohewa kuleana ole o kekahi poe malama ole i ke Kanawai maloko o ia mau wahi, aole he hoopai kupono i kau ia e ke Kanawai e kau nei no ia ano kanaka, a e pono e malama ia ka maluhia o na kaikamahine iloko o ia mau kula ; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

O ka mea a mau mea e komo ana me ke kuleana ole maloko o ke kuleana o kekahi Kula Hanai Kaikamahine e hiki no ke hopu ia e ka makai me ka palapala hopu ole, a mamuli o ka hoopii ana o ke kumu nui a mea kuleana e ae paha e malama ana ia kula, a o kekahi kahu paha o ia kula, a ina ua hooiaio ia imua o kekahi Aha Hoomalu a Apana paha e hoopai ia i ka uku hoopai aole e oi aku mamua o na dala elua haneri, a i ole ia ma ka hoopaahao ma ka hana oolea aole e oi aku i na malama eono, a e hiki no ke hoopai ia keia mau hoopai a elua ina o ka manao ia o ka Lunakanawai, aole no i pale ia ma na mea i olelo mua ia i ka hoopii ia o ka mea hana hewa no kekahi hewa e ae ana i hana ai ma ia wahi, a me ka hoopii ia no ke poho.

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXVIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I APONO IA MA KA LA 9 O AUGATE, 1880, I KAPA IA "HE KANAWAI E PILI ANA I NA HUI A ME NA HUI I HOOHUI IA MALALO O NA KANAWAI O NA AINA E, E LAWELAWE I KA HANA MALOKO O KEIA AUPUNI."

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 5 o ua Mokuna la i olelo ia, a penei e heluhelu ia ai:

"Pauku 5. Aole e manao ia ua pili a kue paha keia Kanawai i na olelo o ke Kanawai i apono ia ma ka la 30 o Iulai, M. H. 1878, i kapa ia "He Kanawai e hoakaka ana no ka hooko ana i na palapala o na aha maluna o na hui i hoohui ia ma na aina e."

PAUKU 2. Eia nae, ina aole i waiho aku kekahi hui o na aina e i pili ia lakou na olelo o ke Kanawai i hoakaka hope ia ae la ma ke keena o ke Kuhina Kalaiaina i na mea i hoakaka ia na lakou e waiho aku ma ia Kanawai, e hiki no ia lakou e hana pela iloko o na mahina eono mai ka hoomaka ana o keia Kanawai ma ka uku ana aku i ke Kuhina Kalaiaina no ka pono o ke Aupuni Hawaii i na dala he umi, alaila, e manao ia ua hana a hooko ua hui la o na aina e i na mea i kauoha ia ma ke Kanawai i olelo ia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e hoolaha ia ai.

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XXXIX.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA HAAWINA VI O KE KANAWAI KIVILA, A ME KA MOKUNA XVIII O NA KANAWAI O 1878 E PILI ANA I KA OIHANA HALIHALI LETA O KE AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 398 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelu ia ai :

"Pauku 398. Na ka Luna Leta Nui e hoonoho aku i mau Luna Leta ma na awa ku moku a me na kulanakauhale e like me ka mea e pono ai ka lehulehu. Ua hiki no hoi iaia me ka ae pu ana mai o ke Kuhina Kalaiaina e hooholo a e hooponopono i ka uku o ia mau luna leta ina ua ike ia he kupono, e uku ia lakou no ka hana a lakou i hana ai."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 401 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelu ia ai :

"Pauku 401. Aole no e ae ia kekahi moku i hiki mai i kekahi awa ma keia Pae Aina kahi e ku ana kekahi hale leta, e hoike mai a e hookomo a e hoolei iuka paha, i kona ukana, aia a haawi ke kapena i ka luna hale leta ma ia wahi i na leta a pau i kakau ia mai no na kanaka o keia Aupuni, a iaia ka malama maluna o ka moku nana i lawe mai, koe wale no na leta i kakau ia no ka ona o ka moku, a no ka mea paha i hooua ia mai ai ua moku nei, a e uku ka luna hale leta i haawi ia ai ua mau palapala nei, i ke kapena i ka uku e like me ka mea i kupono i na rula a me na hooponopono ana o ke Kuikahi Oihana Leta. A na ka luna duta a luna e ae paha o ke awa, nana e ae i ka hookomo ana i na moku, e koi aku i ke

kapena o na moku, e hoohiki e olelo ana ua haawi mai oia i na leta a pau, koe wale no na leta i olelo ia maluna. A ina hoolei kekahi kapena i kekahi ukana iuka mamua o ka hana ana e like me keia Haawina e hoopai ia oia ke ku ka hewa iaia imua o kekahi Aha Hookolokolo, i na dala aole e emi malalo o ka haneri hookahi, aole hoi e oi aku mamua o na haneri elima ; a ina i kaa ole, e hiki no ke lawe a kuai aku i ua moku nei i mea e kaa ai keia uku hoopai. E hoike aku ke kapena a akena paha o kekahi moku e holo ana i na aina e ma ka palapala i ka Luna Leta i ka la a me ka hora e holo ai ia moku mai ia awa aku, a e hoohiki imua o ka Luna Dute o ia awa no kona hana ana pela mamua o ka loaa ana o na palapala ae e holo."

Pauku 3. E hoopau ia a ma keia ke hoopau ia nei ka Pauku 404 o ke Kanawai Kivila.

Pauku 4. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 413 o ke Kanawai Kivila a penei e heluhelu ia ai :

"Pauku 413. I mea e maluhia ai na leta a me na mea e ae i kupono i ka hooili ma na eke leta i hookomo ia iloko o na hale leta o keia Aupuni, he mana ko ka Luna Leta Nui, a ke kauoha ia nei oia ma keia e hana i mau rula like no ka hoopaa ana ma ka buke e hoike ana i na leta a pau a me na mea e ae i kupono e hooili ia ma na eke leta, ke noi mai ka mea nana e hookomo, a e koi aku oia e uku mua ia ka uku no ia mea no ke kakau ana i umi keneta no kela a me keia leta a mea e ae paha, eia nae aole e lilo ia hoopaa ana ma ka buke i mea e hiki ai ke koi ia mai ka Oihana Leta a o na loaa paha o ia oihana e uku no ka nalowale ana o ia leta a mea e ae paha, a o na mea maloko paha, ma na eke leta mawaena o na mokupuni o keia Pae Aina. Aka, ina ua nalowale kekahi leta a mea e ae paha i hooili ia maloko o na eke leta no na aina e koe wale no ma na mea hiki ole ke pale ia

(*force majeure*) ma keia ua haawi ia ka mana i ka Luna Leta Nui, a ke kauoha ia nei oia e uku aku i mea e hoihoi ia ai ka poho i umi dala no kela a me keia leta a mea e ae i nalowale e like me ia i hoakaka ia ma na rula o ke Kuikahi Oihana Leta."

PAUKU 5. E hoololi ia a ma keia ua hoololi ia no ka Papa 2 o ka Pauku 4 o ka Mokuna 18 o na Kanawai o 1878, a penei e heluhelu ia ai :

"Papa 2. Ma na nupepa a pau, buke liilii, alemanaka, papa hoike, na mea pai i hooponopono ia, na palapala hoolaha, na buke humuhumu ole ia, na palapala aina, na mele i pai ia, na palapala i hoopuka ia i kela manawa keia manawa, (aole i humuhumu ia) na olelo hoolaha kuai a me na mea pai e ae i humuhumu ole ia i manao ia i mea hoolaha, a e haawi wale ia paha, i hookahi keneta no kela a me keia eha aunaki a hapa paha, ina ua hooili ia ia mea i na aina e, a ua hooili ia mai na aina e mai paha i elua keneta ma kela a me keia elua aunaki a hapa paha. Na nupepa i pai ia ma ko Hawaii Pae Aina a ua hookomo ia ma ka hale leta e ka poe pai no ka poe lawe nupepa me ka uku ole.

PAUKU 6. Ma keia ua haawi ia ka mana i ka Luna Leta Nui me ka ae pu ana mai o ka Moi iloko o ka Ahakukamalu e lawe a hoohana aku malalo o na rula i hana ia i keia wa a e hana ia aku ana paha ma keia hope e ka Hui Kuikahi Oihana Leta ina no e emi mai ana, a i ole ia e mahuahua ae ana paha na lilo a i ole ia o na loaa o ka Hale Leta.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XL.

OLELO HOOHOLO KANAWAI.

No ke Kokua ana i ka "Papa Kuauhau o na Alii."

No ka mea, aole hoi he Haawina i hooholo ia no ka uku ana i na lilo o ka Papa Kuauhau o na Alii o Hawaii nei, e like me ia i hana ia ma ke Kanawai e hoololi ana i ka Pauku 2 o ka Mokuna 7 o ke Kanawai o ka 1880 i apono ia ma ka la 3 o Augate o 1882 ; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

Ma keia e hoomana ia ke Kuhina Waiwai a ke hoomana ia aku nei e uku aku i na dala mai loko ae o na dala o ka Waihona Dala o ke Aupuni ma o ke kikoo ana a ke Kuhina Kalaiaina ma ke kikoo a ka Peresidena i na dala i manao ia ai e kikoo i kela a me keia manawa iloko o keia mau makahiki elua i na dala aole e oi aku mamua o ka Umi Tausani ($10,000).

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XLI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA 28 O NA KANAWAI O 1872, E PILI ANA I KA HOOIAIO IA ANA O KA POE E MAKEMAKE ANA E HOOIAIO IA KO LAKOU INOA MA KEKAHI PALAPALA, MA KE KAU ANA I HOOPAI MALUNA O KA MEA E HOOPUKA ANA I KA PALAPALA HOOIA HOOIAIO OIAIO OLE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

O ka Mokuna 28 o na Kanawai o 1872, e hoololi ia a ma keia ua hoololi ia ma ka pakui ana i keia mau olelo mahope o ka Pauku 5 o ia Kanawai.

O kekahi Luna i haawi ia iaia ka mana e hooiaio i na palapala ina oia e hookomo me ka maopopo he oiaio ole iloko o kana palapala hoike hooiaio no kekahi palapala i kekahi mea e alakai hewa ai i na mea i olelo ia iloko o ia palapala hoike ma ka hooiaio ia ana a ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, e hoopai ia oia i ka uku hoopai i na dala aole e oi aku i ka hookahi haneri a i ole ia ma ka hoopaahao ma ka hana oolea aole e oi aku i na mahina elua, a e hiki no ke hoopai palua ia. Aole e manao ia na mea i olelo ia ma keia ua kue i kona hoopii kivila ia no ke poho malalo o keia Kanawai.

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XLII.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA LAIKINI ANA I NA OIHANA KALEPA KAAHELE A MAAUAUWA MAI NA AINA E MAI, ILOKO O KEIA AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Mai ka la aku e hooholo ia ai keia Kanawai, aole no e loaa ka laikini kuai no na waiwai kalepa maloko o ko Hawaii nei Paeaina i kekahi kanaka Agena a Hope paha o kekahi Hui Kalepa o ka Aina E, ke ole nae e waiho mua me ke Kuhina Kalaiaina he palapala e hoakaka ana i ka inoa o ua Hui la o ka Aina E, kahi i noho ai a me ke ano o ka oihana a lole paha i lawelawe ia e ia. Ma ka waiho ana o ua palapala la i hooia ia, alaila na ke Kuhina Kalaiaina ma ke noi ana o ua mea la a me ka uku ana ae i na dala he Elima Haneri, e hoopuka nona i laikini no ka makahiki hookahi, no ke kuai aku i na lole, na ukana a me na waiwai ma ke Kulanakauhale o Honolulu, Mokupuni o Oahu. A ma ka haawi ana mai o ua Hope la o kekahi Hui Kalepa o ka Aina E he palapala hoakaka i ke Kuhina Kalaiaina i hooia ia e like me ka mea i kauoha ia mamua ae nei, a me ka uku ana i na dala Elua Haneri me Kanalima, alaila, e haawi ke Kuhina Kalaiaina i ua mea noi la i laikini no ka makahiki hookahi e kuai aku i na lole, na ukana a me na waiwai ma kela wahi keia wahi iloko o ko Hawaii nei Paeaina, koe wale no o Honolulu. Aka nae, aole e ae ia malalo o na laikini i hoomaopopo ia ma keia Kanawai e kuai aku i na lole, ukana a me na waiwai i oi aku i ko ka Hui hookahi, aole hoi e hoolilo hou ia aku na laikini ia hai.

PAUKU 2. O kela a me keia kanaka a hope paha nana i kuai aku i na lole, ukana a me waiwai no kekahi Hui o ka Aina E iloko o ko Hawaii nei Paeaina me ka loaa ole mamua o ka laikini e like me ka mea i olelo mua ia maloko o keia Kanawai, e hiki no ke hopu ia oia, a ina e ahewa ia oia e hoopai ia i Elima Haneri Dala. O kela a me keia Agena a Hope paha nana e hoike aku i kekahi palapala hoakaka oiaio ole i ke Kuhina Kalaiaina e pili ana i ka inoa, kahi i noho ai, a o ke ano o ka oihana kalepa paha o kona Hui, e manao ia ua hewa i ka hoohiki wahahee, a ina e ku ka hewa iaia, e kau ia ka hoopai e like me ka mea i hoakaka ia ma ke Kanawai e paa nei.

PAUKU 3. O na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia, ma keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XLIII.

HE KANAWAI

E HOOHUI A E HOOLOLI AI I KE KANAWAI E PILI ANA I NA AUHAU KULOKO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. O na Kanawai a me na hapa Kanawai i hoike ia maloko o ka Papa mua o keia, e hoopau ia, a ma keia ke hoopau loa ia nei ; aka, aole e pili kekahi mea i hoakaka ia

maloko o keia i kekahi mau mea i hana ia, hoopii ana, na hoopai ana a me na hoopaa ana, hookohu, hoike kauoha a me na rula i hana ia, na palapala hoike i haawi ia a me na papa i hoonoho ia malalo o na Kanawai i hoopau ia, a o kekahi paha o lakou.

No ka Auhau Kino.

Pauku 2. E uku kela kane keia kane e noho ana maloko o keia Aupuni i kela makahiki keia makahiki i ka auhau kino i hookahi dala pakahi, oia hoi na kane mawaena o na makahiki he umikumamahiku a me ke kanaono ke ole i kuu ia mawaho o keia auhau e ke Kanawai a e ka Luna Helu o ka Apana ana i noho ai, no kona nawaliwali a ilihune paha.

No ka Auhau Kula.

Pauku 3. E uku no kela kane keia kane e noho ana maloko o keia Aupuni i kela makahiki keia makahiki i ka auhau no na Kula he elua dala pakahi, o na kane hoi ia mawaena o na makahiki he iwakalua a me kanaono, ke ole oia e hookuu ia e kekahi kanawai a e ka Luna Helu o ka Apana ana i noho ai no kona elemakule, a no ka nawaliwali a ilihune paha, a he haumana paha e hele mau ana i kekahi kula kiekie a kula nui paha.

Ka Auhau Holoholona.

Pauku 4. E auhau ia na ilio a pau i hookahi dala pakahi no kela a me keia makahiki, e uku ia e na mea nona ia mau ilio, aka hoi, aia a loaa i ka Luna Auhau ke dala auhau mai ka ona mai o kekahi ilio e haawi aku oia i ua ona 'la i kekahi hoailona metala no kela a me keia ilio i hookaa ia ka auhau. E pai ia ua hoailona 'la me ka helu o ka makahiki i hookaa ia ai ka auhau, a i pai ia hoi me kekahi helu, a e

kakau ia ua helu la mahope o ka inoa o ka ona ma ka buke o ka Luna Helu, e hoomaka ana mai ka hookahi aku, ma kela a ma keia Apana Auhau, a e ohi no hoi ka Luna Auhau mai ka ona mai i olelo ia i umi keneta pakahi no kela a me keia hoailona i haawi ia iaia mamuli o ke ano i hai ia maluna.

PAUKU 5. E hoopaa aku kela a me keia ona o na ilio, a e kauoha paha e hoopaa ia ma ke ano i ike ia ma ka a-i o kela a me keia o kana mau ilio, ka hoailona metala a ka Luna Auhau i haawi ai iaia e like me ia i hoakaka ia mamua, a i ole ia, me ka hoailona metala i pai ia e ke Aupuni e like me ka mea i hoolako ia mai iaia e ka Luna Auhau, a o na ilio a pau i loaa me ka hoailona ole i hoopaa ia pela, e pepehi ia no lakou e na makai o ka Apana.

PAUKU 6. Ina e lawelawe kekahi mea i kekahi hoailona metala, aole i haawi ia mai e like me na mea i olelo ia ma keia Kanawai, a e lawelawe paha i ka hoailona metala hookahi no na makahiki elua, a ua hana paha i kekahi hoailona metala ma ke ano kolohe i ano like me ka mea i haawi ia e ka Luna Auhau, a ina paha e lawe kolohe i kekahi hoailona metala a kauoha paha e lawe ia mai ka a-i aku o kekahi ilio, ina e ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, e hoopai ia oia aole e oi aku i na dala he umi, a i ole ia e hoopaahao ia ma ka hana oolea aole e oi aku mamua o na la he kanakolu, aia no i ka manao o ka Aha he pono.

PAUKU 7. Ma keia ua kauoha ia ke Kuhina Waiwai e hoomakaukau i kekahi mau hoailona metala i lawa kupono e like me na mea i hoike ia ma na pauku o keia Kanawai. E kakau aku no ke Kuhina Waiwai ma ka inoa o na Luna Auhau i ka heluna o na hoailona metala i hoopuka ia aku ai ia lakou pakahi, a na lakou no e hoakaka pono mai ia mau hoailona ma na palapala hoike a lakou i hoike aku ai mamuli o keia Kanawai.

PAUKU 8. O kela a me keia mea iaia kekahi holoholona, a e malama ana paha i kekahi holoholona i ku i ka auhau ia, e manao ia oia ka ona oia holoholona, a e auhau ia oia no ua holoholona la.

NO KA AUHAU ALANUI.

PAUKU 9. E uku kela kane keia kane e noho ana maloko o keia Aupuni i ka auhau alanui, elua dala no kela makahiki keia makahiki, o na kane hoi ia mawaena o na makahiki he umikumamahiku a me ke kanalima, ke ole oia i kuu ia mawaho o keia auhau e ke Kanawai a e ka Luna Helu no kona ano nawaliwali a ilihune.

PAUKU 10. E auhau ia na kaa lawe ukana o na ano a pau i elua dala pakahi no kela a me keia makahiki mawaho ae o ka auhau waiwai, a e auhau ia na ona oia mau kaa.

PAUKU 11. Eia nae e hoolilo ia na auhau a pau i loaa mai mamuli o na Pauku 9 me 10 ma ka hana ana a malama ana a hoomaemae ana i na Alanui Aupuni ma na Apana kahi i ohi ia ai oia mau auhau, a aole hoi e hoolilo ia ma kekahi apana e aku.

NO KA AUHAU MA KEKAHI WAIWAI.

PAUKU 12. O na kaa holo lealea a pau i kauo ia e ka lio a miula hookahi a oi aku paha, a i lawelawe ia no ka lawe ana i kanaka e auhau ia i elima dala pakahi no kela a me keia makahiki, a e uku ia e ka ona o ia mau kaa.

NO KA AUHAU WAIWAI.

PAUKU 13. No ka auhau maluna o ka waiwai e auhau ia na waiwai paa a pau maloko o keia Aupuni i auhau makahiki he ekolu hapaha keneta iloko o ke dala hookahi maluna o ka waiwai io, oia mau waiwai paa.

PAUKU 14. Ma na huaolelo "waiwai paa" no na hana o keia Kanawai ua manao ia ua komo malaila na aina a pau, a me na kahua hale a pau ma na kulanakauhale me na hale, a me na mea paa a pau i kukulu ia, a e waiho paa ana maluna o ka aina.

PAUKU 15. O na waiwai lewa a pau o kela ano keia ano iloko o keia Aupuni, i hoakaka ole ia ka auhau ma ke Kanawai e auhau ia ekolu hapaha keneta iloko o ke dala hookahi i kela a me keia makahiki ma ke kumu waiwai io oia waiwai.

PAUKU 16. Ma na huaolelo "waiwai lewa" no na hana o keia Kanawai ua manao ia ua komo malaila na kahiko hale a pau, na ukana me na waiwai kalepa o na ano a pau, na moku a pau, ina maanei, a ua holo paha ma kahi e, na dala a pau e waiho ana ma ka lima, na wahi hoolimalima, na kuleana iloko o kekahi aina a waiwai paa paha, na mea kanu e ulu ana, na Bona Aupuni o na ano a pau, a me na manu laka a me na holoholona a pau, i auhau mua ole ia maloko o keia Kanawai.

PAUKU 17. E auhau ia na hui pani hakahaka no na poino mamuli o ke ahi, poho ma ka moana, a me ke ola, e lawelawe ana i ka lakou hana iloko o keia Aupuni i hookahi dala no kela a me keia haneri dala i loaa i kela a me keia hui ma na palapala hoopaa i hoopuka ia e lakou, iloko o ka makahiki mamua iho o ka helu ana i na auhau, a aole e auhau ia na hui oia ano me kekahi auhau e ae malalo o keia Kanawai.

NO KA HELU A ME KA OHI ANA I NA AUHAU.

PAUKU 18. O ka huaolelo "Hui" i olelo ia ma keia Kanawai ua manao ia, oia na Hui i hoohui ia malalo o na Kanawai o keia Aupuni, a me na Hui o na Aina E, e lawelawe ana i ka hana maloko o keia Aupuni, a i ole ia, kekahi hoohui ana o

na kanaka elua a oi ae paha e lawelawe pu ana i kekahi hana.

PAUKU 19. E helu ia ka waiwai o kekahi hui ma ka inoa oia hui i hoohui ia ai, a aole e helu ia na lala oia mau hui no ko lakou mau kuleana pakahi iloko oia hui.

PAUKU 20. O na papa hoike i kauoha ia mahope iho nei e hoike ia, ina na kekahi hui i hoohui ia, na ka Peresidena, Puuku a Kakauolelo a Luna Nui paha e hoike mai a ina he hui, alaila na kekahi lala oia hui e hoike mai.

PAUKU 21. O na Agena a pau o kekahi mea i hele mai keia Aupuni aku no kekahi manawa, a ua hele loa paha, a o na kahu malama waiwai, puuku, hooko kauoha, lunahooponopono waiwai, a kahu malama keiki oo ole, e helu kaawale ia no lakou, no kela a me keia waiwai a lakou i malama ai, a nana no e uku i na auhau ma ia mau mea e like me he mea la nona ponoi ia waiwai, a e helu pakahi ia ma kona inoa ma ke ano he hope o ka mea nona ka waiwai ana i malama ai, a e malama kaawale ia kela a me keia helu ana mai o kona helu ponoi iho.

PAUKU 22. Maluna o kela a me keia agena, kahu malama waiwai, puuku, hooko kauoha, lunahooponopono waiwai, a kahu malama keiki oo ole paha, ka hooko ana o na mea a pau i kauoha e hana ia mamuli o keia Kanawai no ka helu ana i ka waiwai ana i malama ai a me ka uku ana i na auhau maluna o ia waiwai, a malalo no hoi ia o na hoopai no kona hana ole, hoole a hooko ole paha e like no me kekahi poe e ae, a ma keia ua haawi ia ka mana iaia e imi a loaa mai kekahi mea mai ana i hookaa ai i ka auhau, i na dala i uku ia e ia, a i ole ia e au'a no loko ae o kekahi dala e loaa ana iaia ma kona ano hope e like ka nui me ka mea e kaa ai ia auhau, a ma keia ua hookuu ia oia mai na hoopii no na uku a pau ana i hookaa ai mamuli o keia Kanawai.

PAUKU 23. Ua pili wale no ka auhau maluna o ka mea

nona kekahi waiwai i moraki ia e like me ka like ole mawaena o ka waiwai io o ua waiwai nei a me ka nui o na dala i moraki ia maluna o ka waiwai. Eia nae, e hui pu aku ka mea nona ka waiwai me ka hoike o kona mau waiwai i kauoha ia ma keia Kanawai, i hoakaka o ka manawa i hana ia ka morki a me ka nui o na dala o ia moraki a me na inoa a me na wahi i noho ai ka mea nona ka moraki.

PAUKU 24. No na mea e pili ana i ke dala oia moraki, e uku no oia i ka auhau, a oia uku ana e manaoia he hookaa ana o ka mea nona ka aina i ka mea nona ka moraki, no ka ukupanee a kumupaa paha, a i ole ia, o ke kumupaa a me ka ukupanee pu, a o na dala a pau i uku ia pela, e ae ia no ia ma ka hooponopono ana mawaena o ka mea nona ka aina a me ka mea nona ka moraki.

PAUKU 25. E helu kaawale ia kela mea keia mea iloko o kekahi waiwai (koe nae na mea i hoakaka ia mamua e pili ana i na lala o kekahi hui) a e pili maluna o kela me keia mea ka auhau i kau ia maluna o kona kuleana iloko o ia waiwai. Aka, no na waiwai paa i hoolimalima ia no ka manawa mamua o ka makahiki hookahi, alaila e helu ia ke kuleana o ka mea nona ponoi ia waiwai paa ma kekahi puu dala i like me ka uku hoolimalima no na makahiki i loaa mai ai ua aina la.

PAUKU 26. Ina no ua kuai ia a hoolilo ia paha kekahi waiwai paa, e mau no ka paa ana o kekahi auhau maluna o ia aina i hookaa ole ia a hiki i ka manawa e hookaa ia ai.

PAUKU 27. O ke kuleana o kela kanaka keia kanaka ma kona ano noho hoolimalima maluna o kekahi waiwai paa, i hookuu ia mai ka auhau ana e helu ia no ka waiwai io o ia kuleana ma ka inoa oia kanaka, a ua kau no maluna ona na auhau no ia kuleana.

PAUKU 28. E helu ia ke kuleana o kekahi mea iloko o kekahi waiwai paa a waiwai lewa paha ma kekahi puu dala i manao ia e loaa ana ina e kuai kudala akea ia ua kuleana nei, koe na mea i olelo ia ma ka Pauku 25.

PAUKU 29. Na ke Kuhina Waiwai me ka ae mai o ka Moi e hoonoho i kela makahiki keia makahiki ma ka la mua o Iulai a mamua ae paha o ia la i Luna Helu no kela Apana Auhau keia Apana Auhau o keia Aupuni, nana no e hana pololei mamuli o ke kuhikuhi ana o ke Kuhina Waiwai ma ka la 1 o Sepatemaba, a mamua ae paha oia la i palapala helu o na kumu auhau a pau iloko o ko lakou apana pakahi i kau ia e ke Kanawai, a e hana i ka moo pololei o na waiwai i helu ia e like me na papa pai hakahaka a ua Kuhina nei i haawi ai, a ma ia pepa e hoike ia na inoa o na mea a pau i auhau ia a me na ano waiwai i auhau ia, a me ka nui o na auhau maluna o kela kanaka keia kanaka, ina he mea noho ole ma kona apana, e hoakaka ia kona wahi e noho ai, ina ua ike ia, ina aole i ike ia, alaila e kakau ia no aole i ike ia.

PAUKU 30. Aia a koho ia kekahi Luna Helu, alaila e hoohiki ia oia a e kakau inoa hoi imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, a Luna e ae paha i haawi ia ka mana e hoohiki i palapala hoohiki oihana, a na ka Lunakanawai a Luna e ae paha e hooili koke aku i ke Kuhina Waiwai i kope i hooiaio ia o ua palapala hoohiki nei; penei e hana ia ai ua palapala hoohiki nei:

" Owau o .....i koho ia i Luna Helu no ka Apana o.....ma ka Mokupuni o..... ke hoohiki, a hooiaio nei au e helu pololei i na kumu auhau iloko o ua Apana nei e like me kuu akamai a me kuu noonoo pono, a e hana i na hana a pau i pili i ua oihana nei ma ke Kanawai, pela ke Akua e kokua mai ai."

PAUKU 31. Aole e loaa ka uku i kekahi Luna Helu no kana hana aia a loaa mua i ke Kuhina Waiwai ke kope o ka palapala hooiaio no kona hoohiki ana.

PAUKU 32. Na ka Luna Helu o kela Apana keia Apana e hoolaha ma ka olelo hoolaha i kakau lima ia a i ole ia i pai

ia i na kanaka o kona apana e hoakaka ana i ka manawa a me kahi iloko o ka mahina o Iulai, e hoike ai lakou i ua Luna Helu nei i na waiwai a pau, ina paha he waiwai paa a waiwai lewa paha i ona ia e lakou, a malalo paha o ko lakou malama ana, a me na holoholona a pau i ku i ka auhau ia ia lakou ka malama ana ma ia la, a me na kanaka a pau e noho hana ana malalo o lakou ma ia la.

PAUKU 33. Na kela mea keia mea nona kekahi waiwai paa a waiwai lewa paha, ina paha ua ku i ka auhau ia, a auhau ole ia paha, e hana a e haawi aku i ka Luna Helu iloko o ka manawa i hoakaka ia ma ka olelo hoolaha i olelo mua ia ma kahi i hoakaka ia i olelo hoakaka i kakau ia, a e kakau inoa ia e ka mea nana ia palapala.

I. Ke ano kahi i waiho ai a me ka waiwai io o ka waiwai paa a me ka waiwai lewa o na ano a pau, a mai na wahi a pau o ua kanaka la a me na dala i waiho ia ma na baneko a me na hui baneko a poe e ae paha, a i ole ia i malama ia a i hooponopono ia e ua kanaka la ma ka la mua o Iulai, mamua koke iho paha.

II. O na moraki a me na aie a pau i hoopaa ia maluna o ia waiwai me na inoa a me kahi i noho ai o na mea nona ka moraki a aie paha i aie ia.

III. O na holoholona a me na waiwai e ae a pau i ku i ka auhau ia, e waiho ana ma ka lima a malalo paha o ka hoomalu ana o ua mea la ma ka la mua o Iulai.

IV. O na inoa o na kanaka a pau i ku i ka auhau ia ma ka la mua o Iulai i olelo ia, a e pakui ia aku ua hoike la he hoakaka e olelo ana ua oiaio a pololei ia hoike ma na mea a pau.

PAUKU 34. Na kela me keia Agena o kekahi Hui Pani Hakahaka e haawi aku i ka Luna Helu o ka Apana kahi i lawelawe ai oia Hui i ka lakou hana, e hoike aku iloko o ka

manawa i olelo mua ia i hoike o ka nui o ka loaa o ia Hui no ka makahiki mamua ae o ka la mua o Iulai i olelo ia.

PAUKU 35. Ina e hoole a hana ole paha kekahi kanaka e hana a e haawi aku i ka Luna Helu i ka hoike o kona waiwai e like me ka mea i kauoha ia ma ka Pauku 33 a me 34 a i ole ia ua hoole i ka hoohiki i ka pololei o ia hoike, alaila, ua hiki i ka Luna Helu ke helu aku i ka waiwai o ua mea la e like me ka ike i loaa iaia, a oia helu ana, e paa a e mana maluna o na mea a pau, aole hoi e hiki ke hoopii hoohalahala hou ia.

PAUKU 36. E kakau inoa kela a me keia mea e hoike ana i kona waiwai i kekahi olelo hoohiki, e like me keia mahope iho nei, a e hoohiki ia imua o ka Luna Helu a mea e ae paha i loaa ka mana e hoohiki me ka uku ole i ua mea la: "Ke hoohiki oiaio nei au, o ka palapala hoike o na kanaka e noho nei malalo o'u, a me na holoholona a me na waiwai e ae e waiho ana me a'u a no'u ponoi i kupono i ka auhau ia, ua oiaio ia palapala a'u e haawi nei e like me ka oiaio o ko'u ike ana, pela ke Akua e kokua mai ai ia'u."

PAUKU 37. Na kela Luna Helu keia Luna Helu ma ka la mua o Sepatemaba, a mamua ae paha ma kela makahiki keia makahiki e hana, a e hoomakaukau i elua kope o kona Buke Helu, e like me ka mea i olelo mua ia.

PAUKU 38. Na kela a me keia Luna Helu e noho aole e emi malalo o eono la mawaena o ka la akahi a me ka la umikumamalima o Sepatemaba ma kekahi wahi a mau wahi kupono iloko o kona apana mawaena o ka hora eiwa o ke kakahiaka a me ka hora eha o ke ahiahi, me kona buke helu, a oia buke helu iloko o ia mau manawa e hamama no ka nana ana o na mea a pau i ku i ka auhau maloko oia apana me ka uku ole.

PAUKU 39. Na kela a me keia Luna Helu e hoolaha akea aku ma ke kakau a hoolaha i pai ia paha ma na wahi ku-

pono, aole emi malalo o na wahi eha maloko o kona apana i ka manawa a me kahi e waiho hamama ai kona buke helu no ka nana ia, e like me ka mea i hoakaka ia ma ka Pauku mamua iho.

PAUKU 40. Ina ua kau ia ka inoa o kekahi mea ma ua Buke Helu la, a ua hoike aku oia i kana hoike i ka Luna Helu e like me ka mea i hoakaka mua ia, a ina he kuleana kona e hookuu ia, a ua koi aku oia e hookuu ia a ua manao oia ua hoopilikia ia oia mamuli o ka hoomahuahua ana o ka Luna Helu i ka helu ana i ka waiwai i hoike ia, a o ka nui a me ke ano paha, a ua oi aku paha ka mea e uku ia e ua mea la, mamua o ka mea e uku ia ana mamuli o ka hoike ; a ua ae ole ia paha kona koi e hookuu ia, ua hiki iaia ke hoopii mai ia helu ana, ma ka waiho ana aku me ka Luna Helu ma ka la 1 o Okatoba a mamua ae paha oia la i palapala i kakau ia e hoakaka ana i na kumu o kona kue i kona helu ia ana, a i kekahi hapa paha ana i kue ai a me ka waiho pu mai i dala no na koina o ka hoopii ana, penei :

PAUKU 41. Ina ua like ka mea i koi ia e hookuu a hoemi paha, me elua dala a malalo iho paha, he iwakaluakumamalima keneta ke koina, ina maluna o elua dala, a malalo nae o elima dala he hapalua ke koina, ina maluna o elima dala a malalo nae o umi dala he hookahi dala ke koina ; a pela no kela a me keia elima dala auhau a hapa paha o elima, he hapalua hou iho ke koina.

PAUKU 42. I ka manawa e loaa ai na koina i ka Luna Helu e haawi aku oia i ka mea hoohalahala i palapala e like me ke ano i hoakaka ia mahope iho nei i hoolako ia i ka Luna Helu e ke Kuhina Waiwai.

Ke hoike aku nei keia ua helu ia o.....o keia Apana no keia makahiki penei : Auhau Waiwai..... Waiwai Paa.....Waiwai Lewa.....Auhau

Ilio.....Auhau Kino, Kula a me Alanui.....
a ua hoohalahala o.....a ua loaa mai ia'u na dala he
.....no na koina o keia hoohalahala ana.

.....Luna Helu.

Apana o.....

PAUKU 43. Na ka Luna Helu ma ka la mua o Sepatemaba a mamua ae paha oia la, iloko o kela a me keia makahiki e hooili aku i ka poe mea waiwai paa iloko o ia apana e noho ana nae lakou mawaho o ia apana a maloko hoi o keia Aupuni, i palapala e hoomaopopo ana i ka waiwai i kakau ia ma ko lakou inoa a me ke kumupaa i manao ia.

PAUKU 44. Na kela Luna Helu keia Luna Helu i ka manawa i loaa ai iaia kekahi palapala hoohalahala, e hoouna aku ia mea i ka Peresidena o ka Papa Hoopii Auhau i koho ia no kona apana.

NO NA AHA HOOPII AUHAU.

PAUKU 45. E lilo na Lunakanawai Kaapuni o na Apana Hookolokolo Elua, Ekolu a me Eha, a ma ka Mokupuni o Oahu, ka Lunakanawai Hoomalu o Honolulu, me kekahi mau kanaka kupono elua i hoonoho ia e ke Kuhina Waiwai ma kela apana auhau keia apana auhau i Aha Hoopii Auhau, nana e hoolohe a e hooholo i na hoopii a me na hoohalahala i lawe kupono ia malalo o keia Kanawai maloko o ko lakou apana, a ma ka Mokupuni o Oahu ; eia nae aole e koho ia kekahi Luna Helu a Luna Auhau paha i lala a noho paha ma ia Aha Hoopii Auhau.

PAUKU 46. E noho no ua aha la ma kela apana auhau keia apana auhau iloko o ka mahina o Okatoba, ma na manawa a me na wahi i koho ia e ka Peresidena o ia Aha, a ua hiki i ua aha nei ke hoopanee mai kekahi manawa a hiki i kekahi manawa e like me ka mea i manao ia he pono.

PAUKU 47. E noho Peresidena na Lunakanawai Kaapuni a pela no hoi ka Lunakanawai Hoomalu ma na halawai ana o ka Aha, aole no e manao ia ua mau halawai la he mau halawai akea, a ua hiki no i ka aha ke kauoha i kekahi mea a mau mea paha e hookaawale aku.

PAUKU 48. E loaa no i na aha a pau o ia ano ka mana e kauoha a e ninau i na hoike a me ka lawe ana mai o na palapala a me ka hoopai ana no ka hoowahawaha i ka aha, a me ka lawelawe ana i na hana i pili i ka Aha e like me ka mana i haawiia i na Lunakanawai Kaapuni ma ke Keena.

PAUKU 49. I mea e lawa ai ka aha, aia a noho ka Peresidena a me hookahi lala e ae, alaila ua manao ia ua lawa.

PAUKU 50. O ka Olelo Hooholo a ka Aha, a o ka hapanui paha o ia Aha, e paa no ia maluna o na mea a pau.

PAUKU 51. E uku ia kela me keia lala o ka Aha i uku aole e oi aku mamua o na dala elima mailoko ae o ka waihona dala o ke Aupuni, no kela me keia la i hana maoli ia e lakou.

PAUKU 52. E hoololi a e hooponopono ka Luna Helu i ka Buke Helu e like me ka hooholo ana o ka Aha, a e hooili aku i hookahi kope o ia buke i ke Kiaaina, a i hookahi kope i ke Kuhina Waiwai.

PAUKU 53. Ina ua hoapono ia kekahi hoohalahala ma ke ano holookoa, alaila e hoihoi ia aku na koina i waihoia imua o ka Aha, aka ina i hooko ia ka hoopii ma ke ano hapa wale no, alaila, na ka Aha e hooholo.

NO KA OHI ANA I NA AUHAU.

PAUKU 54. Na na Kiaaina mamuli o ke kauoha a ke Kuhina Waiwai e hooponopono i ka ohi ana i na Auhau maloko o ko lakou mau apana Kiaaina iho, a e haawi i na Auhau a pau i loaa ia lakou koe na lilo o ka ohi ana i ke Kuhina Waiwai.

I mea e hiki ai ke hana pela na kela Kiaaina keia Kiaaina me ka ae o ke Kuhina Waiwai e koho i kela makahiki keia makahiki i hookahi Luna Auhau no kela apana keia apana, a ua hiki no hoi ia lakou me ka ae a apono o ua Kuhina nei e hooponopono a e hoopau paha i ua mau Luna Auhau nei ke manao lakou he pono.

PAUKU 55. Mamua o ka hoomaka ana o na Luna Auhau i ka lakou hana, e haawi kela a me keia o lakou i palapala hoopaa i ke Kiaaina na ke Kuhina Waiwai me na hope elua i ae ia e ua Kuhina Waiwai nei, e like ka nui o na dala hoopaa, me ka nui o na dala auhau e ohiia ana mamuli o ka Buke Helu, e olelo ana ia palapala hoopaa e hana pololei oia ma kana oihana e like me ke Kanawai, a na ke Kiaaina e hooili koke aku i kope hooiaio ia o ua palapala hoopaa la i ke Kuhina Waiwai.

PAUKU 56. Na ke Kiaaina e haawi aku i kela Luna Auhau keia Luna Auhau nana i waiho mai i kona palapala hoopaa e like me ka olelo maluna, i kope o ka buke helu no kona apana, a e hoomaka koke aku ua Luna Auhau la i ka ohi ana i na auhau ma kona apana mamuli o ia Buke Helu. E kakau nae oia ma ka buke helu i ka poe a waiwai paha i komo ole ilaila, a e ohi no ia i na auhau i auhau ia maluna o lakou.

PAUKU 57. Na kela a me keia Luna Auhau e hoolaha aku ma ke akea ma ka hoolaha ana maloko o na nupepa, aole emi malalo o elua, a me ke kapili ana i na hoolaha ma na wahi akea aole e emi malalo o ekolu maloko o kona apana, e hai aku ana i ka poe ku i ka auhau e uku i ko lakou mau auhau iaia a ma kahi a ma na wahi o ka apana, a me ka manawa a mau manawa iloko o na mahina o Novemaba a me Dekemaba, aole nae e hala mahope o ka la umikumamalima o Dekemaba, e like me ka mea i olelo ia ma ka hoolaha. A na kela Luna Auhau keia Luna Auhau e hele aku i na manawa a ma na wahi i hoakakaia no ka ohi ana i na auhau, a e uku kela

a me keia mea i ku i ka auhau ia i kona mau auhau a pau i ka Luna Auhau ma ka la 15 o Dekemaba a mamua ae paha o ia la, me ka hoolaha a koi hou ole ia aku.

PAUKU 58. Ina e hookaa ole kekahi mea ku i ka auhau ia i kona mau auhau i ka Luna Auhau ma ka la umikumamalima o Dekemaba a mamua ae paha o ia manawa, ua hiki no i ka Luna Auhau ke lawe a hoomalu i kauwahi o ka waiwai lewa a ua kanaka nei ana i manao ai ua lawa no ka hookaa ana i kona auhau a me na koina no ka ohi ana, a e kuai aku ia waiwai ma ke kauoha a ka Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, mahope o ka hoolaha ana ma ke akea a hala na la elima. A i ole ia ua hiki i ka Luna Auhau ke hoopii aku no na auhau a me umi keneta no kela dala keia dala hou iho ma kona inoa ponoi ma ka inoa o ke Aupuni imua o kekahi Aha Apana a Hoomalu paha, me ka nana ole i ka nui o na dala i koi ia, a ua hiki ke hoopuka ia na palapala hoomalu waiwai e like me na hihia e ae, aka nae aole e hookuu ia kekahi waiwai mai ka hoomalu a kuai ia ana, ina aole ia he waiwai i hookuu ia ma ke kanawai ; a ma na mea i pili i na auhau kino, ina aole loaa ka waiwai kupono e hoomalu ia, alaila, ina he kanaka kino ikaika oia, ua hiki i ka Lunakanawai i olelo ia maluna e hoopai i ua mea la, e hoopaahao ia ma ka hana oolea, a hiki i ka wa e kaa ai kona auhau a me na koina ma ka iwakaluakumamalima keneta o ka la hookahi.

PAUKU 59. Na ka Luna Auhau e malama i ka waiwai i hoopaa ia, a na ka mea nona ka waiwai e uku no ka malama ana a hiki i ka la i olelo ia e ka Lunakanawai no ke kuai ana ke haawi ole ia ka palapala hoopaa i mea e lawe ia mai ai ua mau waiwai nei, i ka wa i kauoha ia ; e kukala ia kela waiwai, a ina he koena mahope o ka hookaa ana i ka auhau, a me ke koina no ka ohi ana, i hooholo ia e ka Lunakanawai e hoihoi ia no ia i ka mea nona ia waiwai, me ka palapala pu, e hoike ana i ke kuai ana a me na koina ke koi ia mai.

PAUKU 60. Ina e keakea ia kekahi Luna Auhau ma ka hana ana i kana oihana, e hiki no iaia ke koi aku i kekahi makai a luna e ae o ka oihana makai e kokua mai iaia, a ina e hoole ua makai la, aole oia e kokua mai pela e hoopai ia no oia ma ka uku hoopai, aole e oi aku i na dala he umi, a e hiki no ke hoopau i kona noho makai ana ke ku ka hewa imua o kekahi Lunakanawai Apana a Hoomalu paha.

PAUKU 61. Na kela Luna Auhau keia Luna Auhau ma ka la hope o Dekemaba a mamua ae paha o ia la i kela makahiki keia makahiki e uku aku i ke Kiaaina o ka Mokupuni kahi o kona apana i na dala a pau ana i ohi ai koe nae ka auhau kula, e uku aku no ia i na puuku kula; a ina aole hana pela kekahi Luna Auhau maloko o ka manawa i olelo ia, e hiki no ke hoouku ia ma ka lawe ana i na Hapahaneri he Umi, noloko ae o kona uku Luna Auhau ke manao ke Kuhina Waiwai e hoouku ia pela, na ke Kuhina Waiwai no e hoopii i ka la mua o Feberuari, a mamua ae paha o ia la, ma ka palapala hoopaa a kekahi Luna Auhau, i uku ole aku i ke Kiaaina i na dala auhau ana i ohi ai, e like me ka olelo maluna.

PAUKU 62. Na ke Kiaaina e koi aku i na Luna Auhau e hookaa pono mai i na auhau a pau i hoakaka ia ma ka lakou mau papa helu auhau, ke ole e haawi mai lakou i na Kiaaina i palapala i hoohiki ia, e hoakaka ana i na inoa me na wahi i noho ai, ke ike ia, me ka nui o na auhau o kela mea keia mea maloko o ko lakou mau apana a lakou i hiki ole ai ke ohi i na auhau mahope o ka hooikaika ana, alaila, e hiki no i na Kiaaina ke unuhi i na auhau i olelo ia maloko o ia palapala i hoohiki ia, noloko ae o na auhau i kakau ia ma ka papa helu auhau a ka Luna Helu, a e koi aku i ka Luna Auhau no na auhau i koe wale no.

PAUKU 63. O kela Luna Auhau keia Luna Auhau nana i hooko pololei i na hana o kana oihana a ua uku ma ka la

mua o Ianuari, a mamua ae paha o ia la, i ke Kiaaina o ka Mokupuni, kahi o kana apana i na dala auhau ana i ohi ai, koe nae ka auhau kula, a me na Luna Helu i hana pono i ka lakou hana, alaila, e loaa no ia lakou pakahi ka uku no ka hana ana, aole e oi aku mamua o ka elima hapa haneri o na dala auhau i ohi ia, a i uku ia i ke Kiaaina e like me ka mea a ke Kuhina waiwai e hooholo ai, a e haawi aku ke Kiaaina iaia i palapala kikoo i ke Kuhina Waiwai i loaa mai kona uku.

PAUKU 64. Ina e make e kekahi Luna Auhau mamua o ka pau ana o ka ohi ana, a loaa paha i kekahi mai i kupono ole iaia e hana i na hana o kana oihana i na auhau o kona apana, e hiki no i ke Kiaaina me ka ae ana mai o ke Kuhina Waiwai e koho i kekahi kanaka nana e ohi i na auhau a pau pono mai, a e loaa no i ua kanaka la ka uku kupono i ka manao o ke Kuhina Waiwai, a e ili no maluna o ua kanaka la na mana a me na hana a pau a me na koina o ia Oihana, e like me na Luna Auhau e ae. E pili no nae kana hana i na auhau i koe i kona wa i koho ia ai.

PAUKU 65. Ina e make kekahi Luna Auhau, a ina paha e hoopau ia oia, alaila na kona poe hooko kauoha a hoponopono waiwai hooilina a poe e ae paha i loaa ai kana papa helu auhau, a i kekahi dala auhau paha ana i ohi ai na lakou e haawi koke aku ia mau mea iloko o ka lima o ke Kiaaina o ia mokupuni.

PAUKU 66. Na na Luna Auhau e uku aku i na Puuku Kula o ko lakou mau apana i na dala auhau kula a lakou i ohi ai, a e lawe i na palapala hookaa i kakau palua ia e na Puuku Kula no ke dala i haawi ia ia lakou, a e hooili koke aku ka Luna Auhau i kekahi o ia mau palapala hookaa no ka Peresidena o ka Papa Hoonaauao. E hiki no ke koi aku i na Luna Auhau no na auhau kula a pau i hoakaka ia ma ka lakou mau papa helu auhau ke ole lakou e haawi aku i ka

Puuku Kula i palapala i hoohiki ia, e hoakaka ana i na inoa me na wahi i noho ai a me ka nui o ka auhau kula o kela a me keia mea ma ko lakou mau apana, i hiki ole ai ia lakou ke ohi e i ka auhau kula no ka make a no kekahi kumu e ae paha i hiki ole ai ke ohi, a no kona waiho aku i ka Luna-kanawai Hoomalu a Apana paha, he papa inoa o ka poe ana i ike ai he kupono ke ohi ia a ke hoopii ia; a ina i hana ia pela e hiki no i ka Puuku Kula ke unuhi mai i na auhau i olelo ia ma ia palapala i hoohiki ia, a e koi aku i ka Luna Auhau i na auhau i koe wale no. E uku no ka Puuku Kula i ka Luna Auhau no kona ohi ana i ka auhau kula, e like me ka uku i loaa iaia no kona ohi ana i na auhau e ae.

PAUKU 67. O na mea i olelo ia malalo ae nei, e kuu ia lakou aole e uku ia i na auhau o loko o keia Aupuni; oia hoi ka Moi ke Alii, na Luna Nui o na Aupuni a me ka lakou mau Kakauolelo i hoike ia aku ma ke Keena Oihana no ko na Aina E. Aole no hoi he auhau ma ke kino, o kela ano keia ano maluna o keia poe malalo ae nei: O na Kahunapule Karistiano a pau e hana mau ana i ka lakou oihana, o na Kumukula kamalii a pau e ao mau ana iloko o na Kula Aupuni, a kula pualu paha, eono malama a keu paha o ka makahiki; o na Koa Aupuni a pau e hana maoli ana iloko o ka Oihana Koa, a me na Koa Pualu i paa ko lakou mau inoa ma ka papa helu inoa, a e hana maoli ana i ka hana. A o na kanaka a pau i komo iloko o ka Oihana Kinaiahi o Honolulu, a me na kulanakauhale e ae a e hana mau ana i ka lakou mau hana, kahi e hui ai kekahi poe Kinaiahi, a e hui ia ana paha ma keia hope aku. Ina e hoike aku ka Luna Nui o ua puali la a me ke Kakauolelo o ka Oihana Kinaiahi malalo o ka hoohiki i ka papa inoa o na lala o ia mau puali a oihana paha, i kupono i ka hookuu ia, ma ka la elua o Iulai a mamua ae paha oia la, i kela a me keia makahiki, a eia hoi kekahi aole e ae ia kekahi hookuu ana mai na auhau pili-

kino ina aole e hoike aku ka mea e makemake ana e hookuu i ka Luna Helu o ka apana iloko o ka mahina o Iulai, a me na kumu o ia makemake ana e hookuu ia.

PAUKU 68. O ka waiwai paa i ona ia e ka Moi a me ka Moiwahine, e ke Aupuni, e ka Papa Hoonaauao no na kula pualu, a kula wae paha i hoohui ia e ka Halemai Moiwahine, e ka poe hui hoomana i wahi e kukulu ai i na halepule, aole nae e oi aku mamua o elima eka a me na pa kupapau. Aole no e kau ia kekahi auhau maluna o ia mau waiwai paa. Ua hookuu ia no hoi na waiwai lewa o ka Moi a Moiwahine paha, ke Aupuni, ka Papa Hoonaauao no na kula pualu a kula wae paha i hoohui ia, a me ka Halemai Moiwahine. Aka nae, ina manawa a pau o ka auhau o ekolu hapaha keneta o ka hookahi keneta i kau ia mamua ae nei maluna o na waiwai, e ohi wale ia no maluna o na waiwai i oi aku ke kumu waiwai io mamua o $300, ina he waiwai paa a waiwai lewa paha.

PAUKU 69. He mana ko ke Kuhina Waiwai, a maluna hoi ona keia hana, e kau i na rula e pono ai no ka helu ana a me ka ohi ana i na auhau a pau, ma na mea i hoakaka ole i na rula maopopo ma ke Kanawai, aole nae e kau ia kekahi rula e kue ana i kekahi Kanawai a i ke Kumukanawai paha.

NA HOOPAI.

PAUKU 70. Ina e hana kekahi mea i ku i ka auhau ia malalo o keia Kanawai i kekahi o na mea i hoakaka ia mahope iho nei. Ma ka hana maoli ana, me ka manao kolohe, a haawi aku paha i ka hoike oiaio ole no kekahi waiwai, a i ole ia ua pane oiaio ole aku e pili ana i kona waiwai, i mea e pakele ai ka helu ia ana oia waiwai, a i ole ia mamuli o kekahi hana hoopunipuni, olelo eepa, a hana kolohe e ae paha, i hoao ia a ua pakele a hoao paha e pakele kona waiwai mai ka helu ia ana, o na kanaka a pau o ia ano ina ua hooiaio ia ko lakou hana

ana pela i mua o kekahi Lunakanawai Apana a Hoomalu paha e helu papakolu ia oia i na auhau e kau ia ana maluna ona, a ua hiki no hoi ke hoopai ia na kanaka a pau i hana pela, ma ka uku hoopai aole e emi malalo o ka Iwakalua kumamalima, aole hoi e oi aku mamua o na Dala Elima Haneri.

PAUKU 71. O na mea a pau e kokua ana i ka hana ana o kekahi mea e kue ana i ka Pauku maluna iho i na e ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunakanawai Apana a Hoomalu paha, e hoopai ia oia i ka uku hoopai aole e emi malalo o ka Iwakalua kumamalima dala, aole hoi e oi aku mamua o Elua haneri me kanalima dala.

PAUKU 72. E lilo keia i Kanawai, a e hoomaka kona mana ma ka la 1 o Iune, M. H. 1883.

KA PAPA HELU I OLELO MUA IA.

Na Haawina 12, 13 a me 14 o ke Kanawai Kivila.

Na Pauku 513 a me 514 o ke Kanawai Kivila.

He Kanawai i apono ia ma ka la 13 o Iulai, M. H. 1860, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 482 o ke Kanawai Kivila."

He Kanawai i apono ia ma ka la 4 o Augate, M. H. 1860, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 486 o ke Kanawai Kivila me ka olelo Beritania."

He Kanawai i apono ia ma ka la 30 o Iune, M. H. 1860, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e pili ana i ka helu ana a me ka ohi ana o na auhau."

He Kanawai i apono ia ma ka la 30 o Dekemaba, M. H. 1864, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Haawina 13 o ke Kanawai Kivila, no ka helu ana i na auhau, a e hoomakaukau ana i mea e helu a e ohi ai me ka pololei i na auhau holoholona, a e kau ana hoi i hoopai no ka huna ana i ka waiwai."

He Kanawai i apono ia ma ka la 31 o Dekemaba, M. H. 1864, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 510 o ke Kanawai Kivila."

He Kanawai i apono ia ma ka la 6 o Iulai, M. H. 1866, i kapa ia "He Kanawai e hookuu ana i na koa pualu mai kekahi mau auhau."

Mokuna 25 o na Kanawai o M. H. 1870, i kapa ia "He Kanawai e hoolilo ai i ka Pauku 483 a me ka Pauku 484 o ke Kanawai Kivila e pili ana i ka auhau waiwai lewa a me na auhau waiwai paa."

He Kanawai i apono ia ma ka la 29 o Iulai, M. H. 1872, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai i kapa ia he Kanawai e hoololi ana i ke Kanawai i pili i ka helu ana a me ka ohi ana o na auhau i apono ia ma ka la 30 o Iune, M. H. 1860."

He Kanawai i apono ia ma ka la 29 o Iulai, M. H. 1872, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 509 o ke Kanawai Kivila."

He Kanawai i apono ia ma ka la 13 o Iulai, M. H. 1874, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 488 o ke Kanawai Kivila."

He Kanawai i apono ia ma ka la 8 o Augate, M. H. 1874, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ana i ke Kanawai e pili ana i ka helu ana a me ka ohi ana i na auhau."

He Kanawai i apono ia ma ka la 15 o Sepatemaba, M. H. 1876, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 485 o ke Kanawai Kivila."

He Kanawai i apono ia ma ka la 18 o Sepatemaba, M. H. 1876, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 500 o ke Kanawai Kivila."

He Kanawai i apono ia ma ka la 29 o Sepatemaba, M. H. 1876, i kapa ia "He Kanawai e hoopau loa ai i ka Pauku 4 o

Kanawai i kapa ia he Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e pili ana i ka auhau holoholona, a e hoopau ai i na Pauku 481 a me 497 o ke Kanawai Kivila i apono ia ma ka la 21 o Iulai, M. H. 1870."

He Kanawai i apono ia ma ka la 29 o Sepatemaba, M. H. 1876, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 483 a me 484 o ke Kanawai Kivila."

Ka Pauku 2 o ke Kanawai i apono ia ma ka la 1 o Augate, M. H. 1878, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai e ae ana e hookaa ia ka auhau alanui ma ka hana."

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XLIV.

HE KANAWAI

E Hooponopono ai i ke Kuai ana o na Waiona.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

Pauku 1. O na Kanawai a me na hapa Kanawai i hoakaka ia ma ka papa hoike i hui ia me keia, ma keia ua hoopau ia e like me ka mea i olelo ia malalo o ka papa hoike, koe nae kekahi hoopii malalo o ia mau Kanawai a kekahi o lakou. A o na hewa i hana ia a me na hoopaa ana i ulu mai mamua o ka lawelawe ia ana o keia Kanawai, e hoopii ia no. A o na laikini i haawi ia malalo o ua mau Kanawai la e loaa no na pono e like me he mea la aole i hooholo ia keia Kana-

wai, aole mea hou aku oia wale no. Aka hoi, ua hiki i ka poe i loaa ia lakou na laikini malalo o na Pauku 18, 19, 20, 21 a me 22 o ka Mokuna 41 o Kanawai Hoopai Karaima, ke hoihoi i ko lakou mau laikini a lawe i laikini hou malalo o keia Kanawai, ma ka uku ana i kekahi hapa o ka uku o ka laikini i hoakaka ia ma keia Kanawai.

PAUKU 2. O na huaolelo mahope iho nei, ke ole e hoomaopopo ia ko lakou ano ma ke kino o ka pauku, e manao ia ua lawelawe lakou ma keia Kanawai ma ke ano i hoakaka ia mahope iho nei. Na waiona, ua manao ia oia ka waiona (spirits) waina, ela, cider, perry, bia, a me na mea i hoawaawa ia, a i puhi ia paha, a me na waiona e ae o na ano a pau e ona ai. Lapule (Sabati) ua manao ia oia ka manawa mawaena o ka hora umikumamakahi o ka Poaono a me ka hora elima o ke kakahiaka o ka Poakahi. Ka Moi iloko o ka Aha Kuka, ua manao ia oia ka Moi me ka ae pu ana o Kona Ahakukamalu. "Aka aole i pili kekahi mea iloko o keia Kanawai i kekahi mea e kuai ana i kekahi wai ala ano ikaika i puhi ia paha ma ke ano he wai ala, a i kekahi lapaau i laikini ia, kauka oki a mea kuai laau a kaawili laau paha i haawi ia a kuai paha i kekahi waiona, ma ke ano he laau lapaau."

PAUKU 3. E kakau inoa ia na laikini i haawi ia malalo o keia Kanawai e ke Kuhina Kalaiaina a e sila ia me ke sila o kona oihana, aole e hiki ke hoolilo ia aku ia hai, koe na mea i hoakaka ia mahope iho nei, a e mana ia no ka makahiki hookahi mai ka la i haawi ia ai.

PAUKU 4. O ka mea hana i kekahi wai ikaika a mea e ae e ona ai, i mea kuai aku iloko o keia Aupuni, ua hiki ke hoopai ia oia aole e oi mamua o na dala elima haneri, a i na e kaa ole ia uku e hoopaahao ia oia ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku i na makahiki elua.

PAUKU 5. O ka mea puhi i kekahi waiona iloko o keia

Aupuni koe wale no malalo o kekahi laikini i haawi ia mamuli o ke Kanawai i apono ia ma ka la 13 o Iulai, 1874, i kapa ia "He Kanawai e haawi ana i ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi i na mea wiliko i na palapala ae puhi wai ikaika," e hoouku ia no ia aole e emi malalo o na dala he kanalima, aole hoi e oi aku i na dala he hookahi tausani, a ina e kaa ole ia uku hoopai, e hoopaahao ia oia ma ka hana oolea no kekahi manawa aole oi aku mamua o na makahiki elua.

Pauku 6. O na waiona a pau i lawe ia mai malalo o ka inoa he waiala a hua paha iloko o ka waiona, me ka manao e pale i na Kanawai no ke dute, e hopu ia a hoopai ia a kuai ia aku no ka pomaikai o ka waihona o ke Aupuni.

Pauku 7. O na ipuhao i hana ia no ke puhi rama a me na mea e ae a pau loa i hoomakaukau ia no ke puhi rama, koe na mea i hoakaka ia ma ka Pauku 5, a me ka hana ana o na waiona o kela ano keia ano maloko ó keia Aupuni Hawaii, ua hiki no ke hopu ia a paa e ka Ilamuku, Hope Ilamuku, na Makai Nui a me ko lakou mau hope a makai e ae paha; a o na mea i hopu ia pela e kekahi makai e ae mawaho ae o ka Ilamuku, Hope Ilamuku a Makai Nui paha e noho kokoke ana i kahi i hopu ia ai, a nana no e hoolaha aku iloko o kekahi nupepa no ia mau mea i hopu ia ai, a ina aole i hoomaopopo mai ka mea nana ia waiwai, a i ole ia kekahi mea i haawi ia ka mana e hooponopono no ia waiwai maloko o na la he iwakalua mai ka la i hoolaha ia ai ia hopu ana ma ka lima o ka mea iaia ua mau mea nei kahi i paa ai, alaila ua manao ia ua lilo i ke Aupuni Hawaii; aka hoi, ina e koi mai ka mea nona ka waiwai i hopu ia a o kekahi mea e ae paha i loaa iaia ka mana e koi no ua mau mea la ma ka palapala, e like me ka mea i olelo ia maluna, alaila na ka Ilamuku, Hope Ilamuku a Makai Nui paha iaia ua mau mea nei kahi i paa ai, e hoike aku i ka Loio Kuhina ma ka palapala i na

mea a pau e pili ana, a ma keia ua haawi ia ka mana, a ua kauoha ia e hoopii ma ke Kanawai i mea e hooholo ia ai ina ua pololei ka hopu ia ana, a me ka hoolilo ana o ia mau mea e like me na olelo o keia Pauku.

PAUKU 8. Ua haawi ia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi i palapala laikini kuai nui, no ke kuai ana i na waiona i kekahi mea i loaa iaia kekahi laikini kuai nui i na waiwai kalepa, e noi mai ana ma ka palapala i kakau ia, a e hoakaka ana ma kana palapala noi i ka inoa o ka mea kuai a me kahi i manao ai ka mea noi e lawelawe i kana hana.

PAUKU 9. O ke kuai nui ana i na waiona, oia no ke kuai ana aku ma ke ano aole emi ka nui malalo o na pahu a mea e ae i hookomo mua ia mai ai ua waiona nei a o kekahi hapa paha, ma ka hale a ma kahi paha i kuai ai a ma kekahi hale a wahi paha e pili koke mai ana i loaa a hoolimalima ia paha no ia mea e ka mea iaia ka palapala laikini, a i kekahi mea a mau mea e ae paha ma ke ano he hope nona, malalo o ka hoopai o ka lilo ana o kona laikini a me na hoopai o ke Kanawai a me kona palapala hoopaa.

PAUKU 10. Mamua o ka haawi ana aku i ka palapala kuai nui i ka waiona, e haawi mai ka mea noi i ke Aupuni Hawaii i elua haneri me kanalima dala, a e haawi pu mai no hoi i ke Kuhina Kalaiaina i palapala hoopaa no na dala hookahi tausani, aole emi malalo o hookahi hope kupono i apono ia e ke Kuhina i olelo ia.

PAUKU 11. He mana ko ke Kuhina Kalaiaina e haawi i palapala ae kuai i na waina, ela a me na wai ikaika o kela ano keia ano i kela a me keia mea e noi mai ana ma ka palapala e hoakaka ana i kona inoa a me kahi i manao ia e malama i ka hale kuai.

PAUKU 12. He hiki no i ka mea i loaa ka palapala ae e like me na olelo o ka pauku maluna ae nei, e kuai aku i na waiona ma ke ano emi ole o ka nui malalo o ke galani hoo-

kahi, a i na waina, ela, a me na waiona e ae i komo ka alakoholo maloko, ma ka nui emi ole malalo o ke kakini omole hookahi; aka hoi aole e inu ia ua mea ona nei a kekahi hapa paha ma ka hale a ma kahi paha i kuai ia ai, a ma kekahi hale a wahi paha e pili kokoke ana i loaa mai iaia, a i hoolimalima ia paha e ka mea i loaa iaia ka palapala ae, a e kekahi mea a mau mea paha e hana ana nona, alaila e hoolilo ia ka palapala ae i mea ole, a e hooko ia hoi na hoopai a pau i olelo ia ma keia Kanawai a iloko o kana palapala hoopaa.

Pauku 13. Mamua o ka hoopuka ia ana i palapala kuai waina, ela a me na wai ikaika e ae malalo o ka Pauku 11 a me 12 o keia Kanawai, e haawi aku ka mea e noi ana i elima haneri dala iloko o ka lima o ke Kuhina Kalaaina no ke Aupuni ia mau dala, a e hana hoi i palapala hoopaa no na dala hookahi tausani me ka hope kupono i hookahi a oi aku paha i apono ia ua hope la e ke Kuhina.

Pauku 14. He mana no ko ke Kuhina Kalaiaina e haawi i na palapala laikini kuai liilii i ka waiona, ke noi ia mai ma ka palapala i kakau ia, e hoakaka ana i ka inoa o ka mea kuai a me kahi i manao ai ka mea noi e lawelawe i kona halekuai ma kela apana keia apana.

Pauku 15. Mamua o ka haawi ia ana i palapala kuai liilii i ka waiona e like me ka mea i manao ia ma ka pauku maluna iho, e haawi aku ka mea e noi ana i ke Kuhina Kalaiaina no ke Aupuni Hawaii i hookahi tausani dala, a e haawi no hoi i palapala hoopaa no na dala he hookahi tausani, me hookahi hope kupono i apono ia e ua Kuhina la.

Pauku 16. Ma na laikini i olelo hope ia, e ae ia ka mea nona ia laikini e kuai a hoolilo aku i na waiona ma ka omole a ma ke kiaha paha, e inu ia maloko o kahi i hoakaka ia ma ia laikini, mawaena o ka hora elima o ke kakahiaka a me ka hora umikumamakahi o ka po o kela la keia la, koe ka la pule.

PAUKU 17. He mana ko ke Kuhina Kalaiaina me ka ae ana o ka Moi iloko o kona Ahakukamalu, a ua kauoha ia oia e hoomaopopo i na wahi a me na palena kahi i hiki ai i ka poe i loaa ka palapala laikini e hana ai i ka lakou hana, a e hoolaha oia ma ke akea i ua mau palena la, a e hoakaka oia maloko o ka laikini i ka hale kuai a wahi kahi i ae ia ai ua mea la nona ka laikini e hana i kana hana, a o ka palapala laikini i haawi ia pela aole hiki ke haawi ia ia hai, koe wale no ma ke ano i hoakaka ia mahope iho nei, aole no e manao ia ua ae ia e lawelawe ia ia hana e kekahi mea a mau mea paha ma kahi e aku mai kahi i hoakaka ia ma ka laikini. Eia nae, a hiki i ka manawa a ka Moi iloko o kona Ahakuka e manao ai e hoololi i na palena o kahi e kuai ia ai na waiona i keia manawa, e pili ia mau palena i na laikini i haawi ia mamuli o keia Kanawai. A eia nae, ua hiki no i ka Moi iloko o kona Ahakuka e haawi i ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi a e hoopuka i na laikini no ke kuai ana i na waiona ma ke kuai liilii mawaho aku o na palena o ke Kulanakauhale o Honolulu malalo o na hooponopono a me na rula o ua Aha la i manao ai he pono. Eia nae e like no ke kumukuai o ka laikini me ka mea i olelo ia ma ka Pauku 15 o keia Kanawai.

PAUKU 18. O ke kuai a hoolako ana i na waiona e hooponopono ia a akaka ma na olelo o ka laikini, a ua hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke hookomo iloko o ka laikini i mau rula maopopo e malama ia e ka poe kuai. Eia nae, ina e haawi ia kekahi laikini no kekahi hale mawaho aku o na palena o ke Kulanakauhale o Honolulu, aole e ae ia ma ua laikini la ke kuai ana i na waiona e inu ia mawaho aku o ka hale i haawi ia ai ua laikini la.

PAUKU 19. O ka poe a pau e noi ana i palapala laikini malalo o keia Kanawai, e haawi lakou mamua o ka haawi ia ana o ua laikini la i palapala hoopaa e like me ka mea mahope iho nei, a e apono ia e ke Kuhina Kalaiaina.

"E ike auanei na kanaka a pau ma keia palapala hoopaa, o maua o.....ka mua a me..... kuu hope, ua hoopaa ia maua e ke Kuhina Kalaiaina no ka pomaikai o ke Aupuni Hawaii i na dala hoopai he..... dala maikai, e ohi ia ua mau dala la no loko ae o ko maua waiwai hui a waiwai pakahi paha, ke kue ia na olelo i hoike ia maloko o keia palapala hoopaa. No ka uku pololei ia ana o ua mau dala la, ke hoopaa nei maua, o maua pakahi, me na hooilina, na hooko kauoha a me na lunahooponopono waiwai hooilina o maua.

"Sila ia me ko maua mau sila i keia la.....o ....188.....

"Eia ke ano o keia hoopaa ana: No ka mea i keia la ua noi mai o.....ka mua e hoopaa ia nei i laikini e kuai liilii i ka waiona malalo o ke Kanawai i apono ia ma ka la.....o.....188..... i kapa ia 'He Kanawai e hooponopono ai i ke kuai ana o na waiona,' a ua hooko oia i na olelo a pau o keia Kanawai, a nolaila ua haawi ia iaia ka laikini e kuai i na waiona e like me ia Kanawai, no ka makahiki hookahi mai keia la aku. Nolaila, ma iloko o ka manawa e paa ai keia laikini aole no e hoahewa ia o .....i olelo ia no kekahi feloni, hoohiki wahahee, a karaima ino e ae, a i ole ia e kue ana i na Kanawai Dute, a i ole ia o kekahi hewa e ae malalo o ke Kanawai i olelo ia e lilo ai ka laikini i olelo ia i mea ole, aole e uhai kekahi i na olelo o kona laikini i pakui ia ke kope mahope iho nei, alaila e lilo keia palapala hoopaa i mea ole.

"Aka ina aole e hana pela, a ua hoakaka ia imua o kekahi Lunakanawai Apana a Hoomalu paha, me ka hookolokolo ole imua o ke Kiure, e lilo na dala i olelo ia iloko o keia palapala hoopaa, a e hoopau wale ia ka palapala laikini i haawi ia i keia la.....i olelo ia.

"Haawi ia malalo o ko maua mau lima a sila ia me ko maua mau sila i ka la a me ka makahiki i kakau ia maluna.

"Imua o ...." .....

PAUKU 20. Ina e uhaki ia kekahi o na olelo o kana palapala hoopaa e kekahi mea kuai i na waiona, alaila e haawi aku ke Kuhina Kalaiaina i ua palapala la ma ka lima o ka Loio Kuhina o ke Aupuni i mea e hoopii ia ai ka mua a me kona hope, a ia manawa e hoili pu aku i na mea a pau e pili ana i ua hihia la ana i ike ai.

PAUKU 21. Na ke Kuhina Kalaiaina e malama i buke no na palapala laikini i hoopuka ia, a e kakau ia malaila ka inoa o kela mea keia mea i ae ia e kuai i na waiona maloko o keia Aupuni, kahi i noho ai, ke ano o kona palapala laikini, a me ka nui o na dala i haawi ia mai e kela mea keia mea i ae ia, a me ka la i hoopuka ia ai ka palapala laikini.

PAUKU 22. Aole no i ku i ke Kanawai i kekahi laikini kuai liilli ana o na waiona no kekahi hale a wahi paha i lawelawe ia kekahi e ae, koe kahi i malama ia he hale aina malalo o ka laikini i na mea kuai liilii ana la, a wahi pili paha i kekahi hale e aku a wahi paha kahi e lawelawe ia ai kekahi hana koe ka hana i olelo ia maluna.

PAUKU 23. Ina kuai a hoolilo aku kekahi mea (koe ma ke ano he kauwa na kekahi mea i loaa ka laikini) i kekahi waiona iloko o keia Aupuni, a i ole ia ua ae aku e kuai ia a hooholo ia ka waiona i kekahi mea e ae iloko o keia Aupuni, me ka loaa mua ole ma ke ano i hoakaka mua ia he laikini e ae ana e kuai a hoolilo ma ka manawa a me kahi, a me ka nui a me ke ano i ae ia i ua mea la nona ka laikini, e ae ana e kuai a hoolilo aku i ka waiona, alaila e hoopai ia oia a e uku ua mea la i hana pela no ka hana mua ana i kekahi puu dala aole e emi malalo o hookahi haneri dala, aole hoi e

oi aku mamua o na dala elima haneri, a no kela a me keia hana hewa ana mahope o ka hana hewa mua ana e hoopaahao ia ma ka hana oolea aole e emi malalo o na mahina ekolu a aole e oi aku i na mahina eono a e hoopii pu ia e uku i na dala elima haneri ; aka hoi e manao ia o kela a me keia hana hewa ana oia ka hana hewa mua malalo o keia pauku ina aole i hana ia mahope o kekahi hoopai mua ana, a iloko o na mahina he umikumamalua mahope o ka hoopai mua ana.

PAUKU 24. Ina e ae kekahi mea nona ka laikini i kekahi mea e pili waiwai a hana i kekahi mea i papa ia e ke Kanawai maloko o kahi i laikini ia a me na wahi i pili i ua laikini la, a ae aku i kekahi mea e pahupahu a hana lealea e ae ma kona hale a mau hale paha ma ka lapule (Sabati) a i ole ia e ae i na wahine hookamakama, a i ole ia o na mea ona a hoohaunaele paha e noho ana ma kona wahi, e hoopai ia a e uku oia no kela a me keia hana hewa ana i kekahi puu dala aole e oi aku mamua o hookahi haneri dala.

PAUKU 25. O kela a me keia mea laikini e kuai a kuai liilii paha i kekahi waiona a i ole ua ae ia oia e inu i ka waiona, ma kona hale a mau hale paha ma ka lapule (Sabati) ua hiki ke hoopai ia oia i ka uku hoopai aole e oi aku i na dala elua haneri. Aka, aole nae e pili keia pauku i ka haawi mau ana i ka poe e ai ana a e noho maoli ana ma ia hale a wahi paha.

PAUKU 26. Ina ua hoopai ia kekahi mea iaia kekahi laikini malalo o keia Kanawai no na manawa elua iloko o na mahina he umikumamalua no kekahi kue i na olelo o keia Kanawai, na ka Lunakanawai e hoahewa i ua mea la, mamuli o kekahi kauoha i kakau inoa ia e ia, e like me ka mea i kuhikuhi ia ma ka papa hoike a e lilo ia ma ia manawa i mea ole, a na ka Loio Kuhina e hoopii aku a hooko i ka hoopai o ka palapala hoopaa i waiho ia mai e ka mea

nona ka laikini, aole no hoi e loaa hou iaia ka laikini malalo o keia Kanawai.

PAUKU 27. Aole e haawi a hoolako aku kekahi mea nona ka laikini i ka waiona maloko o kona hale a me na wahi i pili i kona hale i kekahi kanaka ona, malalo o ka hoopai no kela a me keia hana hewa ana i kekahi puu dala aole e emi malalo o ke kanalima, aole hoi e oi aku mamua o elua haneri a me kanalima dala. A ina ua noho kekahi mea i ona ma ia wahi mamua aku o na hora ekolu, alaila e hoopai ia ka mea nona ka laikini i ka hoopai i hoakaka ia maluna.

PAUKU 28. Aole e hiki i kekahi mea nona ka laikini e hoopii a loaa i kekahi aie no kekahi waiona i hoolako ia e ia i kekahi kanaka i inu ia ma ia wahi; aka ua hiki no i ka mea nona ka laikini e hoopii a loaa ke kumukuai o ka waiona i hoolako ia me na mea ai i kekahi mea e noho maoli ana a e ai ana paha ma ia hale.

PAUKU 29. Ina i lawe kekahi mea nona ka laikini kuai liilii ma ke ano hookaa, a i mea hoopaa paha no kekahi waiona a mea e ae paha i hoolako ia mai i ua hale laikini la i kekahi mea koe na dala maoli, na palapala kikoo i kekahi mea baneko, a me na palapala kikoo dala paha, e uku oia no kela me keia hana hewa ana i ka uku hoopai aole e oi aku mamua o na dala he kanalima.

PAUKU 30. Ina e hoahewa ia kekahi mea ia ia ka laikini no kekahi feroni, hoohiki wahahee a hewa ino e ae, a no kekahi hewa e kue ana i na Kanawai Dute, a ina paha he laikini kuai liilii kona ua ae oia i kekahi mea e aku e lawelawe i na hana o ia hale iloko o kona manawa i kaawale ai ma kahi e no ka manawa i oi aku mamua o na la he kanahakumamalua iloko o ka makahiki hookahi me ka ae mua ole mai o ke Kuhina Kalaiaina i kakau ia, a i ole ia ua ae mai me kona noho ole malaila paha i kekahi mea i laikini ole ia e malama i ua hale la a ua ae paha i ua hale la e lilo i mea

nahaha a ino paha, alaila, ina mamuli o ka hoopii ana a hooiaio ana o kekahi o na mea i olelo mua ia a maopopo i kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, na ia Lunakanawai mamuli o kekahi olelo kauoha i kakau inoa ia e like me ka mea i kuhikuhi ia ma ka papa hoike elua, e hooholo ua kau ua laikini nei a e pau ua laikini la ma ia manawa, aka ina ua nahaha a ino ua hale la mamuli o ke ahi, makani ino a kumu e ae paha i hiki ole i ka mea nona ka laikini ke pale, alaila aole e hoopau ia ka laikini a hala kekahi manawa kupono no ka hana hou ana ia hale.

Pauku 31. Ina e kuai a kau ma ke ano kuai kekahi mea iaia ka laikini i kekahi waiona i hui ia me kekahi mea e, e uku oia no kela a me keia hewa i kekahi puu dala aole e emi malalo o hookahi haneri dala aole hoi e oi mamua o elima haneri dala, a i mea e hiki ai ka nana ana i ua waiona la, ua hiki i kekahi Lunakanawai ma kekahi hoopii i hoohiki ia imua ona e olelo ana ua manao ka mea hoopii ua hui ia a ua manao ia paha ua hui ia kekahi waiona me kekahi mea e a ma ka waiho ana o ua mea hoopii la ina dala elima i mea e uku ia ai no na lilo o ia nana a ana ia ana, e kauoha e hopu ia ua waiona la i hoohui ia a e kauoha e nana a ana ia e kekahi mea akamai, a e lilo no ia nana a ana ia ana oia no kekahi o na koina o ua Lunakanawai la e kauoha ai e uku ia e ka mea i hoahewa ia.

Pauku 32. Ua hiki i kekahi Lunakanawai Apana, ka Ilamuku, kona hope a o kekahi Makai nui, Hope Makai nui, a Makai paha e hopu a e lawe, a i ole ia e kauoha paha e hopu ia a lawe aku i na waiona a pau ana a lakou paha i loaa ka manao kupono e lawe ia ana ma o a maanei ma ke ano kuai ma kekahi alanui Aupuni a alanui liilii paha ma kekahi papa hale, hale lole, hale kuai a lanai paha a ma kekahi waapa a moku paha a wahi e ae o na ano a pau, e kekahi mea i loaa ole iaia ka laikini e kuai ia mau mea,

a o na ipu a me na mea a pau i lawelawe ia no ka paa ana, inu ana, a ukuhi ana ia mau mea a o kekahi kaa a kaa lawe ukana a kaa e ae paha a o kekahi lio a holoholona e ae paha i lawelawe ia no ke kauo ana a hali ana paha no ia mea, a o kekahi waapa a moku e ae paha e lawelawe ana no ka hali ana i ua mea la. Ua hiki ia Lunakanawai ma kona ike pono ana a i ole ia ma ka hooiaio ana o ia hewa ma ka hoohiki ana, e hoahewa i ka mea i hana pela, a ma ka hoopai ana e hoopai iaia e uku i kekahi puu dala aole e oi aku i na dala elua haneri me kanalima a e hoopaahao ia ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mamua o na malama ekolu a ua Lunakanawai nei e hoohoło a hoolilo i ua waiona nei a me na mea e paa ai o ua waiona la me na kaa, kaa ukana a kaa e ae paha, na lio a holoholona e ae paha a me na waapa a moku e ae paha i lawelawe ia no ka hali ia ana, a e kauoha e kuai aku i ua mau mea nei, a o na loaa i loaa mai mahope iho o ka lawe ana o na lilo o ke kuai ana, e hoolilo ia e like me ka hoolilo ia ana o na uku hoopai i kauoha ia ma ke Kanawai ; eia nae, i na manawa a pau i lawe ia a e lawe ia ana paha mai kekahi wahi a kekahi wahi i kekahi waiona, alaila maluna o ka mea e lawe ana i ua waiona la ke kaumaha o ka hooiaio ana aole i lawe ia a e lawe ia ana paha, a e kau ia paha i mea kuai.

Pauku 33. Ina ua kau kekahi mea i loaa ole iaia ka laikini i kekahi kii, he mea i kakau ia a i pena ia paha a hoailona e ae paha maloko a kokoke paha i kona hale a wahi paha, a ua hana ia kona hale a o kekahi wahi paha o kona hale me kekahi papa kuai (Bar) a wahi e ae paha me na omole a pahu paha i hoike ia i mea e manao ia ai he kuai a hoolako ia paha na waiona ma ia hale a ma ia wahi, a i ole ia e waiho ana ma ia wahi ka waiona i oi aku ka nui mamua o ka mea kupono i inu ia e ka poe e noho ana malaila, e manao ia

ia mea he hoike ia he kuai kue Kanawai ia i na waiona e ua mea la.

PAUKU 34. Ma ka hoike ana i hoohiki ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha e kekahi mea, ua manao ia oia ua kuai i ka waiona kekahi mea me ka laikini ole a i ole ia ma ke ano kue i keia Kanawai, maloko o kekahi hale a wahi paha, e haawi aku ua Lunakanawai la i kona palapala huli i kekahi Makai e komo a e huli i ua hale a wahi e ae paha a e hopu i na waiona a pau i olelo ia e loaa ana iaia ma ia manawa malaila, a me na mea a mau mea paha e paa ana i ua waiona la maloko, a e paa ia mea a hiki i ka manawa e hele aku ai ka mea iaia ia waiona a mea e paa ana i ua waiona nei maloko imua o ua Lunakanawai nei e koi aku i na waiona a mea paha e paa ana i ua waiona la, a e hooiaio aku imua o ua Lunakanawai i ke kumu i loaa ai iaia o ua mau mea la, a ina i hele mai ua mea la mahope o ke kauoha ia ana, a ina ua maopopo i ua Lunakanawai nei mahope iho o ka ninau ana, ua waiho ia no ua waiona nei maloko o ia hale a wahi paha i mea kuai aku a hoolilo aku paha ma ke ano kue i ke Kanawai, alaila e hooholo oia e hoolilo a kuai ua waiona la, a mea i paa ai na waiona maloko, a o na dala i loaa mai mahope iho o ka lawe ana ae i na lilo o ke kuai ana, e hoolilo no ia e like me na hoopai malalo o keia Kanawai.

PAUKU 35. Ma na hoopii a pau e kue ana i kekahi mea no ke kuai ana, a ae ana paha e kuai ia kekahi waiona me ka laikini ole, e manao ia ua mea la he mea laikini ole, ina aole oia i hoike i ka wa e hookolokolo ia ai ua hihia la i kona laikini.

PAUKU 36. O ka haawi ana o kekahi waiona e ka mea nona ia wahi a mea noho paha malaila, a o kona kauwa paha a mea e ae paha maloko o ka hale a wahi paha, e manao ia he hoike lawa ia o ka haawi ia ana o ke dala a waiwai e ae

paha no ia waiona, e lawa ai no ka hoahewa ana, ke ole e hooiaio ia aole pela imua o ka Lunakanawai.

PAUKU 37. O kela a me keia kane mare, wahine mare, keiki, makua, kahu, haku hoohana a mea e ae paha i loaa ka poino o ke kino a waiwai paha a i ka mea paha e poino ai ke ola o kekahi kanaka i ona, a mamuli paha o ka ona, ona mau, a ona e ae paha o kekahi kanaka, a i ole ia oia iho no kai ona, a ua loaa iaia ka poino i olelo ia mamuli oia ona ana, alaila he kuleana no kona e hoopii ma kona inoa iho, pakahi a me ka poe hui paha me ia e kue ana i ka mea a mau mea paha i laikini ia nana i kuai i na waiona i ona ai a hapa ona paha kelā kanaka a mau kanaka paha no na poino a pau i loaa a me ka uku poho pu kekahi; a he kuleana ko ka wahine mare e like me ko ka wahine i mare ole ia e hoopii a lawe nona iho i ka uku poho i loaa mai malalo o keia Kanawai, a ina e hooholo ia ka uku poho malalo o keia Kanawai, na ke keiki i oo ole e haawi ia ai kela uku ma kona lima, a i ole ia ma ka lima o kona makua, kona kahu a mea pili e ae paha, e like me ke kauoha o ka Ahahookolokolo.

PAUKU 38. E hiki no ke lawe ia na hoopii a pau malalo o ka pauku mamua iho imua o kela a me keia Ahahookolokolo o keia Aupuni nona ka mana kupono e hooholo ai.

PAUKU 39. Aole e kuai kudala ia kekahi waiona maloko o kekahi hale a wahi paha i laikini ole ia no ke kuai ana i na waiona malalo o keia Kanawai. Ina e kue kekahi Luna Kudala a mea e ae paha i na olelo o keia pauku, e kau ia maluna ona na hoopai i olelo ia mamua iho nei no ke kuai ana i ka waiona me ka laikini ole, aka, aole e pili na mea i olelo ia ma keia pauku i ke kuai kudala ana i ka waiona e waiho ana iloko o ka Hale Dute ma ke ano (bona) e like me kekahi mea uuku i hoike ia, ina ua loaa i ka mea nona ia mea he laikini kuai waiona; aka hoi he hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ina ua manao oia he pono, e ae aku i

kekahi Luna Kudala i laikini ia e kuai aku ma ke kudala i ua waiona nei ina ua maopopo iaia na kekahi kanaka ia mau waiona, a aole i kuai ia ma ke ano hoopukapuka.

PAUKU 40. O kela mea keia mea i ona a komo aku maloko o kekahi wahi i laikini ia no ke kuai ana i na waiona, a i ole ia ua ona paha ma ia wahi, i hele ole ma kahi e i ka wa e kauoha ia ai e ka mea nona ka laikini, a e kekahi mea malalo ona, ua hiki ke hopu ia oia e kekahi makai, a ma ka hoahewa ia ana e uku i ka uku hoopai he umi dala.

PAUKU 41. O kela me keia mea i loaa maloko o kekahi wahi i laikini ia, e inu ana iloko o na hora i papa ia a ma ka la pule paha, e kau ia no maluna ona na hoopai e like me na hoopai i kau ia maluna o ka mea nona ka laikini no ka hoohamama ana i kona hale i laikini ia ma na manawa i ae ole ia maloko o kona laikini, a ua hiki ke hopu ia ua mea la e kekahi makai.

PAUKU 42. O ka mea e hoopae mai ana i ka waiona iloko o keia Aupuni ina aole ona laikini malalo o keia Kanawai a ina aole ia waiona no kona inu ponoi ana iho, e hoopai ia oia ina e ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a apana paha, e uku i na dala elima haneri, a ina e kaa ole ia hoopai e hoopaahao ia ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mamua o elua makahiki.

PAUKU 43. E lilo keia i Kanawai a e hoomaka ia ka lawelawe ana ma ka la mua o Okatoba e hiki mai ana, a e mau kona mana a hiki i ka la mua o Ianuari ma ka makahiki Hookahi Tausani Ewalu Haneri me Kanawalukumamalima.

KA PAPA EKAHI.

Ka Mokuna 41 o ke Kanawai Hoopai Karaima.

He Kanawai i apono ia ma ka la 29 o Iulai, M. H. 1872 i

kapa ia "He Kanawai e kau aku ai i ka uku poho no na ino i hana ia e ka poe inu a ona, a me na poino i loaa ia hai no ia mea, maluna o ka poe nana e malama i na hale kuai liilii i na waiona kahi e inu ai a ona."

He Kanawai i apono ia ma ka la 25 o Sepatemaba, M. H. 1876, i kapa ia "He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 17 o ka Mokuna 41 o ke Kanawai Hoopai Karaima."

KA PAPA HELU ELUA.

E hoomanao ia ma ka la ..... o ..... M. H. 18..... ua hoopii ia imua o .....(Lunakanawai Apana a Hoomalu paha) no ....., o A. B. oia ka mea iaia kekahi laikini.....no ke kuai waiona no ka mea, (maanei e hoakaka ai i na hana i lilo ai ka laikini i mea ole, a i ole ia) ua hooiaio ia imua o'u o A. B. oiai oia ka mea nana kekahi laikini ....., he elua ona hoahewa ia ana iloko o na mahina he umikumamalua, malalo o kekahi Kanawai i kapa ia "He Kanawai e hooponopono ai i ke kuai ana i na waiona." (Oia hoi) ma ka la ..... o ..... M. H. .....malalo o ka Pauku ..... o ua Kanawai la i olelo ia. A ma ka la ..... o ..... M. H..... malalo o ka pauku ..... o ua Kanawai la i olelo ia. Nolaila, ke hooholo nei au e hoolilo ia ka laikini o ..... i mea ole.

Haawi ia malalo o ko'u lima i keia la ..... o ..... M. H .....

.....

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XLV.

HE KANAWAI

E HOOHOLO AI I KA HAAWINA HOOMAU NO MRS. P. NAHAOLELUA.

NO KA MEA, o Mrs. P. Nahaolelua, oia no ka wahine mare a Hon. P. Nahaolelua i make, a

NO KA MEA, ua make kana kane, ua noho oia me ka nawaliwali a me ka ilihune i keia manawa, nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. Ma keia ua haawi ia no Mrs. P. Nahaolelua ekolu haneri dala i kela a me keia makahiki oiai oia e ola ana, a ua kauoha ia ke Kuhina Waiwai e uku aku ia mau dala mailoko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni, ma ke ano e like me na uku makahiki a me na haawina e ae o ke Aupuni e uku ai ma ka makahiki a ma ka mahina paha e uku ia ai.

PAUKU 2. E hiki no ia Mrs. P. Nahaolelua ke kikoo aku i ka Waihona Dala o ke Aupuni no ka haawina i olelo ia ma ka Pauku mua mai ka la aku e hooholo ia ai keia Kanawai.

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

MOKUNA XLVI.

HE KANAWAI

E HOOMAOPOPO ANA I NA HAAWINA DALA NO KE AUPUNI NO NA MAKAHIKI ELUA E PAU ANA MA KA LA 31 O MARAKI, MAKAHIKI HOOKAHI TAUSANI EWALU HANERI ME KANAWALUKUMAMAHA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. O na haawina dala mahope nei i hiki aku ka huina o na dala $3,563,116.86, a e haawi ia ia mau dala mailoko ae o na dala e waiho ana iloko o ka Waihona Dala o ke Aupuni no na lilo o na makahiki elua, e hoomaka ana ma ka la mua o Aperila, M. H. 1882, a e pau ana ma ka la 31 o Maraki, M. H. 1884.

NA LILO MOI.

No ka Moi a me ka Nohoalii.....	$ 50,000 00
No ka Moiwahine.....	16,000 00
No ka Mea Kiekie ka Hooilina Alii.....	16,000 00
No ka Mea Kiekie ke Kama Alii Likelike.....	12,000 00
No ka Mea Kiekie ke Kama Alii Kaiulani.....	5,000 00
Puuku me ke Kakauolelo o ka Moi.....	7,000 00
Na lilo o ke Aloalii.....	20,000 00
Na lilo kaahele o ka Moi.....	22,500 00
	$ 148,500 00

Na Haawina Kumau.

Ka Moiwahine Emma	$	16,000 00
Ka Mea Mahalo ia P. Kanoa		2,400 00
Henry S. Swinton		600 00
H. Kuihelani		1,200 00
J. P. E. Kahaleaahu		400 00
Nihoa Kipi		600 00
Mrs. P. Nahaolelua		600 00
	$	21,800 00

Ka Ahaolelo me Ahakukamalu.

Na lilo Ahaolelo o 1882	$	25,000 00
Kakauolelo Aha Kukamalu		200 00
Kela me keia lilo o ka Aha Kukamalu		100 00
	$	25,300 00

Oihana Hookolokolo.

Uku Lunakanawai Kiekie	$	12,000 00
Uku Kokua Mua		10,000 00
Uku Kokua Alua		10,000 00
Uku Kakauolelo		6,000 00
Uku Hope Kakauolelo		3,800 00
Uku Kakauolelo Kope		1,500 00
Uku Mahele Olelo		4,000 00
Uku Lunakanawai Kaapuni o Maui		4,000 00
(Kona Lilo Kaahele)		200 00
Uku Lunakanawai Kaapuni o Hilo a me Kau		2,000 00
Uku Lunakanawai Kaapuni o Kohala & Kona,&c.		2,000 00

Uku Lunakanawai Kaapuni o Kauai.....	4,000 00
Uku Lunakanawai Hoomalu o Honolulu.....	6,000 00
Uku Lunakanawai Hoomalu o Hilo.....	2,400 00
Uku Lunakanawai Hoomalu o Lahaina.....	2,000 00
Uku Lunakanawai Hoomalu o Wailuku.....	2,400 00
Uku Lunakanawai Apana o Hilo Akau.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Puna.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Kau.....	1,200 00
Uku Lunakanawai Apana o Kona Akau.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Kona Hema.....	800 00
(Koena Uku)...	75 00
Uku Lunakanawai Hoomalu o Kohala Akau	1,600 00
Uku Lunakanawai Apana o Kohala Hema.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Hamakua.....	1,200 00
Uku Lunakanawai Apana o Honuaula.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Makawao.....	1,200 00
Uku Lunakanawai Apana o Hana.....	1,000 00
Uku Lunakanawai Apana o Lanai.....	600 00
Uku Lunakanawai Apana o Molokai.....	1,000 00
(Kona Lilo Kaahele).....	50 00
Uku Lunakanawai Apana o Ewa.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Waianae.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Waialua.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Koolauloa.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Koolaupoko.....	1,200 00
Uku Lunakanawai Apana o Hanalei.....	1,000 00
Uku Lunakanawai Apana o Kawaihau.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Lihue.....	1,000 00
Uku Lunakanawai Apana o Koloa.....	800 00
Uku Lunakanawai Apana o Waimea.....	800 00
Uku Kakauolelo Aha Kaapuni Apana 2.....	600 00
Uku o na Kakauolelo Aha Kaapuni Apana 3....	1,000 00
Uku Kakauolelo Aha Kaapuni Apana 4.....	400 00
Na Lilo o ka Aha Kiekie.....	4,000 00

Na Lilo o na Hoike ma na Hihia Karaima e uku ia e ka Lunakanawai Peresidena e like me kona manao he pono.....	1,500 00
Na Lilo o ka Aha Kaapuni Apana 2.....	2,800 00
Na Lilo o ka Aha Kaapuni Apana 3.....	3,000 00
Na Lilo o ka Aha Kaapuni Apana 4.....	1,200 00
No ke Kuai ana i na Buke Kanawai.....	500 00
Na Lako Palapala no na Aha a pau.....	1,500 00
Uku Pai ana me ka Unuhi ana i na Olelo Hooholo o ka Aha Kiekie, Helu Eha.....	5,000 00
Uku Kakauolelo no ka Aha Hoomalu o Honolulu.	2,400 00
Uku Mahele me Unuhi Olelo Pake.....	2,400 00
Uku o na Elele.....	2,000 00
	$ 122,125 00

OIHANA O KO NA AINA E.

Uku no ke Kuhina.....	$ 12,000 00
Uku no ke Kakauolelo.....	6,000 00
Na lilo Keena ma na Aina E.....	3,000 00
Uku Poni ana i ke Alii ka Moi.....	10,000 00
Uku hookipa ana i na Luna Aupuni Malihini o ko na Aina E, me kela me keia lilo.....	20,000 00
Na lilo o na Elele i na Aina E.....	25,000 00
Uku Komisina e Noho ma Wasinetona.....	12,000 00
Na Lilo e pili ana i ke Keena Oihana ma Wasinetona.....	5,000 00
Kokua a Hoihoi mai i na Ilihune Hawaii mai naAina E mai.....	1,500 00
Uku o ka Elele.....	1,000 00
Kuai ana i na Kea Hanohano.....	4,000 00
Hoonaauao ana i na Opio Hawaii i na Aina E...	30,000 00

Puali koa o ka Moi	38,901 50
Kokua i na Puali Koa Pualu	10,000 00
Hale Paikau	5,000 00
Poe Puhi Ohe, na Hae, Kipu Aloha	33,365 00
Na Pono Kaua a me Lako Aahu	20,000 00
Kuai ana i na Pukuniahi	15,000 00
Malama ana i na mea ano e	3,000 00
Kuai Buke no ka Waihona Buke Aupuni	3,000 00
Uku Mea Malama Buke Aupuni a me ke Keena o na mea ano e	2,000 00
	$ 259,766 50

OIHANA KALAIAINA.

Uku no ke Kuhina	$ 12,000 00
Uku o ke Kakauolelo Akahi	6,000 00
Uku Kakauolelo Keena Aina	3,600 00
Uku Kakauolelo Akolu	3,600 00
Uku Kakauolelo Aha	2,400 00
Uku o ke Kiaaina o Oahu	3,600 00
" " Maui	3,600 00
" " Hawaii	3,600 00
" " Kauai	3,600 00
Uku o ke Kakauolelo o ke Kiaaina o Oahu	1,200 00
" " " Maui	1,600 00
" " " Kauai	1,000 00
" " " Hawaii	1,600 00
Uku o ka Luna Hale Paahao o Oahu	3,600 00
Uku Kiai Hale Paahao, Oahu	7,000 00
Uku o ka Luna Nui Oihana Wai a Kakauolelo o ka Makeke	3,000 00
Uku o ke Kakauolelo o ka Luna Nui o ka Oihana Wai	2,000 00

Makeke ma Wailuku	2,000 00
" Hilo	2,000 00
Eneginia o na Hana Akamai	8,000 00
Uku Luna Nui o na Hana Aupuni	6,000 00
Na lilo kaahele o ka Eneginia a me ka Luna Nui o na Hana Aupuni	1,500 00
Uku o ka Luna Leta Nui	8,000 00
Uku o na Kakauolelo o ka Hale Leta	17,000 00
Uku o na Luna Leta	10,000 00
Uku o na Lawe Leta	18,000 00
Kela a me keia Lilo o ka Hale Leta	8,000 00
No na Leta Kikoo Dala	10,000 00
Uku o ke Kahua Telefone Moku	1,500 00
Uku o ke Kiai Ilina Alii	600 00
Na Lilo no kela a me keia Ilina Alii	250 00
Uku o ke Kiai o ka Ilina o Lunalilo	500 00
Uku o ka Mea Malama ia Aliiolani Hale	960 00
Na Elele o ke Keena Kalaiaina	2,000 00
Uku o ka Pahuhao pau ole i ke ahi, Keena Kalaiaina	600 00
Kela me keia Lilo o ke Keena Kalaiaina	2,000 00
Uku na Lako Kakau a me na Lilo liilii o na Keena Kiaaina	500 00
Uku o na Buke a Lako Kakau no ka Luna Kope Palapala	300 00
Kope ana i na Moolelo o na Luna Hoona Aina	2,400 00
No na Poho Alanui	15,000 00
Uku o na Luna Alanui	14,400 00

Na Alanui a me na Alahaka:—

Honolulu, Oahu	$60,000 00
Koolaupoko, Oahu	10,000 00
Koolauloa, Oahu	9,000 00

Ewa, Oahu	7,000 00
Waianae, Oahu	3,000 00
Waialua, Oahu	5,400 00
Alanui mawaena o Lahaina a me Wailuku	30,000 00
Lahaina, Maui	8,000 00
Uwapo ma Honokawai, Kaanapali, Maui	2,000 00
Wailuku, Maui	8,000 00
Makawao, Maui	5,000 00
Hana, Maui	7,000 00
Molokai	8,000 00
Lanai	1,000 00
Kohala Akau, Hawaii	7,000 00
Kohala Hema, Hawaii	4,000 00
Hamakua, Hawaii	10,000 00
Kona Akau, Hawaii	2,000 00
Kona Hema, Hawaii	2,000 00
Kau, Hawaii, mai Punaluu a i Kapapala	3,000 00
Na Alanui e ae ma Kau, Hawaii	4,000 00
Puna, Hawaii	4,000 00
Hilo, Hawaii	20,000 00
Koloa, Kauai, alanui a hiki i Hanakaape, me ka Uwapo Waapa	4,000 00
Alanui ma Nawiliwili me ka Uwapo ma ke Kahawai ma Nawiliwili	3,000 00
Uwapo ma Waimea, Kauai	9,000 00
Palewai ma Waimea, Kauai	2,000 00
Kawaihau, Kauai	5,000 00
Uwapo ma Wailua, Kauai	10,000 00
Hanalei, Kauai	5,000 00

Uwapo ma Hanalei, Kauai.....	8,000 00	
Niihau...	1,000 00	
No kela me keia.....	10,000 00	
		$ 276,400 00
Na Auhau Alanui i hoolilo ole ia, no ka hoolilo ma na Apana i ohi ia ai.....		37,759 03
Kalawao.....		90,000 00
Hoolawa i Wai no Kalawao, Molokai.....		10,000 00
No na Kauka Aupuni me ka Lapaau ana.....		50,000 00
Na Lilo o ka Papa Ola.....		35,000 00
Na Halemai, na lilo kukulu me ka malama ana.		50,000 00
Hoomaemae me malama i na Hale Hoomalu....		2,500 00
Hale Dute me Hale Hoahu Ukana, Kahului.....		15,000 00
Hale Dute me Hale Hoahu Ukana, Mahukona..		15,000 00
Hale Dute me Hale Hoahu Ukana, Hilo.....		15,000 00
Malama i ka Hale Pupule.....		15,000 00
Hoomaemae a Hoonui i ka Hale Pupule.....		6,000 00
Kokua mau i ka Halemai Moiwahine.....		15,000 00
Kokua Ahahui Mahiai Alii o Hawaii.....		5,000 00
Hoohoihoi Hana Mahiai e like me ka Bila Kanawai		5,000 00
Ana Aina Aupuni.....		40,000 00
Kapiolani Paka.....		5,000 00
Pai Palapala Aupuni.....		4,000 00
Hooponopono, Pai me Humuhumu ana i na Kanawai.....		5,000 00
Unuhi, Pai a me Humuhumu ana i na Kanawai o na Haku a me na Kauwa.....		125 00
Ola o na Paahao.....		60,000 00
Oihana Kinai Ahi o Honolulu.....		28,000 00
Na Lilo o ka Oihana Wai.....		5,000 00
Hoomaemae, Hoomahuahua Oihana Wai.....		82,300 00
Na Lilo Hooholo Mokumahu Hukimoku.....		15,000 00
Na Heleuma me na Mouo.....		10,000 00

Awapae o Honokaia, Hamakua, Hawaii.....	8,000 00
Uwapo o Pelekunu.....	500 00
Awapae o Honomalino, Hamakua, Hawaii.....	10,000 00
Awapae o Honokaa, Hamakua, Hawaii.....	10,000 00
Awapae ma Koholalele, Hamakua, Hawaii.....	7,000 00
Awapae o Honuapo, Kau, Hawaii.....	5,000 00
Awapae ma Holualoa, Kona, Hawaii.....	500 00
Awapae ma Hoopuloa a me Napoopoo.....	1,000 00
Awapae ma Kailua a me Keauhou.....	1,000 00
Uwapo ma Pukoo, Molokai.....	3,000 00
Uwapo ma Kaunakakai, Molokai.....	3,000 00
Awapae ma Kalaupapa, Molokai.....	1,000 00
Awapae ma Makena, Maui.....	1,000 00
Awapae ma Heeia, Oahu.....	1,000 00
Uwapo ma Waimanalo, Oahu.....	1,000 00
Awapae ma Kahului, Maui.....	5,000 00
Hoonui ana i ka Uwapo ma Hilo.....	5,000 00
Hana hou i ka Uwapo ma Kaalualu.....	1,000 00
Hoonui ana i ka Uwapo ma Lahaina.....	4,000 00
Palekai ma Pohoiki.....	5,000 00
Uwapo ma Waianae, Oahu.....	2,000 00
Hoomaikai hou ana i na Awapae.....	10,000 00
Uwapo ma Hookena.....	2,000 00
Uwapo ma Waimea, Kauai.....	2,000 00
Kuai Moku Eli Awa Hou.....	8,000 00
Uwapo ma Muolea, Hana.....	3,000 00
Eli ana i ke Awa me kahi Hookomo Moku o Honolulu	15,000 00
Uwapo ma Punahoa, Keanae a me Nuu, Hana..	2,100 00
Hoomaikai hou ana i na Uwapo o Honolulu.....	20,000 00
Hana hou i ka Uwapo ma Punaluu, Kau.....	1,500 00
Hoopiha hou ana ia Waikahalulu.....	15,000 00
Hoolawa Hale Ipukukui ma Kalaeloa.....	3,000 00

Hoomaemae me Lilo Hoohana no na Hale Ipukukui		7,500 00
Hale Kukui ma Kolae, Kau, Hawaii		1,000 00
Hoomaemae o na Hale Aupuni		17,000 00
Hoomaemae me Lako o Aliiolani Hale		3,000 00
Na Hale no ka Aha Hoomalu, Halewai, Hana Aupuni, Oihana Wai, Luna Helu, Luna Auhau me kekahi mau Luna okoa		35,000 00
Hale Hoahu Aila no ka Hale Dute		7,000 00
Hale pau ole i ke Ahi no ka Aha Kiekie me na Palapala Hoike Aupuni		15,000 00
Kukulu me Hoomaemae ana i na Halehookolokolo Hou me na Hale Hoopaa		30,000 00
Hoolawa me Hoolako Hale Alii Hou		47,500 00
Hale Lio Pa Alii		15,000 00
Hoohoihoi Hoopae Kanaka no ka Hooulu Lahui e like me ka Bila Aie		500,000 00
Alanui o ka Pali Nuuanu		45,000 00
Ala Huki Moku no Honolulu		50,000 00
Eli Luawai Pipii $35,000, penei ka hooholo ana:—		
No Kona Akau	$ 5,000 00	
No Molokai	5,000 00	
No Makua, Oahu	5,000 00	
No ka Eli Luawai Pipii	20,000 00	
		$ 35,000 00
Paipu Wai no ka Punawai Wai Pipii o Makiki		3,000 00
Kuai Pa Aina ma ke Alo o Aliiolani Hale		1,500 00
Hoolimalima Pa Aina ma Aliiolani Hale		200 00
Na Hoolimalima o Aienui		2,400 00
Na Lilo Palapala Palena Aina		200 00
Na Lilo Koho Balota		500 00
Kukulu Hale Holoi Lole Hou		7,500 00

Na Auhau Alanui e Hoolilo ia maloko o na Apana i Ohi ia ai, (na loaa i manao ia).....		86,000 00
J. W. Kahuluna.....		31 33
Unuhi Olelo Pake.....		4,000 00
Malama ana i na Ululaau me na wahi Hookawowo Hehu me ka malama ana i na wahi o ka Lehulehu, penei:—		
Kihapai Kanu Laau.....	$8,000 00	
No Ema Kuea.....	1,000 00	
No Kamaki Kuea.....	3,000 00	
	$	12,000 00
Kuai ana i na Kii o Lunalilo me Kekauluohi.....		200 00
No ke Kuai ana i ka Ahuula Kahiko.....		1,200 00
		$2,174,925 36

OIHANA WAIWAI.

Uku o ke Kuhina.....	$ 12,000 00
Uku o ka Luna Hooia.....	10,000 00
Uku o ka Luna Buke Helu.....	6,000 00
Uku o ka Luna Dute Nui.....	8,000 00
Uku o ka Hope Luna Dute.....	5,000 00
Uku o ke Kakauolelo Buke Helu 1.....	3,600 00
Uku o ke Kakauolelo Buke Helu 2.....	3,000 00
Uku o ke Kiai Oihana ma ke Awa.....	3,000 00
Uku o ke Kokua Kakauolelo.....	2,400 00
Uku o ka Luna Hale Papaa.....	3,600 00
Uku o ka Luna Hale Dute ma Kahului.....	3,000 00
Uku o ka Luna Hale Dute ma Mahukona.....	2,000 00
Uku o ka Luna Hale Dute ma Hilo.....	2,000 00
Uku o ka Luna Hale Dute ma Kawaihae.....	300 00
Uku o ka Luna Dute ma Kealakekua.....	100 00

Uku o ka Luna Dute ma Koloa	200 00
Uku Malama Hale Papaa Mokuahi	1,200 00
Uku Malama Hale Aila Mahu	480 00
Uku Kiai Oihana ma ke Awa ma Kahului	2,000 00
Uku Kiai Oihana ma ke Awa ma Mahukona	1,200 00
Uku Kiai Oihana ma ke Awa o Hilo	1,200 00
Uku Kokua Kiai	12,000 00
Kela me keia Lilo o ka Oihana Dute	3,000 00
Uku o ka Waapa o ka Hale Dute	1,200 00
Na Luna Helu	28,000 00
Na Luna Auhau	26,000 00
Na Papa Hoopii Auhau	1,000 00
Aie Aupuni e Uku ia ana	69,300 00
Ukupanee ma ka Aie Aupuni	65,000 00
Dala Halemai (na loaa i manao ia)	17,000 00
Kela me keia Lilo Keena Waiwai	3,000 00
Pai ana i na Dala Pepa	1,000 00
Hao Hoailona me na Hoailona Pai	500 00
Na Metala Ilio	600 00
Elele	1,000 00
Kokua no na Laina Mokumahu Holomoana	50,000 00
Uku kokua i kekahi Mokumahu e Holo Kaapuni i ka Mokupuni o Hawaii no Elua holo ana i ka Mahina Hookahi malalo o ka Hoolaha akea ana no ke koho ia mai me ka Aelike me ke Kuhina Waiwai	2,000 00
Hoihoi i na Auhau Papalua	1,500 00
No J. C. Merrill	1,500 00
	$ 353,880 00

OIHANA LOIO KUHINA.

Uku o ka Loio Kuhina	$ 12,000 00

Uku o ke Kakauolelo.....	5,000 00
Uku o ka Ilamuku.....	8,000 00
Uku o kona Kakauolelo Mua.....	2,400 00
Uku o kona Kakauolelo Elua (Kanaka Hawaii).	1,200 00
Uku Makai Nui o Hawaii.....	5,000 00
Uku Makai Nui o Maui.....	5,000 00
Uku Makai Nui o Kauai.....	4,000 00
Uku o ke Kakauolelo Makai Nui o Hawaii.....	1,600 00
Uku Kakauolelo Makai Nui o Maui.....	1,600 00

Uku o na Makai o Hawaii, penei ka hooholo ia ana:—

Hookahi Kapena Hawaii ma Hilo, $70 no ka mahina.....$	1,680 00
Hookahi Kapena Haole ma Hilo $70 no ka mahina.....	1,680 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Hilo Akau, $40 no ka mahina.....	960 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Hamakua, $80 no ka mahina.....	1,920 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Kohala Hema, $40 no ka mahina.....	960 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Kohala Akau, $80 no ka Mahina.....	1,920 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Kona Akau, $40 no ka mahina.....	960 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Kona Hema, $40 no ka mahina.....	960 00

Hookahi Hope Makai Nui ma Kau, $80 no ka Mahina..... 1,920 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Puna, $40 no ka mahina..... 960 00
Uku o na Makai Kumau..... 35,160 00
Kela me keia Lilo o ka Oihana.. 500 00
——————$ 49,580 00

Uku o na Hope Makai Nui a me na Makai o Maui, penei:—
Hookahi Hope Makai Nui ma Lahaina, $90 no ka mahina.....$ 2,160 00
Hookahi Kapena Hawaii ma Lahaina, $50 no ka mahina 1,200 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Wailuku, $75 no ka mahina 1,800 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Makawao, $80 no ka mahina..... 1,920 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Hana, $40 no ka mahina.... 960 00
Hookahi Hope Makai Nui ma Honuaula, $30 no ka mahina..... 720 00
Hookahi Hope Makai Nui, Molokai, $40 no ka mahina..... 960 00
Uku o na Makai Kumau..... 22,640 00
——————$ 32,360 00

Uku o ka Hope Hamuku, Makai o Oahu a me na Ipukukui o Honolulu:—
Uku o ka Hope Hamuku.....$ 5,000 00
Hookahi Kapena, $100 no ka Mahina..... 2,400 00

Elima Makai, $90 no ka mahina pakahi.....	10,800 00	
Elua Kapena, $50 no ka mahina pakahi.....	2,400 00	
Hookahi Hope Makai Nui ma Waialua, $50 no ka mahina.	1,200 00	
Hookahi Hope Makai Nui ma Koolaupoko, $50 no ka mahina.....	1,200 00	
Hookahi Hope Makai Nui ma Koolauloa, $30 no ka mahina.....	720 00	
Hookahi Hope Makai Nui ma Waianae, $30 no ka mahina	720 00	
Hookahi Hope Makai Nui ma Ewa, $40 no ka mahina.....	960 00	
Na Ipukukui o Honolulu.....	9,000 00	
Uku o na Makai Kumau o Honolulu.....	52,360 00	
		$ 85,760 00

Uku o na Hope Makai Nui me na Makai o Kauai, penei:—

Hookahi Hope Makai Nui o Kauai, a Kakauolelo Makai Nui, $80 no ka mahina.....$	1,920 00	
Hookahi Hope Makai Nui no Lihue, $50 no ka mahina...	1,200 00	
Hookahi Hope Makai Nui no Koloa, $50 no ka mahina....	1,200 00	
Hookahi Hope Makai Nui no Waimea, $50 no ka mahina	1,200 00	
Hookahi Hope Makai Nui no Kawaihau, $50 no ka mahina.....	1,200 00	

Hookahi Hope Makai Nui no Hanalei, $50 no ka mahina.	1,200 00	
Uku o na Makai Kumau o Kauai	9,680 00	
		$ 17,600 00
Uku Hopu ana i na Lawehala		5,000 00
Kela me keia Lilo		2,000 00
Na Lilo o na Aha Koronero		1,200 00
Na Lilo o na Hihia Karaima		20,000 00
Uku Puali Koa, Haawina Kuikawa e hoolilo ia ma ke Kauoha a ka Moi iloko o ka Aha Kuhina, no na Mokupuni o Maui, Hawaii a me Kauai		60,000 00
		$ 319,300 00

OIHANA HOONAAUAO.

Uku Kahukula Nui	$ 6,000 00
Kona Lilo Kaahele	1,000 00
Uku Kakauolelo o ka Papa	6,000 00
Uku Kokua i na Kula Hawaii a me Beritania	75,000 00
Uku Kokua i na Kula Aupuni	10,000 00
Kula Hoopololei ma Keoneula	10,000 00
Kukulu a me ka Hana hou i na Halekula	10,000 00
Kokua ana i ka Halekula Hanai ma Hilo	5,000 00
Kukulu i Halekula Kaikamahine ma Waialua	10,000 00
Kokua ana i ka Halekula ma Makawao	2,000 00
Kokua ana i na Haumana ma ke Kulanui o Kapunahou	720 00
Lako Palapala me kela me keia Lilo	800 00
Na Elele	1,000 00
	$ 137,520 00

HOAKAKA NUI.

Uku Lilo Moi	$ 148,500 00
Na Haawina Kumau	21,800 00
Ahaolelo me ka Aha Kukamalu	25,300 00
Uku Oihana Hookolokolo	122,125 00
Uku Oihana o ko na Aina E	259,766 50
Uku Oihana Kalaiaina	2,174,925 36
Uku Oihana Waiwai	353,880 00
Uku Oihana Loio Kuhina	319,300 00
Uku Oihana Hoonaauao	137,520 00
	$3,563,116 86

PAUKU 2. E kau no ke Kuhina Waiwai ma ka aoao o na loaa o ka Bila Haawina o na makahiki elua i hala i na koena a pau i haawi ia ma ke Kanawai, i apono ia ma ka la 30 o Iulai, M. H. 1880, aole nae i uku ia a hiki i ka la 31 o Maraki, M. H. 1882, aole hoi i hoakaka ia ma kahi e, a oia mau puu dala a pau, aole no e uku ia no na kumu i hoolilo ia ai mamua.

PAUKU. 3. E hoomau aku ke Kuhina Waiwai i ka uku ana i na uku makahiki i olelo ia ma keia Kanawai, ka uku o na Koa a me na Makai, ka uku o na Kumu Kula, a me na lilo mau o ka Papa Hoonaauao, ka Papa Ola, na lilo o ka Oihana Kinai Ahi, a me ka Aha Kiekie, a me ka Aha Kaapuni, na Bila Aie o ke Aupuni, ke ola o na Paahao a me na lilo o ke Kahua Lepera, a hiki i ka la 30 o Iune, M. H. 1884, ke hooholo ole ia he mau Bila Haawina hou mamua ae o ia la.

PAUKU 4. Aole e ku i ke Kanawai ke uku ke Kuhina Waiwai, aole hoi e ae e uku ia aku kekahi dala mailoko ae o

ka Waihona no na kumu e ae, aka, no na kumu wale no ī hoakaka ia ma keia Kanawai.

PAUKU 5. He hiki ole i kekahi mea iaia na Oihana Aupuni elua i hookaawale ia ka uku makahiki no ia mau Oihana, ke ohi i ka uku i oi aku mamua o ka uku o ka mea i oi o laua, ke hiki aku ka uku o kekahi o ia mau Oihana i ka Elua Tausani Dala a oi ae paha no ka makahiki, aole no e uku ia oia i kekahi uku e ae a uku hou aku paha.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mai kona la e apono ia ai.

Aponoia i keia la 7 o Augate, M. H. 1882.

KALAKAUA REX.

HE AELIKE KUIKAWA

MAWAENA O

POTUGALA ME KA PAE AINA HAWAII.

Ke Alii ka Moi o ko Hawaii Pae Aina a me ke Alii ka Moi o Potugala a me Algarves, no ko laua makemake like e hoohui ia a e hooikaika ia na launa aloha a me na lawelawe kalepa ana e kukai oluolu ia nei mawaena o ko laua mau Aupuni pakahi, ua hooholo e hana i Aelike no ka hooponopono kuikawa i keia mau launa ana, a hiki i ka hana ia ana o kekahi Kuikahi maopopo lea; a no keia hana, ua hookohu aku i ko laua mau Elele Kuhina Nui, oia hoi:

Ke Alii ka Moi o ko Hawaii Pae Aina, ma o Mr. Henry A. P. Carter, Hoa o Kona Aha Kukamalu, Alii Nui o ka Oihana Hoohanohano o Kalakaua, Kona Elele Mana Alii a Elele Kuhina Nui imua o keia Alo Alii;

A me ke Alii ka Moi o Potugala a me Algarves, Mr. Antonio de Serpa Pimental, Hoa o ka Ahakuka Alii, Alii o ka Aina, Kuhina a Kakauolelo Alii no ko na Aina e;

O laua, mahope o ka hoike ana i kahi a me kekahi, i ko laua mau mana piha, a ua ike laua ua maikai a pololei ia mau mea, ua hooholo like i na mea mahope iho nei:

Pauku I.

E loaa no i na Luna Kanikela, na kupa, na moku a me na mea ulu o ka lepo, a o na mea i hana ia o kekahi o na Aupuni elua, na kuleana like ia, na pomaikai like a me na haawina e like me ka pomaikai i loaa i na Luna Kanikela e ae,

na kupa, na moku, na mea ulu o ka aina a o na mea i hana ia o kekahi Aupuni i hilinai nui ia.

PAUKU II.

Nolaila, ma keia ua hoomaopopo ia o na pomaikai kaokoa a Potugala i manao ai he kupono e haawi aku ia Brazila, aole no e hiki ke koi ia aku e ka Pae Aina Hawaii, ma ko lakou kuleana he Aupuni i hilinai nui ia, a pela like no hoi, o na pomaikai o keia Paemoku e haawi aku ia Amerika, aole no e hiki ia Potugala ke koi aku.

PAUKU III.

O na Mana Kiekie ma keia Aelike, no ka makemake kulike e hooponopono ia ka pono lanakila o kela a me keia ma na mea pili i na aelike hoopaa hana, a me na kuhikuhi i kupono e hoopaa ia no ka hoohana kupono ana i na hooponopono i ka poe e hele aku ana, ke aelike nei e hooko ia na mea i hoakaka ia mahope iho nei, a hiki i ka hooholo ia ana o kekahi Kuikahi paa no keia mea.

1. E haawi like aku no na Aupuni a elua i na kokua e hiki ai i na Kapena o na moku e lawe ana i na eemoku mai kahi aina a i kahi aina, ke hooko i na rula hooponopono e mana ana ma ka aina kahi a na eemoku e lele aku ana, ma na mea e pili ana i ke akea o kahi e noho ia e kela a me keia, ka nui a me ke ano o na mea ai, na laau, a me na mea pili i ka malama ana i ke ola.

2. A mamuli o keia, e haawi ia no na kokua a pau i na Luna Aupuni a Kanikela paha o kela a me keia o na Aupuni elua no ka nana ana i na moku e ku aku ana me na eemoku ma na awa o kekahi o na aina, a e hoomaopopo hoi ina ua hooko na kapena i na rula e pili ana i na mea i hoakaka ia e ka pauku maluna ae la.

3. A e loaa pu no i ua mau Luna Aupuni la a Kanikela hoi na kokua like ia a pau i hiki ai ia lakou ke hoomaopopo pono ina ua hooko pololei ia na aelike hana o ko lakou mau hoa lahui, a e loaa hoi no lakou ke kue ia, na pono maluhia a pau o na Kanawai a me na Luna Aupuni kuloko.

PAUKU IV.

E hooiaio ia keia Aelike a e kukai ia hoi na hooiaio ana ma Honolulu a i ole ma Lisebona e like me ka hikiwawe e hiki ana.

PAUKU V.

E mana aku keia Aelike mahope o ka hala ana o na la he kanaono mai ke kukai ia ana o na hooiaio, a e mau aku hoi kona mana a hiki i ka manawa a kekahi o na mea mana kiekie ma keia aelike e hoike aku ai i kekahi i kona manao e hoopau i ke Kuikahi e mana ana (mahope) o hookahi makahiki mahope o keia hoolaha, e helu ana mai ka la aku o keia hoolaha.

Ua hoomaopopo ia ma na ano a pau, oiai e kali ole ana no na mana ma o ka Ahaolelo la, e mana keia Aelike ma ke Aupuni Hawaii i ka manawa e apono ia ai e ua Aupuni Hawaii la, a pela hoi ma Potugala, i ka manawa e apono ia ai e ke Aupuni o Potugala.

I hoike no keia, ke kakau a ke hoopaa nei na Elele Kuhina Nui i ko laua mau inoa a me na sila pakahi.

Hana ia ma Lisebona, me ke kope, ma ka la elima o Mei, iloko o ka makahiki o ko kakou Haku umikumamawalu haneri a me kanawalu-kumamalua.

[L. S.] ANTONIO DE SERPA PIMENTAL.
[L. S.] HENRY A. P. CARTER.

A no ka mea, O Makou, Kalakaua, ua nana a hoomaopopo pono i na mea a pau a me na mahele e pili ana a mamnli o ke ao ana a ko Makou Ahakuka Kuhina, ua hooiaio a hoapono aku Makou i keia Aelike Kuikawa, a ke hooiaio a apono nei Makou ia mea, ma ke ano mana oiaio, me ka hooiaio ana maluna o ko Makou manaoio a me ka Makou huaolelo ma ke ano Moi, no Makou a no ko Makou mau hope, e hooko aku a e hoomaopopo pili paa me ka oiaio a me ke akahele ma na mea a pau e pili ana.

No ka manaoio ia mea, ua kakau Makou i keia hooiaio me ko Makou lima, a ua hoopaa aku me ia ka Sila Nui o ko Makou Aupuni.

Hana ia ma ko Makou Hale Alii Iolani maloko o ke kulanakauhale o Honolulu, i keia la iwakaluakumamaono o Augate, iloko o ka makahiki o ko Kakou Haku hookahi tausani ewalu haneri me kanawalu-kumamalua, a i ka eiwa hoi o na makahiki o ko Makou Au o ka noho Moi ana.

{ L. S. }

KALAKAUA REX.

NA KA MOI:

WALTER MURRAY GIBSON, Kuhina o ko na Aina e.

Ke hoike ia aku nei i na mea a pau, e malama ia ka Aelike i hoike ia maluna ae ma kona mau hoakaka ana a pau, ma ke ano he mahele no na Kanawai o keia Aupuni, a e nana ia kona mana.

[L. S.] WALTER MURRAY GIBSON,
Kuhina o ko na Aina E.

Keena o ko na Aina E,
Honolulu, Augate 26, 1882.

NA KANAWAI O 1882.

AOAO.

He Kanawai e kauoha ana e koho i Lunamakaainana no ka Apana o Kaanapali, Maui..... 3

He Kanawai e hoonoho ai i Awa hou ae no ke ku ana mai a me ka holo ana aku o na Moku o na Aina E mai, iloko o ka Apana Ohi Dute o Kawaihae, Mokupuni o Hawaii..... 4

He Hoololi i ka Pauku 56 o ke Kumu Kanawai e pili ana i ka Uku o na Lunamakaainana..... 5

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 1 o ke Kanawai i kapa ia "He Kanawai e hoakaka ai i ka Uku o na Lunamakaainana,"..... 6

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 3 o ka Mokuna 22 o ke Kanawai Hoopai Karaima, e pili ana i ke Puhi Hale..... 6

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 2 o ka Mokuna 12 o na Kanawai o 1880, e pili ana i ka mana o na Lunakanawai Apana ma na ofeni koikoi loa..... 7

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 978 o ke Kanawai Kivila, e pili ana i ka Waiwai Banekorupa..... 8

He Kanawai e Hoololi hou ai i ka Pauku 892 o ke Kanawai Kivila, i hoololi ia ma ka la 30 o Iulai, 1878, no ka hoonoho ana i Lunakanawai Hoomalu no ka Apana o Kohala Akau, Mokupuni o Hawaii..... 9

He Kanawai e Hoomahuahua ai i ka Haawina Uku Hoomau no ka Moiwahine Kanemake Ema..... 10

AOAO.

He Kanawai e haawi ana i ka mana i na Komikina o na Aina Lei Alii, e hoolilo aku i kekahi hapa o ia mau Aina ia Claus Spreckels, i mea e hoopau ai i na kuleana a pau i loaa paha iaia iloko o ia mau Aina... 11

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 1 a me 3 o ke Kanawai i apono ia ma ka la 22 o Iune, M. H. 1868, e pili ana i ka pepehi ana a kuai ana i ka bipi, e like me ia i hoololi ia e ke Kanawai i apono ia ma ka la 18 o Iulai, M. H. 1874, e like no me ia i Hoololi hou ia e ke Kanawai i apono ia ma ka la 15 o Sepatemaba, M. H. 1876..... 12

He Kanawai e Hooholo ai i Haawina Hoomau no J. P. E. Kahaleaahu..... 14

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 11 Mokuna 55 o na Kanawai Hoopai Karaima, e pili ana i na Hale Hula Haole..... 15

He Kanawai e Kauoha ai i Kau Hookolokolo hou ae no ka Aha Kaapuni o ka Apana Hookolokolo Ekolu..... 16

He Kanawai e Hoololi ai i ka Mokuna 3 o na Kanawai o 1878, e pili ana i na Palapala Ae Holo..... 17

He Kanawai e Hooholo ai i Haawina Hoomau no Mrs. Nihoa Kipi..... 18

He Kanawai e Hooholo ai i Haawina Hoomau no ka Mea Hanohano H. Kuihelani..... 19

He Kanawai e Hoololi ai i na Pauku 428 a me 429 o ke Kanawai Kivila, e pili ana i ka Hookupa ana i na Kanaka mai na Aina E mai..... 21

He Kanawai e kokua ai i ka Hoohoihoi Mahiai ana..... 22

He Kanawai e pili ana i ka Auhau Halemai maluna o na Eemoku..... 24

AOAO.

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 2 o ka Mokuna 7 o na Kanawai o ka M. H. 1880, Papa Kuauhau..... 25

He Kanawai e papa ai i ke Kukulu ana a me ke Kapili hou ana i na Hale, koe wale no na Hale i Kapili ia me na mea Pale Ahi, maloko o kekahi mau palena ma ke Kulanakauhale o Honolulu..... 26

He Kanawai e Hooponopono ai i ka loaa ana mai a me ka hoolilo ana aku i na dala o ke Aupuni, a e hoomaopopo ai no ka Hooia ia i na Buke Helu o ke Aupuni..... 28

He Kanawai e hoomaopopo ai i ka Uku o na Kiure..... 42

He Kanawai e Hoololi ai i na Pauku 64, 65 a me 66 o ke Kanawai Kivila, i hoololi ia a i apono ia ma ka la 18 o Sepatemaba, M. H. 1876, e pili ana i na Luna Kudala..... 43

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 913 a me 922 o ke Kanawai Kivila e pili ana i na Lunakanawai Apana.. 45

He Kanawai e kau ai i Laikini maluna o ka Oihana Uwi Waiu a me ke Kuai Waiu, a e hoonoho i Luna Nana Waiu no ke Kulanakauhale o Honolulu..... 46

He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 1419 o ke Kanawai Kivila, e pili ana i na Kauwa i haalele i ka hana..... 48

He Kanawai e ae ana i kekahi Aie Aupuni, a e hoomaopopo ai no ka hoolilo ana aku o ia dala..... 49

He Kanawai e pili ana i na Keiki Oo Ole e noho ana iloko o na Kula Ao Hanalima me ka Hoopololei..... 52

He Kanawai e hookomo mai ai i na mea Hoomomona Lepo me ka Uku ole i ke Dute..... 53

AOAO.

He Kanawai e Hoololi ai i ke Kanawai i kapa ia "He Kanawai e Hooponopono ai i ka lawe ana i na Ohua me ka Ukana a me ka Hoolimalima ana i na Kaa Lealea, na Kaa, Kaa Hali Ukana, na Kaa Kikane, a me na Kaa e ae ma ka Apana o Honolulu," e pili ana i na poe hookele..... 54

He Kanawai e Hoololi ai i na Kanawai i kapa ia "He Kanawai e hoakaka hou ai no ke ano a me na mea i hoopaa ia ma na Palapala Hoopaa Hana i ae ia mamuli o na Pauku 1417 a me 1418 o ke Kanawai Kivila, i apono ia ma ka la 29 o Iulai, M. H. 1872, e pili ana i na Dala Ohi Mua..... 55

He Kanawai no ke Kaohi ana i na Mai mawaena o na Holoholona o keia Aupuni..... 56

He Kanawai e ae ana e hoonohonoho ia ka Oihana Leta Kikoo Dala..... 60

He Kanawai e Huikala ai i ke Kuhina Waiwai..... 61

He Kanawai e Hooi ai i ka maluhia o na Kula Hanai Kaikamahine..... 62

He Kanawai e Hoololi ai i ke Kanawai i apono ia ma ka la 9 o Augate, 1880, i kapa ia "He Kanawai e pili ana i na Hui a me na Hui i hoohui ia malalo o ke Kanawai o na Aina E, e lawelawe ana i ka hana maloko o keia Aupuni..... 63

He Kanawai e Hoololi ai i ka Haawina 6 o ke Kanawai Kivila, a me ka Mokuna 18 o na Kanawai o 1878, e pili ana i ka Oihana Halihali Leta o ke Aupuni..... 64

Olelo Hooholo Kanawai no ke kokua ana i ka Papa Kuauhau o na Alii..... 67

AOAO.

He Kanawai e Hoololi ai i ka Mokuna 28 o na Kanawai o 1872, e pili ana i ka hooiaio ia ana o ka poe e makemake ana e hooiaio ia ko lakou inoa ma kekahi palapala, ma ke kau ana i hoopai maluna o ka mea e hoopuka ana i ka Palapala Hooiaio Oiaio ole..... 68

He Kanawai e Hooponopono ai i ka Laikini ana i na Oihana Kalepa Kaahele a Maauauwa mai na Aina E mai iloko o keia Aupuni..... 69

He Kanawai e hoohui a e hoololi ai i ke Kanawai e pili ana i na Auhau kuloko..... 70

He Kanawai e Hooponopono ai i ke Kuai ana o na Waiona..... 91

He Kanawai e Hooholo ai i ka Haawina Hoomau no Mrs. P. Nahaolelua..... 107

He Kanawai e Hoomaopopo ana i na Haawina Dala no ke Aupuni, no na makahiki elua e pau ana ma ka la 31 o Maraki, M. H. 1884..... 108

Aelike Kuikawa mawaena o Potugala a me ka Pae Aina Hawaii..... 127

PAPA KUHIKUHI.

AOAO.

Awa Hou, Apana Ohi Dute, Mahukona..... 4
Aina Lei Alii no Claus Spreckels..... 11
Apana Hookolokolo Ekolu, Kau Hou..... 16
Ae Holo, ma ka Palapala..... 17
Auhau Halemai maluna o na Eemoku..... 24
Alii o Hawaii, ke Kuauhau ana..... 25
Aie Aupuni..... 49
Auhau Kuloko, Kanawai..... 70
Aelike Kuikawa mawaena o Potugala a me ka Pae Aina Hawaii..... 127

Banekorupa, kona waiwai..... 8
Bipi, oihana pepehi a me kuai..... 12
Buke Helu o ke Aupuni, e Hooia ia..... 28
Bila Haawina, 1882–4..... 108

Dala Ohi Mua ma na Palapala Hoopaa..... 55

Hoopai o ke Puhi Hale..... 6
Haawina Hoomau no J. P. E. Kahaleaahu..... 14
Hale Hula Haole..... 15
Haawina Hoomau no Mrs. Nihoa Kipi..... 18
Haawina Hoomau no Hon. H. Kuihelani..... 19
Hookupa ana i na Kanaka mai na Aina E mai..... 21
Halemai, ka Auhau maluna o na Eemoku..... 24
Hale, e kapili me na mea Pale Ahi..... 26
Hoomomona Lepo, aole Dute..... 53
Huikala i ke Kuhina Waiwai..... 61

AOAO.

Hui i Hoohui ia malalo o ke Kanawai o na Aina E, e Hana ana iloko o keia Aupuni..... 63
Haawina Hoomau no Mrs. P. Nahaolelua..... 107
Haawina Dala no ke Aupuni, 1882–4..... 108

Koho Lunamakaainana no Kaanapali, Maui..... 3
Komikina o na Aina Lei Alii, ko lakou kauoha..... 11
Kau Hookolokolo Hou, Apana Ekolu..... 16
Kokua i ka Hoohoihoi Mahiai ana..... 22
Kokua i ka Papa Kuauhau o na Alii..... 67
Kudala, ka haawi ana i na Laikini..... 43
Kauwa Haalele Hana..... 48
Keiki Oo Ole..... 52
Kanawai o ka Oihana Leta..... 64
Kanawai Auhau Kuloko..... 70
Kuai ana i na Waiona..... 91

Lunamakaainana, ko lakou uku..... 6
Lunakanawai Hoomalu no Kohala Akau, Mokupuni o Hawaii..... 9
Luna Hooia o ke Aupuni, kana hana..... 28
Lunakanawai Apana, na na Kiaaina e Hookohu..... 45
Laikini no ka Oihana Uwi Waiu..... 46
Laikini no ka Poe Hookele Kaa..... 54

Mahukona, he Awa Hookomo..... 4
Mana o na Lunakanawai Apana ma na Ofeni Koikoi..... 7
Moiwahine Kanemake Ema, kona uku..... 10
Mahiai, e kokua ia..... 22
Mai mawaena o na Holoholona, e kaohi..... 56
Maluhia o na Kula Hanai Kaikamahine..... 62

Nihoa Kipi, kona Haawina Hoomau..... 18

AOAO.

Ofeni Koikoi Loa..... 7
Oihana Kudala..... 43
Oihana Uwi Waiu, e laikini ia..... 46
Oihana Leta Kikoo Dala..... 60
Oihana Leta, na Kanawai..... 64
Oihana Kalepa Kaahele a Maauauwa..... 69

Puhi Hale..... 6
Pepehi ana a Kuai ana i ka Bipi..... 12
Palapala Ae Holo..... 17
Papa Kuauhau o na Alii..... 25
Palena, kahi e Kukulu ai na Hale..... 26
Poe Hookele Kaa, e laikini ia..... 54
Palapala Hoopaa, na Dala Ohi Mua..... 55
Palapala Hooiaio Oiaio Ole..... 68

Uku o na Lunamakaainana..... 5
Uku Hoomau o ka Moiwahine Kanemake Ema..... 10
Uku o na Kiure..... 42

Waiwai Banekorupa..... 8
Waiona..... 91